

J U B I L E J N I EPIcenter

Glasilo Posoškega razvojnega centra

letnik XI, št. 4, 2010

BOVEC, KOBARID, TOLMIN

ISSN 1581-6087

- Brez vlaganj v človeške vire ni razvoja
- Kako s pomočjo evropskega denarja do izobraženih kadrov?
- Kriza Posočja ni zaobšla
- Izjemnost ugodnih vplivov in energij dreves
- Ko se srce, roka in misli skrijejo v konico čopiča, potem ...
- Podobe preteklosti – Pepčeva (Zelena) hiša

Zanemarljiv je delež, s katerim se smeš kititi

Številka vpisa v razvid medijev: 787
ISSN 1581-6087

Izdal in založil:
Posoški razvojni center
Trg svobode 2, 5222 Kobarid

Naslov:
Uredništvo EPIcentra
Padlih borcev 1b, 5220 Tolmin

Telefon:
05/38-41-510 (glavna urednica)
05/38-41-502 (pomočnica urednice)
05/38-41-500 (Posoški razvojni center)

Faks:
05/38-41-504

E-pošta:
epicenter@prc.si

Spletne strani:
www.prc.si
(arhiv izdaj od leta 2003 dalje)

Glavna in odgovorna urednica:
Tatjana Šalej Faletič

Pomočnica urednice:
Mateja Kutin

Stalni sodelavci:
Pavel Četrtnič, Jerneja Kos, Špela Kranjc,
Špela Mrak, Damjana Teodorović

Dijakinja na praksi:
Melita Škvarča, Srednja medijska in
grafična šola Ljubljana

Oglasno trženje:
05/38-41-502 (Mateja Kutin)
Cenik oglasov in naročilnico najdete na
spletnih straneh.

Lektoriranje:
Polonca Kavčič, Špela Kranjc

Fotografija na naslovnici:
Bogdan Kladnik (Varuhi Zemlje)

Ilustracija:
Marko Podjavoršek

Oblikovanje in tehnična priprava:
Gaya Bratina-Jereb Cerkno

Tisk:
Atalanta Ema d.o.o.

Naklada:
7.400 izvodov

Vire navajamo po ISO standardu.

Distribucija:
Glasilo se brezplačno distribuira po vseh
gospodinjstvih Zgornjega Posočja.

Glasilo sofinancirajo:
Služba Vlade RS za lokalno samoupravo
in regionalno politiko ter Občina Bovec,
Občina Kobarid in Občina Tolmin

Letnik XI, št. 4, 2010

Ko sem pred časom dobila ponudbo, da za *Tolminski zbornik* napišem prispevek o deseti obletnici *EPIcentra*, sem sprva sicer podvomila, da je vsebina primerna za zbornik, saj po številu let nismo dorasli niti za pošteno puberteto. Ko pa sem na to le pristala, je bilo kar logično, da o tem pišem prav jaz, ki imam na EPIju najdaljši staž. Čeprav se je sprva zdelo vse skupaj zelo preprosto, sem kasneje doživela popolno blokado, kakršne v svoji zgodovini pisanja ne pomnim. Zdelo se je, kot da si zidam spomenik za svoje preteklo delo, kar me je povsem zablokiralo. Ko namreč začneš brskati po preteklosti, presenečeno ugotoviš, kako majhen je pravzaprav delež, s katerim se lahko upravičeno kititi. Da mi »grebenček« zaradi »laskavega naziva«, kot mi trenutno pritiče, ne bi preveč stal pokonci, me znanec vsake toliko opomni, da smo vsi skupaj kot orodje za doseg namena. Zato se prepričujem, da sem jaz samo pero ... Zavedam se, da sama takega rezultata niti v najuspešnejših sanjah ne bi mogla spraviti na plan. In prav to je zagotovo ena izmed šibkih točk današnje družbe. Napuh, ki premami številne vodilne, da vidijo izključno sebe in svoje zasluge, medtem ko pozabljajo na množino tistih, brez katerih praktično ne bi mogli biti uspešni. Zato se tokrat odločno upiram takšnemu načinu in vam v nadaljevanju predstavljam vse zasluzne za to, da lahko že deset let nepretrgoma beremo EPIcenter – pri tem pa srčno upam, da ne bom koga izpuстила.

Veliko nas je krojilo EPIcentrovo usodo

EPIcentrovo usodo je krojilo veliko število akterjev. Za prve korake je na primer poskrbela **Verena Tuta**, takratna v. d. direktorice Posoškega razvojnega centra – izdajatelja. Ko sem listala arhivske številke, sem s številom neposredno udeleženih presenetila celo sebe. Skoraj sem že pozabila, da je uredniško delo EPIcentra v desetih letih opravljalo kar pet različnih ure-

dnikov: **Darko Bradaškja**, **Mateja Kutin**, **Špela Kranjc**, **Patricija Rejec** in nenazadnje sem tu še sama. Tudi stolček pomočnika urednika je zamenjal kar nekaj tistih, ki so na njem sedeli: **Jerneja Kos**, **Petra Kovačiča**, **Vesno Kozar**, **Špelo Kranjc**, **Simona Lužnika** in **Matejo Kutin**. Pestra je tudi zgodovina lektorice. Za jezikovni pregled sta sprva skrbeli **Ana Božič** in **Nevenka Janež**, kasneje pa je Ano zamenjala **Nataša Komac** (danes **Gliha Komac**). Da so bila besedila prečiščena, imajo zasluge tudi vse kasnejše lektorice **Mariša Bizjak**, **Polonca Kavčič**, **Špela Kranjc** in **Katarina Mihelič**. Za marketinško delo pa gre pohvala **Milošu Bajtu**, **Jerneji Kos**, **Mateji Kutin**, **Mihi Oberstarju** in **Eriki Zuza**.

Naši stalni zunanji sodelavci

Pod rubriko stalni sodelavci v našem kolofonu lahko najdete ne preveč številčno, vendar delovno in vestno skupino bolj ali manj stalnih zunanjih sodelavcev EPIcentra. Mednje sodi najmlajša med njimi **Mariša**

EPIcentrova lestvica najpogostejših 10

*Ob deseti obletnici smo poiskali tudi deset tistih avtorjev besedil, ki sicer niso člani uredništva oziroma stalni sodelavci glasila, vendar so kljub temu za EPIcenter prispevali veliko besedil. Če bi delili medalje, bi si zlato z veliko prednostjo prisluzila **Olga Zgaga**, ki je v desetih letih napisala kar 53 prispevkov. Srebro bi romalo okoli vratu **Mojce Rutar**, ki se lahko pohvali s kar 37 članki, bron pa **Jožefu Uršiču**, in sicer za njegovih 28 prispevkov. Sledijo jim **Miha Mlinar** z le dvema člankoma manj, **Branka Hrast Debeljak** z 21 članki, pa **Karla Kofol** in **Cveto Zgaga** z 18, **Miro Bozja** in **Julijan Drago** pa sta jih napisala po 16. Zadnji na EPIjevi lestvici najboljših deset je s 13 prispevki **Matej Gabršček**. Vsem desetim se ob tej priložnosti javno zahvaljujemo in se tudi v prihodnje nadejamo nadaljnje sodelovanja.*

Bizjak, ki se nam zaradi študijskih obveznosti pridruži občasno. Potem sta tu tisti dve Špeli, ki večini naših bralcev kot tudi poslušalcev Alpskega oziroma Primorskega vala povzročata ducat preglavic. **Špela Kranjc** in **Špela Mrak** nimata le enakega imena in poklica, obe sta tudi izjemno prijetni, komunikativni, delovni ... Zato se po svoje ne čudim, da ju večina še vedno zamenjuje oziroma da nekateri do danes sploh niso opazili, da gre za dve povsem ločeni osebi. Tu je nato še najbolj realistično bitje, kar jih poznam – **Jerneja Kos**, ki jo osebno obožujem, ker resnično uživa pri pisanju resnih tem, ki se jih večina otepa. Vedno dobrovoljno **Damjano Teodorović** pa z veseljem porabimo za pokrivanje predvsem kulturnih dogodkov, čeravno je »nucna« tudi za druge teme. Zaradi drugih obveznosti se nam v zadnjem času sicer bolj poredkoma pridruži še **Gregor Maver**, medtem ko je tu še najstarejši predstavnik te družine **Pavel Četrtnič**, ki smo ga prekrstili kar v popisovalca ljudskega izročila. Čeprav v kolofonu ni posebej navedena, pa po svoje k tej veseli družini sodi tudi **Nada Pajntar**, sicer urednica kobariškega *Smaragdnega odseva* in tista, ki za EPIcenter že vrsto let redno polni strani kobariške občine.

Dolga veriga akterjev

Tu so še kolegice in kolegi na **Posoškem razvojnemu centru** kot izdajatelj, ki mi po potrebi prav tako priskočijo na pomoč. Vsekakor se s tem niz akterjev še zdaleč ne zaključijo. Besedila gredo po jezikovnem pregledu še v oblikovanje, od tam naprej v tiskarno in čisto na koncu še med naše poštarje, brez katerih prav tako tega tiskanega medija ne bi bilo v vaših nabiralnikih. Naša nit se tu šele dobro začne plesti. Na vrsti ste vi, dragi bralci, brez katerih EPIcenter ne bi bilo. Zato naj bo to uvodno razmišljanje zahvala vsem, ki ste kdajkoli, kakorkoli pomagali, da lahko EPIcenter beremo že polnih deset let.

Tatjana Šalej Faletič, glavna in odgovorna urednica EPIcentra

Iz vsebine

- 3 Nagradni natečaj Pridelano in prodano doma
- 4 Brez vlaganj v človeške vire ni razvoja: Intervju z mag. Almiro Pirih
- 8 Regijska štipendijska shema Goriške regije: Kako s pomočjo evropskega denarja do izobraženih kadrov?
- 10 Iz občinskih uprav
- 20 Pred našim pragom: Kriza Posočja ni zaobšla
- 22 Izjemna drevesa v Posočju (3): Izjemnost ugodnih vplivov in energij dreves
- 24 Zemljepisna imena iz etimološkega slovarja: B: Bača in Benečija
- 25 Lokalna akcijska skupina LAS za razvoj: Izvedli številne zanimive projekte
- 26 Uokvirili smo Darjo Gruntar: Ko se srce, roka in misli skrijejo v konico čopiča, potem ...
- 27 Naj odmeva ...: Blaž Iaria
- 28 Pustili so svoj pečat: Umetnik v sliki in besedi
- 30 EPIjeva knjižna polica
- 30 Na krožniku: Pašteta iz jagnječjih jeter z maslom
- 33 Podobe preteklosti: Pepčeva (Zelena) hiša
- 34 Javni razpisi
- 35 PRC-jeva oglasna deska
- 38 Koledar prireditev

EPIcenter

EPIcenter skupaj z Občino Tolmin objavlja

NAGRADNI NATEČAJ PRIDELANO IN PRODANO DOMA

za lepo urejene, pisane in raznovrstne vrtove (zelenjavne, zeliščne, cvetlično-zelenjavne, itd.) ter vaše najljubše recepte

V želji, da bi sledili smernicam projekta *Pridelano in prodano doma*, od vas tudi tokrat ne bomo zahtevali, da boste svoje pridelke prodajali. Želimo vas zgolj nagraditi za čas, ki ga vlagate v svoj vrt oziroma pridelke.

Trajanje natečaja: od objave natečaja v EPIcentru do 1. septembra 2010.

Od vas pričakujemo: da izpolnite priloženi obrazec in skupaj z njim pošljete še fotografijo klasičnega formata ali fotografijo v elektronski obliki (jpg, tiff, gif) svojega vrta in vaš najljubši recept tistih jedi, za pripravo katerih uporabljate pridelke iz domačega vrta. Lahko so to že preizkušeni recepti, lahko pa tudi povsem vaši – v tem primeru nas na to posebej opozorite.

Nagrade: Izmed sodelujočih na natečaju bo tričlanska komisija v sestavi člana uredništva EPIcentra, člana *Posoškega razvojnega centra* in člana Občine Tolmin v začetku septembra izžrebala šest prejemni-

kov lesenih kompostnikov iz macesnovine *Mizarstva Jermol*.

Splošni pogoji sodelovanja v nagradnemu natečaju

Nagradni natečaj poteka na območju, ki ga pokriva *Komunala Tolmin* (občine Bovec, Kobarid in Tolmin), in sicer v okviru projekta *Pridelano in prodano doma*, ki ga sofinancira Občina Tolmin.

Sodelovanje – Na nagradnemu natečaju lahko sodelujejo lastniki zelenih površin na omenjenem območju, ki lahko omogočijo postavitev hišnega kompostnika najmanj 5 m od sosednjih stanovanjskih stavb ali javnih površin. V nagradnem natečaju ne morejo sodelovati tisti občani, ki so kompostnike v okviru projekta *Pridelano in prodano doma* že prejeli.

Potek nagradnega natečaja – Nagradna igra poteka od objave natečaja v EPIcentru do vključno 1. septembra 2010. Fotografij in receptov, poslanih po tem datumu, pri žrebanju ne bomo upoštevali. Organizator ne odgovarja za napake na spletni str-

ni, izgubljene prijave na nagradni natečaj in ostale napake, ki se lahko pojavijo zaradi napak tehnologije.

Žrebanja, nagrade in nagrajenec – Nagrajenci, ki bodo o nagradi obveščeni pisno po pošti, morajo nagrado prevzeti v 30 dneh po žrebanju. Če nagrade ne bodo prevzeli v tem roku, se je ne bo podelilo. Poimenski seznam nagrajencev bo objavljen v septembrski številki EPIcentra in na spletni strani organizatorjev. Nagrajenec je zavezanec za akontacijo dohodnine.

Varstvo osebnih podatkov – Vsi osebni podatki sodelujočih bodo namenjeni izključno za namene nagradne igre. Organizatorji se obvezujemo, da bomo vse vaše podatke, ki nam jih boste poslali z vašo prijavo na nagradno igro, brezpogojno varovali ter z njimi ravnali v skladu z Zakonom o varstvu osebnih podatkov.

Več o pogojih in nagradi na spletni strani www.prc.si.

Uredništvo EPIcentra

P R I J A V N I C A

ZA SODELOVANJE NA NAGRADNEM NATEČAJU PRIDELANO IN PRODANO DOMA

ime in priimek: _____

naslov stalnega bivališča: _____

tel. številka: _____

e-naslov: _____

priloge (ustrezno označi):

☐ fotografija

☐ e-fotografija

☐ recept

Izjavljam, da se strinjam s pogoji sodelovanja v nagradnem natečaju.

datum: _____

podpis: _____

Obrazec pošljite na naslov: Uredništvo EPIcentra, Ulica padlih borcev 1b, 5220 Tolmin

Brez vlaganj v človeške vire ni razvoja

Program spodbujanja razvoja v Posočju, pri nas bolj znan kot program Soča, veliko pozornosti namenja razvoju človeškega potenciala v Posočju. V širši javnosti v sklopu tega zagotovo najbolj odmevajo javni razpisi za pridobivanje štipendij, spodbujanje zaposlovanja in samozaposlovanja ter spodbujanje izobraževanja in usposabljanja. Več o tem smo povprašali mag. Almiro Pirih, vodjo področja razvoja človeških virov na Posoškem razvojnem centru.

Za lažje razumevanje besedila v nadaljevanju bralcem ugodoma predstavljamo tako imenovan *Ukrep III*, ki je razdeljen v tri instrumente:

- *Instrument 1: štipendiranje*
- *Instrument 2: spodbujanje zaposlovanja in samozaposlovanja*
- *Instrument 3: spodbujanje izobraževanja in usposabljanja*

Kakšni so bili začetki razvojnega programa Soča in razpisov v okviru razvoja človeških virov?

V prvem razvojnem programu, ki je zajemal obdobje od leta 2002 do 2006, je bilo pomembno mesto dano razvoju človeških virov. Zavedali smo se, da brez vlaganj v človeške vire razvoja ni. Analiza, ki je bila narejena pred sprejetjem Soče, je pokazala na ključni problem Posočja: prebivalstvo se je odseljevalo, ker tukaj ni bilo dovolj delovnih mest, možnosti izobraževanja in usposabljanja. Odseljevalo se je predvsem aktivno prebivalstvo, kar je vodilo k staranju prebivalstva. Posočje je imelo takrat najvišji indeks staranja prebivalstva v Sloveniji. Današnje stanje ni dosti boljše, kar kaže na to, da lahko s posameznimi ukrepi zelo počasi spreminjaš, kar se skozi desetletja podira.

Kakšni so bili prvi odzivi javnosti na pospeševanje razvoja človeških virov v sklopu programa Soča?

Največji odziv so imele štipendije, posebej v letu 2002, saj smo program zasnovali tako, da so bile možne tako samostojne kot kombinirane. Obstajale so sicer socialne in Zoisove štipendije, vendar jih veliko študentov ni imelo. S programom *Soča 2006* smo ciljali na to, da se popravi izobrazbena struktura v Posočju – visoko izobraženi so se odseljevali, ker tu zanje ni bilo ustreznih delovnih

mest – zato smo štipendirali le visokošolske študente. Spomnim se, da smo prvo leto dobili prek 100 vlog, podelili pa nekaj čez 20 štipendij.

Pri spodbujanju zaposlovanja in samozaposlovanja pa, moram reči, je bilo v začetku kar malo začudenja. Tudi uspešna podjetja so bila navajena zaposlovati, predvsem mlade, za določen čas – za nekaj mesecev, pol leta ... – in potem pogodbe podaljševati. Razvojni program je naredil preboj, saj je zahteval zaposlitve za nedoločen čas. Tudi to je bilo v prvem obdobju namenjeno le določeni skupini prebivalstva; zaposlovali so lahko brezposelne osebe z najmanj visokošolsko izobrazbo.

Program Soča 2013 je prinesel popravek oziroma bolje rečeno dopolnitev. Kakšno?

Ko smo pripravljali program *Soča 2006*, smo imeli pred očmi petletno obdobje. Če hočeš v tako kratkem času doseči rezultate, moraš izbrati ozko ciljno skupino. Vedno pa poudarjamo tudi, da spremembe na področju človeških virov ne nastanejo čez noč, ampak je rezultat viden na dolgi rok.

Z razvojnimi programom *Soča 2013* se je to obdobje podaljšalo. Ciljne skupine smo širili, prisluhnili pa smo tudi potrebam okolja; tako pri zaposlovanju kot pri štipendiranju smo vključili srednješolsko raven.

1) SPODBUJANJE IZOBRAŽEVANJA IN USPOSABLJANJA

Kot smo že omenili, je *Ukrep III* razdeljen v tri instrumente. V nadaljevanju si jih bomo pogledali nekoliko bolj podrobno, začeni s trenutno najbolj aktualnim: Spodbujanjem izobraževanja in usposabljanja. Gre za vsako leto objavljen razpis (od leta 2003 dalje). Kakšni so bili prvi odzivi nanj?

Vlaganje v izobraževanje je investicija, ki pa seveda delodajalcu v začetku predstavlja strošek. Ta instrument je na področju razvoja človeških virov najbolj enostaven. Vsa leta smo imeli zelo zadovoljiv odziv. Prvo leto je bilo prijav sicer manj, potem pa je število naraslo; povprečno je letno izbranih 18 podjetij. V celotnem obdobju je bilo na razpisu uspešnih 125 podjetij, ki so izkoristila vsa razpoložljiva sredstva.

Se lahko podjetje prijavi večkrat?

Seveda, ampak dobi manj točk, saj ima prednost tisti, ki se prijavlja prvič. Vseskozi smo se zavedali, da se na razpis lahko prijavi neko veliko podjetje, ki ima urejen izobraževalni sistem in lahko izkoristi vsa razpoložljiva sredstva – v okviru programa *Soča* se namreč na razpise s področja človeških virov lahko prijavi tudi velika podjetja. Zato smo v razpis vnesli omejitve: podjetje lahko pridobi največ 8.400 evrov. V kolikor sredstva ostanejo, se porazdelijo med vse upravičence.

Lahko eno podjetje prijavi več izobraževanj z eno vlogo?

Tu ni omejitve. V začetku smo imeli samo usposabljanja, kasneje smo vključili tudi izobraževanja. Podjetje se lahko prijavi z več izobraževanji in/ali z več usposabljanji.

Kakšen je delež sofinanciranja?

V prvem obdobju je bila višina pomoči določena na osnovi sheme državnih pomoči. Veliko podjetje je dobilo povrnjenih največ 30, srednje največ 40 in majhno največ 50 odstotkov upravičenih stroškov. Zadnja leta se ta razpis vodi po shemi regionalnih pomoči in tega kriterija ni več; podjetje lahko dobi povrnjene upravičene stroške v celoti. Seveda pa smo z razpisi vedno omejevali, kaj so upravičeni stroški. Priznavamo le strošek izobraževanja in usposabljanja ter do deset odstotkov potnih stroškov.

Od kdaj naprej so stroški upravičeni?

Obdobje je vsako leto opredeljeno v javnem razpisu. Včasih je bilo dovoljeno od 1. januarja tekočega leta, zadnja leta pa se uveljavlja od dneva objave javnega razpisa. Vedno pa je rok za izvedbo konec oktobra. Navadno je razpis objavljen spomladi. Podjetja se lahko prijavijo nekje do sredine maja. Tako imajo dovolj časa, da dokaj realno ocenijo izobraževanja, ki jih bodo izvedla v tekočem letu.

Lahko se zgodi, da določena izobraževanja oziroma usposabljanja niso izvedena. Prijavitelj ima možnost zaprositi za aneks v višini 20 odstotkov odobrenih upravičenih stroškov in usposabljanja oziroma izobraževanja nadomestiti z drugimi.

Kakšen je bil uspeh instrumenta?

Podjetja so vsako leto izkoristila skoraj vsa sredstva. Izjema je seveda leto 2007, ko so bili razpisi objavljeni pozno in poleg tega so bili upravičeni stroški šele od dneva objave razpisa.

Podjetja iz Posočja so se navajena prijavljati na naš razpis. Že nekaj let pa teče tudi na državni ravni razpis, ki omogoča črpanje evropskih sredstev. Je veliko zahtevnejši in konkurenca je bistveno večja. Naš razpis vidim kot neko pripravo podjetij na državnega. Sredstva Soče se bodo namreč v letih 2012 in 2013 bistveno znižala.

Letošnji razpis je bil objavljen konec februarja. Na voljo je 125.000 evrov. Kakšen odziv pričakujete?

Nobene bojazni ni, da bi sredstva ostala. Pričakujem okoli 20 uspešnih prijav.

2) SPODBUJANJE ZAPOSLOVANJA IN SAMOZAPOSLOVANJA

Drugi instrument je Spodbujanje zaposlovanja in samozaposlovanja. Kakšen je bil odziv nanj in kakšen je bil uspeh razpisa?

Prvi razpis je bil objavljen leta 2002. Realizirali smo le sedem zaposlitev. Omenila sem že, da je bilo treba spremeniti način razmišljanja glede zaposlovanja, saj je šlo v tem razpisu za zaposlitev za nedoločen čas. Poleg tega so bile tudi druge omejitve: oseba je morala biti brez-

poselna in z visokošolsko izobrazbo. Posočska podjetja so iskala predvsem tehnične kadre (strojnike, elektroinženirje, kemike ...), teh pa na trgu ni bilo veliko. V naslednjih letih je število zaposlitev raslo, številke pa so vseeno med leti nihale, za kar je težko najti razlago. Lahko le rečem, da je bilo število zaposlitev odvisno od možnosti pridobivanja kadra.

Nov razvojni program je Posočju prinesel še več možnosti. Kakšne?

Res smo leta 2007 z novim razvojnim programom tudi ta instrument razširili na srednješolsko izobrazbo, tako da so se možnosti razširile. V tem letu smo sicer realizirali le 12 zaposlitev zaradi pozne objave razpisov. Sledil je velik porast števila zaposlitev. V vseh letih je bilo realiziranih 128 novih zaposlitev. Podjetje se z različnimi kadri lahko prijavi večkrat, vendar se jim število točk znižuje.

Koliko sredstev je na voljo letos?

V letošnjem letu je za ta instrument namenjenih 267.000 evrov. Treba je vedeti, da ta razpis črpa sredstva tri leta: prvo leto najmanj, drugo leto največ (za vseh 12 mesecev) in tretje leto razliko do 24 mesecev. Uspešni prijavitelji pridobijo namreč pravico do sofinanciranja delov plač oziroma prispevkov za samozaposlene za 24 mesecev. Sredstva smo zato letos namenoma skrčili. Za nove zaposlitve smo namenili le 14.000 evrov, ker je treba imeti pred očmi leto

2012, ko bodo sredstva razvojnega programa Soča bistveno upadla. Mislim, da se bo letos tudi prvič zgodilo, da ne bomo mogli odobriti vseh vlog. Vedno smo se namreč trudili, da smo odobrili vse, ki so bile popolne in so ustrezale razpisnim pogojem.

Ali razpisni pogoj, da se lahko zaposli le brezposelno osebo, še drži?

Ne. Z letom 2007 se je spremenila shema državnih pomoči, ki je ozadje tega instrumenta. Podjetja lahko prijavijo kogarkoli z najmanj srednješolsko izobrazbo. Lahko je bila ta oseba pri prijavitelju že zaposlena za določen čas, ne morejo pa podjetja prijaviti nekoga, ki je bil pri njem nekoč že zaposlen za nedoločen čas. Pogoj, da ga zaposli za nedoločen čas, pa ostaja.

Kaj se zgodi v primeru, da zaposleni po določenem času ponudi odpoved?

Seveda se lahko zgodi tudi to. Prijavitelj je po tem javnem razpisu dolžan ohranjati delovno mesto določeno število let. Za velika podjetja je to pet let, za srednja in mala pa tri leta. Delodajalec nadomesti človeka, ki je odšel, z novim. Obdobje upravičenosti stroškov pa se mu v nobenem primeru ne podaljša – vedno je dve leti neprekinjeno – zato je tudi interes delodajalca, da čim prej zapolni to delovno mesto.

Leto 2007 je prineslo še eno novost:

Utrinki

POSOČJE OBISKALA DVA PREDSEDNIKA

Kobarid, Tolmin – Sredi marca se je na uradnem obisku v Sloveniji mudil slovaški predsednik **Ivan Gašparovič**, ki je v spremstvu slovenskega kolega dr. **Danila Türka** med drugim obiskal tudi Zgornje Posočje. Delegaciji sta obisk 16. marca začeli v Kobariškem muzeju, saj si je Gašparovičev protokol za rdečo nit obiska Posočja izbral soško fronto in prispevek slovaških vojakov, ki so se tu bojevali znotraj avstro-ogrske vojske. Sledil je ogled cerkvice sv. Duha na Javorci, kjer je visoka gosta pričakal tolminski župan **Uroš Brežan**, pred zaključkom obiska Posočja pa sta se obe delegaciji udeležili svečanosti na vojaškem pokopališču Loče pri Tolminu. Slovaški predsednik je v spomin na svoje rojake položil venec k spomeniku avstro-ogr-

V SPREMSTVU SLOVENSKEGA KOLEGA dr. Danila Türka se je na uradnem obisku v Sloveniji mudil slovaški predsednik Ivan Gašparovič.

skim vojakom, ki so v prvi svetovni vojni padli v bojih med Vodil vrhom in Krnom. Državnika je ves čas obiska spremljal tudi **Zdravko Likar**,

načelnik Uprave enote Tolmin in predsednik Uprave Fundacije Poti miru v Posočju. Besedilo in foto: **Š. K.**

Z IZOBRAŽEVALNIMI PROGRAMI DO NOVIH ZNANJ

Drežnica in Tolmin – *Posočski razvojni center* je v okviru Javnega razpisa za sofinanciranje izobraževalnih programov Projektno učenje mladih in programov za zviševanje splošne in računalniške ravni pismenosti v letih 2008, 2009 in 2010 pridobil sredstva za izvajanje programov Usposabljanje za življenjsko uspešnost (UŽU) in Projektno učenje mladih (PUM). V okviru programov UŽU smo pridobili sredstva za pet izvedb programa UŽU – Beremo in pišemo skupaj (UŽU – BIPS), pet izvedb UŽU – Most do izobrazbe (UŽU – MI) ter pet izvedb UŽU – Izzivi podeželja (UŽU – IP).

Razpisno obdobje se počasi zaključuje in prav tako naše izvajanje programov. Zaključujemo namreč z izvajanjem UŽU – BIPS v Drežnici. ►

zaposlitev je vezana na investicije.

Tako je. Ker je bila kot ozadje instrumenta uveljavljena nova shema, mora biti zaposlitev vezana na investicijo. Zaposlitev oziroma samozaposlitev mora biti realizirana najkasneje po treh letih po zaključku investicije; lahko je to tudi nabava opreme, računalnika ipd. Ne zahtevamo sicer nikakršnih dokazil, vendar pa mora prijavitelj v primeru naše kontrole ali morebitne kasnejše revizije investicijo dokazati. V nasprotnem primeru bo sredstva moral vračati. Z letošnjim letom je še ena novost: najprej je treba oddati prijavo na razpis in šele z naslednjim dnevom prijavitelj lahko nekoga zaposli ali pa se lahko nekdo samozaposli.

Kakšne so prednosti tega razpisa?

Pri samozaposlitvah je konkurenčen **Zavod RS za zaposlovanje** (ZR-SZ), vendar vidim to kot pozitivno, saj imajo posamezniki s tem več možnosti. Konkurence za podjetja pa ni. Tudi zanje ima ZRSZ na voljo določene instrumente, kot je na primer delovni preizkus, usposabljanje na delovnem mestu, kjer dobijo deloma povrnjene stroške za posameznika, ki se uvaja, vendar pridobi manj sredstev in jih tudi ne prejema dve leti. Z našim razpisom pridobi povrnjeno polovico plače za obdobje 24 mesecev, višino pa delodajalec določi sam. Na ta način je gotovo instrument konkurenčen. Menim, da je dobro, da obstajajo tudi drugi instru-

menti – več kot jih je, več jih lahko podjetja izkoristijo.

Letošnji razpis, ki je bil objavljen 26. februarja, je še odprt. Kakšno je zanimanje?

Zanimanje bo gotovo preseglo možnosti. Zanimajo se velika podjetja, posamezniki ...

3) ŠTIPENDIRANJE

Na koncu si oglejmo še instrument štipendiranja. Kot smo že omenili, je bil v začetku prav na ta razpis največji odziv. Kako so ga študentje in kasneje tudi dijaki sprejeli?

Štipendiranje teče od leta 2002. Vsako leto je bil objavljen javni raz-

pis, na katerega so se lahko prijaviли novi kandidati. Letos je prišlo do spremembe, saj razpisa v okviru razvojnega programa Soča ne bo. Bo pa razpis v okviru *Regijske štipendijske sheme*. Če lahko tako rečem, selimo vse štipendije pod eno shemo, kjer je na voljo bistveno več sredstev; gre namreč za evropska sredstva, so pa zato tudi večje zahteve. Že v samem razvojnem programu Soča 2013 smo zapisali, da se bomo prilagodili *Zakonu o štipendiranju*.

Koliko štipendij je bilo doslej podeljenih?

Če pogledamo številke, smo v letih 2002–2009 podelili 211 štipendij, neke med 20 in 25 letno. V začetku smo štipendirali le visokošolske študente, s programom Soča 2013 pa smo štipendije razširili na srednješolsko raven.

V prvem obdobju smo podeljevali tudi samostojne štipendije. Glede na omejeno količino sredstev in na potrebe delodajalcev, smo se vedno bolj usmerjali v kombinirane štipendije, ker se tudi učinkovitost nas kot podeljevalca štipendij kaže skozi to, koliko štipendistov je res zaposlenih. Tisti, ki imajo kombinirano štipendijo, naj bi imeli zagotovljeno delovno mesto, a svoje je naredila gospodarska kriza in tudi vsi tako težko iskani strojniki nimajo več zagotovljene zaposlitve. Moram pa poudariti, da zelo odgovorno ravna tudi tisti, ki imajo oziroma so imeli samostojne

Utrinki

► Program je namenjen starejšim in njihovi otrokom, ki obiskujejo prve tri razrede osnovne šole. Vsebine, ki smo jih izvedli, so bile podobne kot v prejšnji, ki je potekala v Smasteh, vendar pa vsaka nova skupina s seboj prinaša nove izzive in drugačne načine dela. Program je potekal v času olimpijskih iger, ki so nam služile za spoznavanje športa pa tudi sveta. S pomočjo simbola olimpijskih iger smo ugotavljali, katere celine so zastopane s posamezno barvo krogov in jih poiskali na globusu. Otroci so navdušeno vrteli modri planet in na njem hitro poiskali tudi Slovenijo. Na srečanjih smo precej časa posvetili branju pravljic in iz njih črpali neizmerne modrosti.

Zaključili smo tudi četrto izvajanje programa UŽU – MI, ki je bil pripravljen za potrebe lokalnih turističnih ponudnikov. Vsebine smo oblikovali skupaj z udeleženci in na ta način

zadovoljili njihove potrebe po manjkajočih znanjih. Peta in obenem zadnja izvedba se je pričela v začetku aprila. Skupino smo oblikovali s pomočjo Zavoda za zaposlovanje in je namenjena brezposelnim. V okviru programa bomo udeležencem ponudili znanje, uporabno tudi za uspešno konkuriranje na vedno bolj zahtevnem in tudi spremenljivem trgu dela. Pred nami je še zadnje izvajanje programa UŽU – IP, s katerim bomo začeli konec aprila. Projekt, na katerega bodo vezane različne vsebine, smo poimenovali Sporočilo vode. Program je namenjen odraslim, ki želijo pridobiti temeljna znanja s področja ohranjanja tradicije in kulture v kontekstu trajnostnega razvoja. S pomočjo teh znanj naj bi udeleženci prepoznali priložnosti za različne dejavnosti, ki jih ponuja podeželje.

Marina Istenič in Cvetka Kavčič, Posoški razvojni center

STOLETNICA, KI SI ŽELI POLETETI

Ponikve – Julijana Lapanja s Ponikve je februarja letos v krogu domačih, prijateljev in sosedov s Šentviške planote, šolarjev ter predstavnikov krajevne in občinske oblasti zaokrožila častitljivih 100 let. Julijana živi v svojem stanovanju v hiši s sinovo družino na domačiji v Lopati na Šentviški planoti. Kmetijo sta kupila in ustvarila s pokojnim možem. Čeprav si je v mladosti vedno želela po svetu za kruhom, pa se je stara 30 let iz Čepleza na Cerkljanskem z veliko doto primožila le na Šentviško planoto. Julijana rada pripoveduje, kako se je kasneje domov na obisk večkrat vračala peš – ker se je poročila pozno, je bila na dom namreč precej navezana. Kot mlado dekle se je izučila za pletiljo in bila je ena prvih, ki si je kupila pletilni stroj – s

trdim delom ga je tudi sama odplačala.

Njeni domači so povedali, da je svojo poseben rojstni dan po novem letu vse bolj težko pričakovala, se nanj po svoje pripravljala ter sorodnikom v svoji hudomušni nejeverji tudi priznala rojstnodnevno željo, ki se je glasila nekako tako: »Če res učkam 100 let, si želim stopiti na Kredarico in tam popiti čaj!« In prav to darilo je doletelo Julijano. Poleta nad Slovenijo, ki se bo zgodil ob primernem vremenu to pomlad, se izredno veseli, letenja pa je niti najmanj ni strah.

Julijana je zdrava, bistra, predvsem pa hudomušna stoletnica, izredno zgovorna in družabna, še vedno zai-gra tudi na orglice. V preteklosti so pod njenimi prsti ubrano zapele tudi citre, zato se je razposajenim Snežetarjem, ki so ji na rojstni dan zape-

štipendije, saj se trudijo dobiti zaposlitev v Posočju. Kar nekaj je takih, ki so zaposlitev tudi dobili.

Lahko govorimo o uspehu tega instrumenta?

Naj pojasnim, kaj pomeni uspeh. Eno je podelitev štipendije. Skupno smo jih, kot že rečeno, podelili 211. V letošnjem letu imamo v shemo vključenih 65 štipendistov; 91 odstotkov jih ima kombinirano štipendijo. To je vsekakor uspeh. Vsako leto smo podelili maksimalno število štipendij, kolikor so sredstva dovoljevala. Treba pa je vedeti, da je štipendiranje ukrep, ki je razpotegnjen čez daljše obdobje. V Sloveniji traja povprečno šolanje še vedno okrog sedem let. V tem času se lahko s štipendistom marsikaj zgodi.

Štipendiranje je instrument, ki ga v celoti vodi **Posoški razvojni center** (PRC). Pristopali smo odgovorno in če nekdo ne izpolnjuje pogojev – če je na primer študij opustil ali če se noče zaposliti – od njega zahtevamo vračila. Ta sredstva gredo nazaj v državni proračun in so za Posočje izgubljena. Po eni strani skušamo biti življenjski in pustimo komu, da na primer zavleče študij za dve leti – vedno v dogovoru z delodajalcem – vendar pa mora štipendijo vračati, če ne izpolni pogojev. Mi bomo namreč tisti, ki bomo nadzirani s strani ustreznih revizijskih organov.

Kakšen bo uspeh celotnega instrumenta, je v tem trenutku težko go-

riti. Šele neke leta 2013 bomo lahko videli, koliko naših štipendistov je končalo študij in koliko se jih je zaposlilo v Posočju. Za nas pa je uspeh, da smo vsako leto podelili čim več štipendij in da jih je čim več kombiniranih. Nekomu smo pomagali, da je pridobil visokošolsko izobrazbo, sedaj pa morda dela v Ljubljani. Vseeno izobrazbo ima in morda se bo kdaj vrnil. To je vlaganje v ljudi in to je namen štipendiranja. Seveda pa je eden od ciljev tudi zaposlitev v Posočju.

Kaj se zgodi, če delodajalec ne more zagotoviti zaposlitve?

V takem primeru je štipendist odvezan vseh obveznosti do štipenditorja – do nas in do podjetja. Pred lanskim letom do tega ni prihajalo, gospodarska kriza pa je prinesla svoje.

Je višina štipendije za vse enaka?

Da. Štipendija je izračunana po pravilniku; polovico prispeva PRC – to so državna sredstva – drugo polovico pa delodajalec. Slednji se lahko odloči tudi za dodatek.

Je nakazilo štipendij redno?

Štipendije se nakazuje mesečno. V začetnih mesecih sicer vedno prihaja do zamika, saj morajo štipendisti pridobiti dokazila, da izpolnjujejo pogoje za vpis. PRC izračuna višino in odda poročilo o vseh štipendijah **Službi Vlade RS za lokalno samopravo in regionalno politiko** do 10.

novembra. Do sredine decembra dobimo prva sredstva za vse mesece za nazaj, potem pa štipendisti redno prejemajo štipendije.

Ali delodajalec štipendijo izplača na isti dan?

Ne, dnevne usklajenosti ni.

So imeli mladi težave pri prijavi?

Ne, čeprav je bilo vsako leto veliko nepopolnih vlog. Dopolnitve so samo zavlačevale celoten proces, zato smo vedno poudarjali, naj oddajo popolne vloge, saj se le tako lahko začne izbor takoj.

Letos, kot rečeno, razpisa ne bo. Ali to pomeni, da bodo že izbrani štipendisti ostali brez štipendije?

Nikakor. Štipendisti, ki so oziroma bodo upravičeni do štipendije, jo bodo prejeli do leta 2013. Do takrat so ta sredstva zagotovljena.

Kaj pa, če bo nekdo študiral do leta 2015?

V pogodbi piše, da bodo sredstva zagotovljena do leta 2013. Po tem letu bo obveznosti v celoti prevzel soštipenditor oziroma delodajalec.

In kako bo po letu 2013? Bi veljalo vse tri instrumente Ukrepa III podaljševati?

To je zelo odvisno od politike in je težko karkoli napovedovati. Mislim, to sem ob 10-letnici PRC-ja tudi povedala, da bi bilo gotovo dobro izkoristiti pozitivne strani razvojnega

programa, ga ustrezno preoblikovati in ga vpeljati kot mehanizem za manj razvita in demografsko ogrožena območja v Sloveniji.

Treba pa je pogledati tudi, za katere instrumente bi se dalo pridobiti sredstva drugje. Tak primer je na primer štipendijska shema. Ne vidim potrebe, da bi imeli našo, če bo na voljo druga. Tudi na področju izobraževanja in usposabljanja je na voljo veliko evropskih sredstev. Če bo možno pridobivati sredstva tudi po letu 2013, potem je bolje izkoristiti širše možnosti. Zaposlovanje pa je gotovo tak instrument, ki lokalno pomaga. In vsaj zaenkrat drugih podobnih možnosti ni.

Vse to je seveda stvar presoje konca tega programskega obdobja, ko bomo tudi vedeli, kaj se bo nakazovalo za naprej ali/in kakšna sredstva bo Slovenija sploh dobivala. Razmišljati pa je seveda treba že sedaj. Mislim, da velja izbrati tak mehanizem, kot je razvojni program Soča, vendar bo vse odvisno od takratne politike. Dejstvo je, da samo razvitost celotne Slovenije zagotavlja blagostanje vsem. Nič ne pomaga, če je razvit samo center, ostalo pa ne. Vsak center se mora zavedati, da če črpa bogastvo iz ozadja, sam sebi reže noge. Tega se velikokrat premalo zavedamo.

Pogovor pripravila: **Mateja Kutin**

Foto: **Mateja Kutin**

Utrinki

li in zaigrali, hitro pridružila in z njimi zapela tisto »*Kol'kor kapljic ...*«. Odklonila ni niti povabila na ples, ki ji ga je izrekel župan **Uroš Brežan** – opravičila se je celo, da bi lahko bolje plesala, če bi ne bila obuta le v copate.

Zdravje je Julijani še pred časom dopuščalo sprehode na bližnje Ponikve, domači pa jo tja še vedno odpeljejo ob nedeljah k sveti maši. Mašo ob njenem stotem rojstnem dnevu je na Ponikvah daroval tudi koprski škof **Metod Piriš**.

Julijana je pri stotih letih izredno zgovorna, od vsega pa na Ponikvah pogreša le družbo, ki bi imela z njo čas na dolgo in široko klepetati in se spominjati preteklih časov pa tudi komentirati aktualno politiko in razmere v družbi danes. Slednje redno spremlja prek časopisov in televizije, ob tem pa s komentarji in negotovanjem nad politiko ne skopari. Največ

STOLETNI JULKI največ pomeni druženje z vnuki (na fotografiji). Ko bo vreme primerno, ji nameravajo uresničiti tudi rojstnodnevno željo: poleteti na Kredarico in tam popiti čaj.

ji pomeni druženje z vnuki, katerim pove marsikatero resnično zgodbo iz preteklih dni. Njena odlika je odličen spomin, saj se kljub letom natančno spominja svojih šolskih učiteljev, celo po imenu in priimku, pa tudi drugih podrobnosti iz časa svoje mladosti. Julka se uspešno prilagaja sodobnemu času in če le more, naredi kaj dobrega – poleg tega, da še vedno sama skrbi zase, si kuha in pospravlja, še vedno tudi plete ... Na spodbudo vnukinje **Renate Lapanja** je lani kot model sodelovala pri opremi ovitka za glasbeno zgoščenko zasedbe Bakalina.

Kako je ohranila trdno zdravje do tako pozne starosti, ne ve povedati, verjetno pa bi tudi tokrat resnico lahko iskali v njenem težkem delu na kmetiji ter zmerni kmečki prehrani, še bolj pa v neomajni dobrovoljnosti in hudomušnosti.

Besedilo in foto: **Špela Mrak**

Kako s pomočjo evropskega denarja do izobraženih kadrov?

Posoški razvojni center je marca na svoji spletni strani objavil Javni poziv delodajalcem za vključitev v Regijsko štipendijsko shemo Goriške regije za šolsko/študijsko leto 2010/2011. Vsa podjetja v regiji, ki si s pomočjo evropskih sredstev želijo pridobiti nove izobražene kadre, vabimo, da oddajo svojo vlogo.

V nadaljevanju so podane osnovne informacije in najpogostejša vprašanja v zvezi z Regijsko štipendijsko shemo (RŠS) Goriške regije in sofinanciranjem štipendij.

Koliko štipendij je bilo v preteklih letih podeljeno?

Samo v zadnjih dveh šolskih letih (2008/09 in 2009/10) se je v RŠS Goriške regije vključilo 34 podjetij in devet občin, podeljenih pa je bilo 200 štipendij.

Kakšen je namen RŠS?

V prvi vrsti želimo z RŠS uskladiti razmerje med ponudbo in potrebami po kadrih na Severnem Primorskem. Poleg tega želimo z njo pospešiti vračanje izšolanih kadrov iz univerzitetnih središč v regijo in vplivati na znižanje strukturne brezposelnosti.

O kakšni vrsti štipendije govorimo?

Gre za kadrovske štipendije dijakom in študentom, ki se šolajo za poklice, po katerih podjetja (delodajalci) v regiji povprašujejo.

Kako se financirajo štipendije v RŠS?

Polovica dodeljene kadrovske štipendije se sofinancira iz sredstev Evropskega socialnega sklada (ESS)¹. Ta denar posredno zagotavlja štipenditor prek *Javnega sklada RS za razvoj kadrov in štipendije* (Javni sklad) in *Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve*. Preostalo polovico zagotavljajo delodajalci, kjer se bodo štipendisti po končanem šolanju zaposlili. V RŠS se lahko aktivno vključijo tudi občine Goriške statistične regije in z delnim sofinanciranjem štipendij delodajalcem olajšajo dejavnost štipendiranja. Občine, ki so že vključene v RŠS, večinoma pri-

Foto: Peter Kovacic

RŠS Goriške regije je povezovalni dejavnik med gospodarstvom, izobraževalno dejavnostjo in razmerami na trgu dela. Deluje v sklopu enotnih RŠS Slovenije in je instrument regije, ki temelji na partnerstvu med delodajalci, občinami, štipenditorjem oziroma nosilcem RŠS in državo.

spevajo 20 odstotkov sredstev za štipendije, razlika (30 odstotkov) pa pade na pleča delodajalca. Delodajalci, ki se vključijo v RŠS, imajo tako zagotovljeno najmanj 50-odstotno sofinanciranje štipendij. Višino štipendije štipenditor izračuna na podlagi *Pravilnika RŠS*, pri tem pa štipendija ne sme biti nižja od višine štipendije, določene v *Zakonu o štipendiranju*.

Kakšna je vloga Posoškega razvojnega centra v RŠS?

Posoški razvojni center (PRC) ima vlogo štipenditorja, ki izvaja vse dejavnosti in postopke, povezane s štipendiranjem – vključno z izplačevanjem štipendij. Lahko rečemo, da deluje kot posrednik med delodajalci, občinami in državnimi institucijami,

prek katerih zagotavlja sredstva za sofinanciranje štipendij, ter štipendistom. Obstajata namreč dva načina pridobivanja sredstev za štipendije: neposredni in posredni oziroma RŠS.

Kakšna je razlika med omenjenima pristopoma?

Bistvena razlika je v tem, da pri posrednem sofinanciranju večino obveznosti, ki jih ima delodajalec v primeru neposrednega sofinanciranja, prevzame štipenditor. Neposredno sofinanciranje štipendij za celotno Slovenijo izvaja Javni sklad, posredno sofinanciranje štipendij pa v posamezni regiji izvaja štipenditor. Pri neposrednem sofinanciranju delodajalec štipendistu nakazuje štipendijo v celoti in šele po izvedenem

nakazilu zahteva povračilo sredstev pri Javnem skladu, kateremu tudi poroča. Pri posrednem sofinanciranju v okviru RŠS pa mora delodajalec štipenditorju nakazovati le tisti del štipendije, ki ga zagotavlja sam (znesek je odvisen od sofinanciranja občin in se giblje med 25 in 50 odstotki). V tem primeru štipenditor prevzame dolžnost poročanja Javnemu skladu, sprejemanje prijav kandidatov in vso administrativno podporo pri izvajanju sheme. Druga pomembna razlika je v tem, da ima štipenditor v okviru RŠS možnost zagotoviti tudi dodatno sofinanciranje štipendij s strani občin, kar zmanjša delež delodajalca, medtem ko delež sofinanciranja iz sredstev ESS ostane v obeh primerih enak (50-odstoten).

Komu je javni poziv namenjen?

Javni poziv delodajalcem za vključitev v RŠS za šolsko/študijsko leto 2010/2011 je namenjen delodajalcem, ki želijo s pomočjo sofinanciranja

štipendij pridobiti nove usposobljene kadre. Namen poziva je, da štipenditor zbere potrebe delodajalcev po kadrovskih štipendistih, na podlagi katerih jeseni nato objavi javni razpis štipendij.

Kje je objavljen?

Javni poziv s prijavno dokumentacijo je objavljen na spletni strani štipenditorja (www.prc.si) in spletnih straneh ostalih razvojnih agencij v regiji (www.rra-sp.si, www.icra.si, www.ra-rod.si).

Kdo se lahko prijavi?

Na javni poziv se lahko prijavijo delodajalci, ki so pravne osebe zasebnega prava, fizične osebe ali javne agencije, javni skladi, javni zavodi in javni gospodarski zavodi ter druge osebe javnega prava, ki so posredni uporabniki državnega proračuna ali proračuna lokalne skupnosti. Delodajalci morajo imeti sedež ali poslovno enoto na območju Goriške statistične regije.

Kdaj se izteče rok za oddajo vloge na javni poziv?

Roka za oddajo vloge na javni poziv sta dva, in sicer **20. maj** in **20. julij**. Prav tako bo dvakrat potekalo

Delodajalci, ki se vključijo v RŠS, imajo zagotovljeno najmanj polovično sofinanciranje štipendij. V primeru, da pa se v štipendiranje vključi tudi občina, se delež sofinanciranja lahko poveča za 20 do 25 odstotkov.

odpiranje prispelih vlog. Dobrodošlo in zaželeno je, da delodajalci čim več štipendij prijavijo že do prvega roka, saj bo prva promocijska akcija razpisanih štipendij potekala pred zaključkom pouka v juniju. Na ta način bo štipenditor lahko zagotovil boljšo in obsežnejšo promocijo razpisanih štipendij med dijaki in študenti še pred poletnimi počitnicami.

Kakšen je postopek vključitve delodajalcev v RŠS?

Da bi za razpisano štipendijo pridobil sofinanciranje v okviru RŠS, se mora delodajalec prijaviti na javni poziv in ustrezati pogojem poziva. O pravici vključitve delodajalca v RŠS odloča komisija za štipendiranje, ki jo imenuje štipenditor. Če delodajalec med prijavljenimi kandidati na javnem razpisu štipendij ne najde ustreznega kandidata, mu štipendije ni treba podeliti. To pomeni, da mu ni treba podeliti (vseh) štipendij, za katere odda potrebo. Po izbiri kandidata je med delodajalcem, štipendistom in štipenditorjem (ter občino) skle-

njena pogodba o štipendiranju. Z njo se delodajalci zavežejo, da bodo sofinancirali štipendijo za izobraževanje izbranega kandidata ves čas njegovega šolanja oziroma študija in da ga bodo po zaključenem izobraževanju zaposlili na ustreznem delovnem mestu najmanj za čas, enak obdobju štipendiranja. Štipendista pa pogodba zavezuje, da se po končanem šolanju/študiju zaposli pri delodajalcu, ki ga je soštipendiral, in pri njem ostane zaposlen najmanj toliko časa, kot je trajalo štipendiranje.

Kakšen je postopek vključitve štipendistov v RŠS?

Na osnovi zbranih potreb delodajalcev PRC septembra objavi javni razpis štipendij za dijake in študente. Seznime prijavljenih kandidatov štipenditor nato posreduje delodajalcem, ki po svojih kriterijih med potencialnimi štipendisti opravijo dokončni izbor. Pri tem PRC ne določi pravil izbire, pomembno pa je, da kandidati ustrezajo pogojem javnega razpisa in se izobražujejo po izobra-

ževalnem programu, za katerega je delodajalec razpisal štipendijo.

Kaj pa Štipendijska shema Soča?

Ker je z letošnjim letom predvideno le še nadaljevanje štipendiranja že vključenih štipendistov v *Štipendijsko shemo Soča*, se nove štipendije v okviru te sheme v prihodnje ne bodo več razpisovale. Vse potrebe posoških delodajalcev po novih štipendistih bodo tako sedaj usmerjene v RŠS.

Na koga se lahko obrnem, če imam dodatna vprašanja?

Za dodatna pojasnila se lahko obrnete na **Tjašo Maurič** (05/38-41-519, tjasa.mauric@prc.si) ali **Marjetko Čopi** (05/38-41-516, marjetka.copi@prc.si).

Tjaša Maurič, svetovalka, Posoški razvojni center

¹ Sredstva ESS vključujejo:

- sredstva na postavkah namenskih sredstev EU za kohezijsko politiko: **85 odstotkov**;
- sredstva na postavkah slovenske udeležbe za sofinanciranje kohezijske politike: **15 odstotkov**.

Operacija RŠS je sofinancirana iz sredstev Evropskega socialnega sklada in se izvaja v okviru Operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007–2013, 1. razvojne prioritete »Spodbujanje podjetništva in prilagodljivosti«; prednostne usmeritve »Štipendijske sheme«.

Utrinki

TZGP NADALJUJE PROGRAM S PREIZKUŠENIM RECEPTOM

Posočje – Turistična zveza Gornjega Posočja (TZGP) letos beleži okroglo 20. obletnico, odkar deluje kot prostovoljno združenje turističnih in drugih društev, ki so v Posočju povezana s turizmom. Kot zatrjuje predsednica zveze **Mateja Čujec**, bodo tudi letos podpirali in spodbujali prizadevanja Turistične zveze Slovenije (TZS) za ureditev stabilnega financiranja turističnih društvenih organizacij na vseh ravneh, obenem pa bodo izvajali in promovirali projekte TZS na lokalni in regionalni ravni. Tako kot v minulih letih bodo dejavni pri urejanju okolja, pri čemer velja omeniti pomoč občinam in medobčinski upravi pri pripravi Odloka o urejenosti in privlačnosti krajev v občinah Tolmin, Kobarid in Bovec. Mlade od vrta do srednjih šol bodo spodbujali k vključevanju v turistične projekte in pri tem sodelovali z njihovimi mentorji. Ob tem Čujceva pove, da »posoške šole razen kobariške ne sodelujejo, saj postajajo pogoji prezahtevni, pričakovanja pri nalogah pa previsoka in tako presegajo znanja mentorjev oziroma gredo

NA TZGP ŽE VRSTO LET VZDRŽUJEJO PRIJATELJSTVO s pobrateno italijansko občino Vercchio. Foto: Mihael Uršič

bolj v trženje in ne samo v predstavitve lokalnih izdelkov«.

TZGP v svojem programu za letošnje leto, ki so ga predstavili na skupščini 24. marca, navaja organizacijo mnogih tradicionalnih in priložnostnih prireditev, sodelovali pa bodo tudi pri prireditvah svojih članov. Če bo med člani dovolj zanimanja,

bodo zanje organizirali različna usposabljanja. »Lani nam tečaja za lokalne vodnike ni uspelo izpeljati, saj Občina Bovec kljub pobudam še vedno ni sprejela potrebnega odloka (tolminska in kobariška ga imata že dolgo), večina prijavljenih pa je prav iz Bovca,« je pojasnila Čujceva. Načrtujejo še prijave pro-

jektov in prireditev na razpise občin, TZS in pomoč društvom pri prijavi na razpise programa LEADER, konec maja pa bodo znani rezultati pomembnega razpisa Čezmejni program Slovenija-Italija 2007–2013, na katerega se je TZGP prijavila s projektom Valitur. V sodelovanju s KS Dolje bodo izdali četrto zgibanko v seriji Skrivnosti žive vode z naslovom Levi breg Soče.

TZGP bo s svojimi predstavniki sodelovala na sejnih in tržnicah v prestolnici, številnih dogodkih pa se že mnogo let udeležuje v zamejstvu in drugod v sosednji Italiji. Zato je že od nekdaj močno mednarodno sodelovanje zveze s tamkajšnjimi društvi in zvezami. Pa ne le s TZS in tistimi v tujini, v TZGP poudarjajo tudi sodelovanje s sosednjimi društvi in zvezami, krajevnimi skupnostmi, z LTO-ji in s TIC-i iz Posočja, z razvojnimi agencijami, kulturnimi in drugimi strokovnimi organizacijami in institucijami ter z gospodarskimi subjekti. Vsa društva, ki so vključena v zvezo, pa so se 17. aprila pridružila največji okoljski akciji prostovoljcev Očistimo Slovenijo v enem dnevu!

Špela Kranjc

Občina Bovec

Največ investicij bo v komunalno infrastrukturo

Občina Bovec namerava porabiti slabih 7,5 milijona evrov proračunskega denarja v letošnjem letu. Največ investicij je vezanih na urejanje komunalne infrastrukture v občini, kar nekaj večjih projektov pa se nadaljuje še iz prejšnjih let.

Milijon evrov bo občina namenila za ureditev bovškega letališča. V sklopu skupnega projekta, v katerem se Bovčani povezujejo z Beogradom, črnogorskim Nikšićem, hrvaškim Rabom in bosanskim Drvarjem, bo po besedah tajnika občinske uprave na Občini Bovec **Mirana Šušteršiča** vsako mesto uredilo svoje malo letališče. Cilj tega dvoletnega projekta na bovškem letališču je ustrezna infrastruktura za opravljanje dejavnosti: hangarji, servisni objekti, del signalizacije, obenem pa mora občina odkupiti še del zemljišča. Zaenkrat bo to ostalo športno letališče, na pobudo gospodarstva pa je dolgoročno mogoča tudi vpeljava turizma.

Izgradnja povezovalnega kanala Srpenica-Žaga bo letos največja investicija na področju komunalne infrastrukture – občino bo stala 566.000 evrov. Naselje Srpenica, kjer so lani

uredili vodovod in kanalizacijo, namreč nima svoje čistilne naprave (ČN), zato bodo odpadne vode po 1,5-kilometrnem kanalu speljali na obstoječo ČN Žaga. Občina bo maja objavila razpis za izvajalca del, ki se bodo začela, ko bo Služba Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko odobrila denar za investicijo,

in zaradi koriščenja državnih sredstev zaključila najkasneje do konca septembra. Za zamenjavo 480 metrov vodovodnega in 430 metrov kanalizacijskega omrežja na Žagi bo občina letos porabila 75.000 evrov. Dokončna ureditev celotnega komunalnega omrežja v naselju je predvidena v prihodnjem letu, tako da bo skupna

vrednost narasla na 145.000 evrov. Z 80.000 evri bodo zamenjali tudi kanalizacijski in vodovodni sistem na območju Rupe v Bovcu.

Večja investicija na področju komunalne infrastrukture bo še urejanje vodovoda in kanalizacije v vasi Plužna, kar bo občino stalo 136.000 evrov. Kanalizacije v naselju skoraj ni, vodovodno omrežje pa je dotrajano in zato neprimerno za tlak v omrežju, v katerem so pred tremi leti postavili novo črpališče in vodo hranili. Z deli bodo začeli že spomladi; predvidoma do poletja bodo zamenjali 230 metrov vodovodnih cevi in uredili 100 metrov kanalizacijskega omrežja. S tem bodo zagotovili ustrezno vodooskrbo za vse objekte v vasi ter odvodnjavanje meteorne in fekalne vode.

Dokončanje osrednjega bovškega trga bo stalo 570.000 evrov. Gre za dela na cesti proti cerkvi, ki se že odvijajo in katerih glavnina bo zaključena do začetka poletne turistične sezone. Letošnji proračun namenja 62.000 evrov za ureditev trga v Trenti, 67.000 evrov pa bo občina porabila za čiščenje trdnjave na Predelu in ureditev pešpoti do nje. Dokončanje velike dvorane Kulturnega

BOVŠKA OBČINSKA UPRAVA od konca marca spet deluje v svojih prostorih na Trgu golobarskih žrtev. Stavbo so morali po zadnjem potresu znova obnoviti, svojo končno podobo pa počasi dobiva še del bovškega trga v njeni okolici.

Utrinki

REKE PONOVO GOSTIJO RIBIČE

Most na Soči – Prvi april je vsem dobro poznan, saj lahko prav na ta dan brez zadržkov lažemo, seveda z opravičilom. Na ta dan pa se vsako leto začne ribiška sezona. Ribiči so se tudi letos zbrali z namenom, da vržejo svoje muhe in počakajo na prvi letošnji ulov. Sezona se sicer ni začela najbolje, saj zaradi mrzle, visoke in kalne vode ni bilo ustreznih pogojev za dober ulov. Kljub temu so iz Soče pod Kobaridom na kopno potegnili rekorderko dneva, ki je tehtala 5,25 kilograma. Ker pa je ta prišla šele pozno popoldne, so glavno nagrado – pokal, zlato medaljo in velik pršut – že pred tem podelili razglašenemu zmagovalcu prvega dne **Juriju Florjančiču**.

Sicer pa v letošnji sezoni v Ribiški

družini (RD) Tolmin ne nameravajo uvesti nobenih večjih sprememb. Prav tako ne nameravajo spreminjati

cen dovolilnic, ki se bodo dvignile samo v primeru zelo povečanega povpraševanja oziroma števila ribi-

PRVEGA APRILA so se po tradicionalni navadi ribiči RD Tolmin ponovno zbrali z namenom, da obeležijo začetek nove ribiške sezone. Ta se sicer ni začela najbolje, saj zaradi mrzle, visoke in kalne vode ni bilo pogojev za dober ulov. Je bil pa zato prigrizek ob zaključku prvega ribiškega dne toliko boljši. **Foto: Melita Škvarča**

ških turistov, ki pa obenem, kot poudarja predsednik družine **Lucijan Rejec**, »sodijo med najbolj dono-

LE DVA DNI PO ZAČETKU RIBIŠKE SEZONE je mladi član RD Tolmin **Klemen Kuštrin** na Idrijci v očitno boljših razmerah uplenil soško postrv veliko kar 85 cm in težko 4,85 kg. **Foto: Vili Kuštrin**

doma Bovec in izpolnitev vseh pogojev za pridobitev uporabnega dovoljenja bosta občino stala dobrih 170.000 evrov. Potem ko je konec marca občinska uprava že začela poslovati v svojih obnovljenih prostorih na Trgu golobarskih žrtev, so izpolnjeni pogoji za rešitev prostorske stiske bovškega vrtca, kjer je uprava gostovala od zadnjega potresa. Uredili bodo dve dodatni igralnici, za kar bo občina namenila nekaj več kot 30.000 evrov. Za namestitvev oškodovancev v potresu, katerih stanovanjski objekti se še vedno obnavljajo, bo šlo 170.000 evrov, 188.000 evrov pa bo občina prispevala za delovanje skupne medobčinske uprave. Letošnji proračun namenja 30.000 evrov delovanju sedmih krajevnih skupnosti.

Dobrih 290.000 evrov bo občina namenila rekonstrukciji mostu čez Sočo pri vasi Log Čezsoški in cestnega odseka Čezsoča-Boka. Na mostu, kjer so lani sanirali voziščno konstrukcijo, pločnik in ograjo, morajo letos sanirati še dva od treh opornikov. Na omenjenem cestnem odseku na levem bregu Soče bodo sanirali dotrajane podporne zidove ob strugi in makadamsko vozišče, na katerem bodo položili predvidoma dodatnih 500 metrov asfalta, izdelali cestne krone in na nevarnih odsekih postavili ograjo. Pri bovški ČN bodo uredili center za ločeno zbiranje odpadkov, katere bodo po sortiranju odpeljali v Volče. Investicija bo občino stala 45.000 evrov.

Besedilo in foto: Špela Kranjc

Podeželski ustvarjalni center

Med letoma 2008 in 2009 je *Posoški razvojni center* (PRC) v sodelovanju z *Občino Bovec* začel izvajati dejavnosti v Podeželskem ustvarjalnem centru (PUC), ki se nahaja v središču Bovca ob slaščičarni. Po prvih dveh letih delovanja lahko rečemo, da je PUC danes zaživel, kot smo načrtovali. Postal je »hram«, kjer se in se bo tudi v prihodnje razvijala ustvarjalnost na Bovškem.

Na novo formirana skupina, ki se je začela ukvarjati s projektom Od ovce do izdelka, je bila prvi uporabnik podeželske hiše. In prav na temeljih tega projekta smo nadgrajevali vse nadaljnje dejavnosti. Ohranjanje tradicije in izdelovanje predmetov, ki predstavljajo Bovško, nam je vedno pomenilo velik izziv in zato lahko

NA KUHARSKI DELAVNICI V PUC se nam je pridružil enolog in nas podučil o vinih. Foto: Peter Domevšček

PUC-OVA INFO TOČKA

Posoški razvojni center (PRC) v *Podeželskem ustvarjalnem centru* (PUC) izvaja različne dejavnosti. Med drugim pod njegovo streho domujeta *Točka vseživljenjskega učenja* (TVŽU) in *pisarna Razvoj podeželja in aktivnosti*.

TVŽU je za uporabnike vseh starosti brezplačen – urnik:

• ob ponedeljkih med 10. in 18. uro ter • ob sredah med 8. in 16. uro.

Prijave in dodatne informacije: osebno v PUC-u ali pokličete Marjetko Čopi (GSM: 051-885-899, e-pošta: marjetka.copi@prc.si).

Pisarna Razvoj podeželja in aktivnosti – urnik: • ob petkih med 8. in 13. uro
Informacije: Peter Domevšček (GSM: 031-409-012, e-pošta: peter.domevscek@prc.si)

PODEŽELSKI USTVARJALNI CENTER V BOVCU ni zgolj ustvarjalna hiša. V njej je dovolj prostora tudi za najrazličnejše sestanke in aktivnosti društev, ki delujejo na Bovškem. Foto: Špela Kranjc

rečemo, da smo z omenjeno skupino uresničili zastavljene cilje. Začetki niso bili ravno obetavni, saj nas je bilo sprva le za

dobro množino, danes pa je v projekt Od ovce do izdelka vključenih že 23 ustvarjalcev. Ženske se vsaj enkrat tedensko dobivajo na delavnicah, ko skupaj pletejo *fuzejklne* (nogavice), *lajbče* (telovnike) in druge izdelke iz domače volne.

K osnovni opremlenosti naše podeželske hiše sodi tudi čajna kuhinja, ki se je izkazala za zelo dobrodošlo. Pozimi smo namreč začeli z dejavnostmi, vezanimi na značilne bovške jedi. Bovška skromna kuhinja, kot smo projekt poimenovali, se je po končanih delavnicah izkazala kot ne tako

Utrinki

sne turiste v Posočju«.

Ob pregledu pretekle ribiške sezone ne moremo mimo predbožičnih poplav, ki so tudi ribičem povzročile kar nekaj škode. Kot je pojasnil Rejec, je bila poplavljen ribogojnica v Tolminu, kjer je poginilo in pobegnilo okoli 2.700 rib, od tega velika večina manjših. Tudi v naravi je nastala škoda, saj je popolnoma odneslo drst soške postrvi, zato so februarja v vseh posoških rekah skupno nasečili okoli 600.000 iker soške postrvi z očmi. Poleg tega jim težave kot vsako leto povzročajo še kormorani, ki jih navadno odganjajo s plašilnimi pištolami in topovi, vendar pa za minulo zimo zaradi zavrnjenega odloga na Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano niso imeli dovoljenja za njihovo plašenje. Vsem teža-

vam navkljub Rejec minulo sezono ocenjuje kot najboljšo do sedaj, saj so prodali le nekaj manj kot rekordnih 7.300 dovolilnic, medtem ko je bilo povprečje zadnjih petih let okoli 5.500 dovolilnic. Ribiči si zato želijo, da bi bila tudi letošnja sezona vsaj malo podobna lanskim.

Melita Škvarča

LJUDSKI OBIČAJ PISANJA PIRHOV

Tolmin – Malo pred veliko nočjo se je zaključilo 25-urno predavanje z delavnico *Ljudski običaj pisanja pirhov z voskom*, ki ga je ob finančni pomoči Ministrstva za šolstvo in šport organiziral *Posoški razvojni center*. Namenjeno je bilo starejšim odraslim.

Štirinajst udeleženk se je najprej se-

LJUDSKI OBIČAJ PISANJA PIRHOV Z VOSKOM – Štirinajst udeleženk se je teoretično in praktično soočilo z velikonočnimi običaji slovenskih pokrajin in z različnimi načini izdelovanja pirhov; med njimi tudi s poljubinskimi šempavskimi pirhi, ki jih po izročilu pišejo prvo nedeljo v maju, na praznik šempav. Foto: Tatjana Šalej Faletić

zelo skromna, saj so udeleženke tečajev pripravile številne raznolike jedi. Lahko rečemo, da se je v sklopu teh delavnic ustvarila še ena skupina ljubiteljev tradicionalne kuhinje, za katero se bo v prihodnosti še zagotovilo slišalo. Vse, kar se je in kar se še bo dogajalo v PUC-u, seveda sloni izključno na zanimanju domačinov in če bomo skupaj tudi v prihodnje tako dejavni, kot smo trenutno, potem ni strahu, da ne bi ustvarili še kaj zanimivega.

Seveda pa PUC ni zgolj ustvarjalna hiša. V njej je dovolj prostora tudi za najrazličnejše sestanke in aktivnosti društev, ki delujejo na Bovškem. Zato jih ob tej priložnosti vabim, da se nam pridružijo.

V PUC-u se nahaja tudi *Točka vseživljenjskega učenja* (TVŽU). Obisk točke, ki deluje v okviru PRC-ja, je za uporabnike brezplačen in tudi starostnih omejitev ni. Obiskovalci lahko računalnike po vključitvi v TVŽU uporabljajo popolnoma samostojno; na voljo jim je tudi mentor, ki jih po potrebi in na posameznikovo željo usmerja in jim pomaga. V PUC-u izvajamo tudi programe za izobraževanje starejših odraslih. Doslej smo za to ciljno skupino izvedli dva brezplačna 25-urna jezikovna tečaja, in sicer začetna tečaja nemškega in angleškega jezika.

V teh dveh letih smo se postavili toliko na noge, da lahko že upravičeno razmišljamo tudi o uporabnosti PUC-ovega pritličja. Sprva smo želeli tu odpreti razstavno-prodajni prostor bovških izdelkov, vendar je bilo pred dvema letoma takšno razmišljanje kar preveč nerealno. Morda pa danes ta trenutek le ni več tako zelo daleč,

saj smo ustvarjalci nanj vedno bolj pripravljeni. Naša skupna želja je, da se nekoč preizkusimo tudi na tem področju.

Peter Domevšek, svetovalec na področju razvoja podeželja, Posoški razvojni center

Na mestu sedanje telovadnice bo zrasla nova

Da Bovec potrebuje novo, sodobnejšo športno dvorano, je že dolgo znano, a Bovčani bodo morali nanjo počakati še kakšno leto in pol. Telovadnico ob bovški osnovni šoli naj bi po napovedih župana **Danijela Krivca** namreč porušili in na njenem mestu v prihodnjem letu zgradili novo.

Rušenje in novogradnjo predvideva program popotresne obnove, saj so v **Državni tehnični pisarni** ugotovili, da bi bila obnova nesmiselna. Obstoječi objekt je namreč star že več kot 30 let in bi ga morali statično sanirati, obenem pa je tudi povsem nefunkcionalen. Krivec je še povedal, da na Občini računajo na pridobitev gradbenega dovoljenja do poletja, prihodnjo pomlad, ko bo pouk športne vzgoje že lahko potekal na prostem, pa naj bi začeli z deli. Novo športno dvorano naj bi dokončali do jeseni, saj bi na ta način kar najmanj vplivali na potek šolskega pouka.

Špela Kranjc

Zimska sezona bi lahko bila uspešnejša

Na Bovškem so si obetali zelo uspešno zimsko sezono, k čemur naj bi veliko doprinesli težko pričakovana povezava smučišč Kanin na slo-

V BOVCU BODO IMELI NOVO ŠPORTNO DVORANO – Eden od objektov, ki še čaka na rušenje in novogradnjo v okviru popotresne obnove. Foto: Špela Kranjc

venski in Sella Nevea na italijanski strani ter pestra dodatna ponudba v dolini. Žal je vreme obrnilo hrbet turističnim delavcem prav v ključnih tednih (božično-novoletni prazniki, šolske počitnice), tako da s končno bero – čeprav zimo zaključujejo z majem – ne morejo biti zadovoljni. Največ gostov v zimskem času je bilo Slovencev, in sicer 50 do 60 odstotkov, ostali pa so na Bovško prišli iz Italije, s Hrvaške, Poljske, z Madžarske, iz Srbije, Rusije, Nemčije, pa tudi iz Romunije in Češke.

Po navedbah **Alenke Čopi**, direktorice Lokalne turistične organizacije (LTO) Bovec, je bil letošnji januar sicer boljši od lanskega in od večine prejšnjih, tako da so zabeležili celo 30-odstotno rast obiska, a to ni dovolj za zadovoljstvo. »Povezano smučišče je gotovo pripomoglo k odločitvi, da so ljubitelji zimskih športov prišli k nam, dejansko pa je na ta račun veliko obiskovalcev imela Sella Nevea in niti ne Bovško,« je opazila Čopijeva. Povezava in zanimanje zanjo sta na bovški turizem vplivala pozitivno, čeprav so bila pričakovanja večja. Po besedah Čopijeve pa se je začelo razmišljati o popestritvi ponudbe na slovenski strani Kanina, da bodo gostje čim več smučali tukaj in tudi bivali na Bovškem.

Prav zato so se letos potrudili z dodatno turistično ponudbo tudi v dolini, o čemer smo že pisali v prejšnji številki **EPICentra**. Med aktivnostmi so tako bili sankanje na treh lokacijah, za katerega Čopijeva pravi, da je že pravi »team building«, sprehodi s krplici, že tretje leto zapored so postavili drsališče – tokrat je bilo na prostem in ob padavinah ni bilo uporabno, zato bodo v prihodnjem

letu na **LTO Bovec** poskrbeli, da bo znova pod streho. Ob ugodnih snežnih razmerah so bile v krajših obdobjih urejene proge za tek na smučeh, zanimiva ponudba je bilo jadralno padalstvo z vzletom s Kanina, zelo dobrodošlo je bilo razvajanje v centru dobrega počutja v Hotelu Kanin. Prav zaradi sedanje velike odvisnosti od vremena Čopijeva upa, da bo Bovec kmalu dobil še druge možnosti za aktivnosti gostov v pokritih prostorih, kot so športna dvorana, fitnes, morda tudi bowling.

Bovška sicer nima tipične zimske sezone, saj se – tako Čopijeva – pomlad z začetkom plovbe na Soči prepleta z zimsko ponudbo. Prebujajo se tudi igrišče za golf, vedno več je kolesarjev in pohodnikov. Reka Soča je med velikonočnimi prazniki že zaživela, po direktoričinih besedah je bilo kar precej gostov iz Nemčije, pa tudi iz Skandinavije, s Poljske in Češke. »Pričakovanja za prvomajske praznike so velika, spet seveda v odvisnosti od vremena. Gostje se bodo verjetno razdelili na prvi in drugi vikend. Upam, da se jih bo veliko odločilo za cel teden počitnic, saj je Bovška v tem času res destinacija aktivnega oddiha v naravi za vse. Rezervacije so in bodo tudi letos podobno kot lani rezervacije v zadnjem hipu, slovenski gostje pa seveda počitnice tudi odpovejo, če je napoved vremena slaba. Bovško sicer v povprečju obišče največ 35 odstotkov domačih gostov, zato upamo, da bo veliko tujih turistov, ki se v maju že odločajo za kampiranje oziroma k nam prihajajo z avtodomi in ostanejo dlje,« je želje pred prvomajskimi prazniki strnila Čopijeva.

Špela Kranjc

Utrinki

► znanilo z velikonočnimi običaji in posebnostmi pirhov slovenskih pokrajin ter načinom izdelovanja pirhov. Nato so spoznale star običaj pisanja z voskom in pri svojem ustvarjanju uporabile pisalko, po domače 'poglico', ter peresnik s perescem. Na jajcih so tako nastajali razni ornamenti, cvetlični vzorčki in velikonočni motivi. Udeleženke so dale tem risbam končno podobo z barvanjem z naravnimi barvami, ki jih dajejo rastline in lubje dreves, ter z barvami za pirhe. Delavnica je dosegla vrhunec s spoznavanjem šempavskih pirhov iz Poljubinja, ki jih po izročilu pišejo na praznik šempav, prvo nedeljo v maju. Ti pirhi imajo poleg cvetličnih

vzorčkov tudi pesmice z ljudskimi modrostmi. Tako so se ustvarjalke spopadle z novim izzivom in nastajali so šempavski pirhi z domiselno »pri-krojenimi« pesmicami. Delavnica se je dotaknila tudi velikonočnih običajev na Tolminskem. Druženje je zaključil ogled kulturne dediščine, iz katere izvirajo šempavski pirhi.

Da rek »Vaja dela mojstra« drži, se je izkazalo tudi v tem primeru – pisanje pirhov sprva ni uspevalo, tako kot bi si udeleženke želele, a sta njihova vztrajnost in veselje do tovrstnega dela pripeljali do ličnih izdelkov, ki jih je skupina predstavila na razstavi na Sveti Gori.

Danica Krivec, mentorica

Občina Kobarid

Proračun sprejet

Na 30. seji Občinskega sveta Občine Kobarid 11. marca je bil sprejet občinski proračun. Zaradi vključenih večletnih programov se je usklajeval že v preteklem letu. »Težak« je 6.624 evrov in poleg financiranja različnih zavodov in institucij zajema tudi financiranje projektov, pomembnih za širšo skupnost. Med najpomembnejše sodijo: • zaključek obnove občinske stavbe; • projekti in gradbena dokumentacija za dom ostarelih v stavbi nekdanje policijske postaje v Kobaridu, kjer pričakujemo tudi sredstva Evropske unije in Stanovanjskega sklada; • zaključek del na kanalizaciji in vodovodu v Gregorčičevi in Manfredovi ulici v Kobaridu; • ureditev vodovoda v Starem selu, na Livku, v Jevščku in Ladržah; • investicije v kobariško knjižnico in Kulturni dom; • nadaljevanje investicije v osnovni šoli v Kobaridu; • menjava azbestne kritine na podružnični šoli v Breginju; • dela na cestah Kobarid-Ladra in Drežnica-Koseč, kjer pričakujemo 85-odstotno udeležbo države; • investicije v krajevne skupnosti in dotacije turističnim društvom; • investicije v turistično infrastrukturo; • investicije v kmetijstvo (prek razpisov Leader in Interreg); • začetek gradnje poslovnega

TUDI OBČINSKA UPRAVA se bo počasi preselila iz prostorov nekdanje policijske uprave na svojo staro, vendar obnovljeno, lokacijo v središču Kobarida. **Foto: Mateja Kutin**

inkubatorja; • dotacije kulturnim, športnim društvom in drugim, ki so aktivni v občini.

Občina pridobiva sredstva iz osnovne proračunske postavke, ki smo jo omenili na začetku, ter prek najrazličnejših razpisov ministrstev in razpisov, ki jih sofinancira Evropska unija – brez teh dodatnih sredstev bi Občina zelo težko izpeljala tako zahtevne in finančno močne projekte. Delo strokovnih delavcev občinske uprave tako vključuje tudi

spremljanje vseh razpisov in pripravo potrebne dokumentacije.

Kaj počnejo režijci?

Režijski obrat pri Občini Kobarid smo poimenovali obrat, ki ga trenutno sestavljajo štirje zaposleni delavci na naši občinski upravi. Obrat se je iz popotresnih javnih del počasi preoblikoval v obliko, kot jo ima danes – skozi večletne programe javnih del in kasneje z zaposlovanjem delavcev, ki so težje zaposljivi, smo

spoznali, da je takšen obrat najbolj racionalna oblika organiziranja tovrstnega dela (tako z vidika politike zaposlovanja kot tudi ekonomskega izračuna).

O delu in potrebah po teh delavcih je veliko nepotrebnega govora, vendar pa se navadno oglašajo tisti, ki bolj malo vedo o tem obratu. Zato je namen tega članka osvetliti, kaj vse postorijo naši fantje predvsem na terenu in v dobro vseh naših občanov in občanov. Naj dodamo, da imajo nekateri zaposleni le 30-urni delovni teden. Posledično naredijo veliko nadur; omogočimo jim, da jih izkoristijo, ko je to mogoče.

Včasih je človek prav presenečen, s čim vse se v nekem okolju lahko srečujemo in s kakšnimi težavami ljudje prihajajo na Občino. Zaposleni pri režijskem obratu so se na terenu srečali že z marsikaterim problemom, ki je posledica tako naravnih nesreč ali ujm kot tudi socialnih stisk ali starostnih omejitev občanov – in pomoč je najbolj zaželen in dobrodošla prav pri takšnih tegobah; saj poznate pregovor *Kdor hitro da, dvakrat da*.

Naši delavci vzdržujejo občinske stavbe – tu je vedno treba kaj postoriti, popraviti, prebeliti ali kako drugače posegati v objekte, ki jih vzdržuje Občina Kobarid. Polega tega so

Utrinki

KOBARIŠKI ŠOLARJI ZA INDIJSKE OTROKE

Kobarid, Puchkar (Indija) – Pred časom so učenke in učenci OŠ Simona Gregorčiča Kobarid zbirali prostovoljne prispevke za otroke, ki obiskujejo šolo Ford di Loto v indijskem mestu Puchkar. Tamkajšnja šola obiskuje 300 otrok, šolanje pa jim denarno omogočajo tako imenovani botri iz Evrope. Šolarji so s pomočjo prispevka naših učencev za sladico po kosilu dobili lonček sladoleda. Večina se je tako prvič v življenju posladkala s sladoledom, saj si ga zaradi težkih razmer sicer ne morejo privoščiti. Z zbranim denarjem pa so lahko organizatorji dobrodelne akcije s toplim obrokom nahranili še okoli 50 otrok, ki niti ne

INDIJSKI OTROCI so se s pomočjo kobariških učencev posladkali s sladoledom. **Foto: Miran Tonkli**

obiskujejo šole in živijo v najrevnejšem predelu Pushkarja.

Mateja Matajuroc, šolska svetovalna delavka, OŠ Simona Gregorčiča Kobarid

ŽELI PRIZNANJA NA TURISTIČNEM TEKMOVANJU

Kobarid, Postojna – Tako kot že vrsto let se je tudi v letošnjem šolskem letu OŠ Simona Gregorčiča Kobarid udeležila festivala Turizmu pomaga lastna glava. Celovito zasnovan projekt je bil z osrednjo temo Moj kraj, moj ponos vezan na raziskovanje turizma in turističnih znamenitosti domačega kraja ter možnostjo njihovega promoviranja širši javnosti skozi otroške oči. Šolo so zastopale tri skupine otrok, ki so svoje raziskovalne naloge in rezultate 16. marca

predstavile na turističnih stojnicah v Postojni.

Otroci 3. in 4. razreda iz Kobarida so si za nalogo z naslovom Kobarid, ti v duši ostaneš mi večno krasan zamislili kot sprehod dveh junakov iz stripa, ki skozi sliko, besedo in fotografijo bralca popeljeta po najlepših in najzanimivejših kotičkih domačega kraja. Na turistični tržnici so za to poskrbeli otroci kot turistični vodniki za različna področja: zgodovino, kulturo, naravno in kulturno dediščino, kulinariko, vodne in adrenalinske športe ter planinstvo. Lične zloženske z več informacijami o kraju so lahko obiskovalci dobili v njihovem šotoru. Projekt so učenci uspešno zaključili z bronastim priznanjem.

Ker so v preteklosti na Drežniškem

dnevno prisotni na občinskih cestah, kjer je razdejanje, predvsem po neurjih, kar precejšnje. Material, ki se znajde na cestišču, odstranijo in tako poskrbijo tudi za varnost voznikov. Poleg tega je treba nemalokrat zakrpati udarne jame na cestišču ali poskrbeti za manjša popravila na cestni infrastrukturi.

Pomoč, po katero se lahko obrnemo na režijski obrat, je vsestranska, saj so na razpolago tako Karitasu kot Rdečemu križu, vidimo jih na vseh večjih prireditvah, kjer so v pomoč pri pripravah in kot redarji, v času volitev in ob praznikih pa poskrbijo, da so panoji in zastave na svojih mestih, da o najrazličnejšem plakati-ranju niti ne govorimo. Na razpolago so starejšim občanom; ti marsikdaj potrebujejo pomoč pri selitvi ali drugih opravilih, ki jim sami niso kos. V času šolskega pouka poskrbijo za prevoz tistih otrok, ki nimajo zagotovljenega prevoza iz šole domov. Tudi dnevna uporaba kobariške telovadnice zahteva dežurnega človeka, ki poskrbi, da vse poteka brez zapletov.

Skratka, dela za režijski obrat ne zmanjka, celo preveč ga je – in mor-da so prav zato včasih deležni kritike, saj ne morejo biti naenkrat prisotni povsod tam, kjer jih potrebujejo. Naši delavci ne zmorejo izkoristiti nadur, niti dopusta, saj občani pogosto nočejo razumeti, da so nekatere stvari pomembnejše od drugih.

Za konec bi opozorila še na dejstvo, za katerega mislim, da je pomembno. Če bi Občina Kobarid za vsa ta dela, ki jih opravlja režijski obrat, izbrala zunanega izvajalca, bi

PEPČEVA (ZELENA) HIŠA NA KOBARIŠKEM TRGU je z 21. aprilom začela služiti svoji namembnosti. V njej sta našla prostor **Turistično informacijski center** in **Triglavski narodni park**. Foto: Mateja Kutin

bil finančni zalogaj v primerjavi s sedanjimi stroški precej višji.

Pestro kulturno dogajanje

Praznični dnevi so bili včasih tisti del leta, ko se je vse malo umirilo, družina je našla čas zase, na vrsto je prišlo brezskrbno druženje in nabiranje moči za nadaljevanje svojega dela. Očitno živimo v času, ko tudi to ne drži več. Prazniki nam torej služijo tudi za to, da naredimo vsaj tisto malo, kar nam ne uspe skozi delovne dni, hitimo in strežemo, na hitrico opravimo obiske (ali pa tudi ne). Veliko nas je, ki pa praznikov niti ne zaznamo, saj so prav tako delovni kot drugi dnevi. Kdaj se bomo uspeli malo zaustaviti, poiskati čas zase, za družino, prijatelje ... in to v brezskrbnem duhu ... Je res vprašanje za milijon evrov? ... pa še

evro zgublja na vrednosti.

Po mesecu kulture se je dogajanje na področju prireditvene dejavnosti v občini Kobarid nadaljevalo v nespremenjenem ritmu. Praznik žena smo počastili z gledališko igro, ki smo jo podarili občankam, srečanje starejših občanov je izzvenelo kot prijeten dogodek in druženje ob kulturnem programu, aktivnosti »ekokaravane« potekajo nemoteno s spremljajočimi dejavnostmi. Kobariški osnovnošolci so se predstavili svojim sošolcem in širšemu občinstvu z novo igro v Kulturnem domu, povabili so pevko in zbirateljico ljudskih pesmi **Ljubo Jenče**, aktivnosti na osnovni šoli v Kobaridu se kar vrstijo. V domu Andreja Manfrede smo gostili nekaj priznanih strokovnjakov z različnih področij dela in ustvarjanja. Tako je **Društvo ledvičnih bol-**

nikov Posočja organiziralo zdravstveno predavanje, dobro obiskano je bilo tudi predavanje družinskega psihologa **Bogdana Žorža**, ki ga je organiziralo **Društvo ženske žrtve v izgnanstvu**, pred veliko nočjo pa smo prisluhnili iskrenemu pripovedovalcu in priznanemu etnologu **Damjanu Ovscu**. Velikonočni ponedeljek nam je postregel z gledališko predstavo, v marcu je bila na sporedu predstava, ki sodi v gledališki abonma, in še bi lahko naštevale. Skratka, obe naši kulturni dvorani sta tedensko večkrat zasedeni, pestrost dogajanja pa je osnova, da vsak lahko poišče primeren dogodek zase.

Pepčeva hiša odprla vrata

Veliko projektov se počasi zaključuje in prav je, da to primerno obeležimo. Odprtja se bodo kar vrstila. Najprej pa smo poskrbeli, da je Pepčeva hiša na Kobariškem trgu dobila svojo namembnost, saj smo jo uradno odprli 21. aprila. V njej sta našla prostor **Turistično informacijski center** in **Triglavski narodni park**.

Zaključujejo se dela na različnih cestnih odsekih. Tudi občinska uprava se bo počasi preselila iz prostorov nekdanje policijske uprave na svojo staro lokacijo v središču Kobarida.

Prijazne pomladne dni vam želim. Vrtniki in okensko cvetje potrpežljivo čakajo, da bodo zacveteli, saj smo v občini Kobarid znani po urejenem videzu naših krajev in vasi. Želim vam, da nam narava s svojo pomladansko svetlobo obnovi energijo, saj nas najverjetneje čaka precej aktivno leto.

Nada Pajntar, Občina Kobarid

Utrinki

► prevladovala jedi iz mleka in mlečnih izdelkov, koruzne moke, krompirja, fižola, zelja in repe, so učenci Podružnične šole (PŠ) Drežnica z nalogo Danes po štrukljih ne diši samo za praznike iz pozabe želeli iztrgati še kakšno zanimivo domačo jed ter svoje družine spodbuditi, da bi pogostejše segale po njih. Te jedi so želeli ponuditi tudi turistom, zato so si v tamkajšnjem gostišču in na bližnji turistični kmetiji ogledali pripravo nekaterih starih jedi, ki so jih nato tudi pokušali. Poleg tega so z drežniškimi gospodinjami uživali na delavnici oblikovanja drežniških štrukljev, izdelali pa so tudi lične jedilnike v obliki spominka in pogrinjka. Za svoj trud so bili nagrajeni z bronastim priznanjem.

Na PŠ Breginj so svoj projekt poimenovali Pod Stолоm zelenim prijazna je vas. Veselje in zagnanost učencev pri delu se je večalo iz dneva v dan. Kuhali so kotarsko posirjenco, na delavnici s starši pletli miniaturne predpražnike za noge **wopucat**, pohodnikom so pripravili skice pohodnih smeri z opisi poti v pogorju Stola in na koncu prišli do spoznanja, da so lahko ponosni na svoj domači kraj. Vsakomur, ki Bre-

FESTIVAL TURIZMU POMAGA LASTNA GLAVA – OŠ Kobarid so zastopale tri skupine otrok (iz centralne in podružničnih šol), ki so bile za svoje raziskovalne naloge in rezultate nagrajene z dvema bronastima in enim zlatim priznanjem za najboljšo stojnico. Na fotografiji so zlatonagrajeni učenci iz PŠ Breginj. Foto: Damjana Nanut

Občina Tolmin

Rebalans letošnjega proračuna je sprejet

Potem ko so tolminski občinski svetniki in svetnice lani poleg proračuna za leto 2009 sprejeli še proračun za leto 2010, so morali letos obravnavati le še osnutek in predlog njegovega rebalansa. Župan **Uroš Brežan** zatrjuje, da je sprejem proračunov za dve leti »dober način načrtovanja, ki bi ga veljalo izvajati tudi v prihodnje«. Letošnji proračun je prvo spremembo doživel na seji občinskega sveta 18. februarja s prvim rebalansom, ki v letu 2010 predvideva 13,5 milijona evrov odhodkov.

Kar nekaj večjih in vidnejših investicij bo letos na področju cestnega prometa ter prometne in komunalne infrastrukture. Interventni zaščitni ukrepi po poplavah 2007 bodo občino letos stali 300.000 evrov, za ureditev Gregorčičeve ulice od glavnega križišča do Pregljevega trga pa bo predvidoma porabljenih 330.000 evrov. Investicija zajema popravilo vodovodnega in kanalizacijskega sistema, ureditev robnikov in dodatnega prehoda za pešce ter preureditev pločnika na strani cerkve v zelenico, saj pešci namesto njega že danes lahko uporabljajo tlakovano pot ob robu parka. Novo podobo pa bo v maju dobil trg pred tolminsko pošto oziroma **Centrom MinK**, kar bo občino

stalo približno 100.000 evrov. Na lokalni cesti v Čadrg bodo uredili s podpornim zidom še preostali odsek, in sicer oster in strm ovinek Na lazu – investicija je ocenjena na 130.000 evrov. Sanirati bo treba tudi porušen podporni zid na cesti Dolje-Gabrje, ki so mu odločilni udarec zadale božične poplave, in asfaltirati cestišče na tem delu, kar bo občino stalo predvidoma 180.000 evrov. Za asfaltiranje dela ceste do Bukovskega Vrha in ureditev odvodnjavanja je namenjenih 115.000 evrov, za enako investicijo na cesti Ljubinj-Sela nad Podmelcem 80.000 evrov, za ureditev lokalne ceste Zadlaz – Žabče-Tolminske Ravne 50.000 evrov, za ureditev krajevnih poti Hudajužna-Obloke 90.000 evrov, s 40.000 evri pa bodo obnovili del ceste na levem bregu Idrijce od Slapa ob Idrijci proti Kosmačevi domačiji oziroma Idriji pri Bači.

Občina Tolmin letos predvideva dokončen sprejem občinskega prostorskega načrta; za stroške izdelave je v letu 2010 namenjenih 240.000 evrov. Gradnja čistilne naprave v Podbrdu je bila sicer načrtovana že lani, vendar se je začetek del zaradi (sicer neutemeljene) pritožbe na javnem razpisu neizbranega podjetja zamaknil kar za pol leta. Občina letos projektu namenja še preostalih

200.000 evrov. Potrebna rekonstrukcija vodovoda Zadlaščica, ki je načrtovana za letos in pri kateri bo občina izkoristila izvajanje državne investicije Pod ključem, naj bi stala 300.000 evrov, začetek gradnje vodovoda proti vasi Drobočnik pa 400.000 evrov.

Proračun namenja delovanju **Gasilske zveze Tolmin** in prostovoljnih gasilskih društev (PGD) v občini dobrih 182.000 evrov – od tega bodo 11.000 evrov porabili za zdravniške preglede operativnih gasilcev, z 22.000 evri bo občina sofinancirala menjavo strehe na tolminskem gasilskem domu, 65.000 evrov pa bo dodala za novo gasilsko vozilo za **PGD Kneža**. Kot poudarja Brežan, so zvišali tudi finančna sredstva za športna, kulturna in humanitarna društva ter za krajevne skupnosti (KS) – vsaka od 23-ih KS v občini bo tako letos za svoje delovanje prejela 1.000 evrov več, kot je bilo sprva načrtovano.

Programom na športnem področju občina letos namenja dobrih 280.000 evrov, programom za mladino pa 64.000 evrov, od česar bo šlo za delovanje Centra MinK dobrih 40.000 evrov. Številne programe v kulturi, kamor sodijo tudi mediji, bo občina podprla s skupno dobrimi 650.000 evri. Za izobraževanje letošnji proračun namenja 2,87 milijona evrov – od

tega 1,37 milijona za dejavnost vrtcev, 600.000 evrov za dejavnost in investicije osnovnih šol (med drugim za menjavo stavbnega pohištva v **Podružnični šoli Volče**, obnovo garderob in sanitarij v telovadnici **OŠ Podbrdo** ter ureditev varnostne razsvetljave in obnovo razdelilne kuhinje v **OŠ Most na Soči**), dobrega pol milijona evrov pa je rezerviranih za glasbeno šolo. Župan Brežan izpostavlja še ureditev parkirišča pred tolminskim šolskim centrom, preplastitev košarkarskega igrišča v športnem parku Brajda ter lakiranje podlage v tolminski telovadnici. Izvajanje programov socialnega varstva bo letos veljalo nekaj več kot 600.000 evrov, od tega na socialno varstvo starejših odpade 385.000 evrov in na socialno varstvo invalidov slabih 140.000 evrov.

Špela Kranjc

V občinskem središču se obnavlja

Z marcem in prvimi toplejšimi dnevi smo lahko opazili delovne stroje sredi občinskega središča kar na dveh mestih – na Ulici padlih borcev med tolminsko občinsko upravo in ležečim nebotičnikom na športnem parku Brajda ter pred **Centrom MinK**. V obeh primerih so se delavci lotili obnove, v prvem komunalne infra-

Utrinki

ginj obišče, lahko ponudijo in pokažejo obilo zakladov njihove kulturne in naravne dediščine. Na dan je privrelo tudi nekaj zanimivih zamisli, s katerimi bi obiskovalcem približali način življenja v preteklosti in jim hkrati razkazali tudi tukajšnje lepote. Star zidan *špurget* (štedilnik) z *rinki*, na katerem se v kotlu kuha *plenta* (polenta) in v skledi diši *wobejanca*, lesen *gank* (balkon), *wokno* s *škurami* (okno z naoknicami), ki nam ponuja pogled na prečudovito okolje, so tako navdušili obiskovalce festivala v Postojni, da so si po mnenju obiskovalcev prisluzili zlato priznanje za najboljšo stojnico.

Mentorice projekta Turizmu pomaga lastna glava

MLADI VARUHI ZEMLJE

Tolmin – Sredi marca je študijski krožek (ŠK) Mladi varuhi Zemlje, v katerem sta svoje moči združila Karate klub (KK) Goryu in Posoški razvojni center, v tolminski knjižnici gostil priznanega slovenskega fotografa **Bogdana Kladnika**. Avtor številnih knjig (Terra Mystica, Okus teme, Večni krog, Guardians of the Earth ...) je prisotne seznanil s projektom Varuhi Zemlje ter jih z multivizijo popeljal v svet neokrnjene narave, kateri v bran so se postavili moštri različnih borilnih veščin s svojimi učenci – enega izmed primerov vam predstavljamo na tokratni naslovnici EPICentra.

Prav gotovo se vam ob tem zasta-

vljajo številna vprašanja. Kako to, da so se v ŠK vključili mladi iz KK Goryu in njihovi starši? Kaj ima to skupnega z varovanjem narave? Zakaj sodelujemo s fotografom Bogdanom Kladnikom? Kakšen je naš namen in zakaj se je projekt Varuhi Zemlje začel ravno v Zgornjem Posočju? Pa se najprej ustavimo ob imenu Varuhi Zemlje. Seveda nismo tako zaverovani sami vase, da bi verjeli, da ta »Zemljica« rabi našo zaščito. Gaja¹ je namreč skozi svojo zgodovino že velikokrat dokazala, da zna sama zase prav dobro poskrbeti. Pod tem imenom se bomo torej pojavljali kot Varuhi vsega življenja na tem planetu. Vedno znova vas bomo opozarjali, da ima onesnaževanje okolja za obstoj raznovrstnih oblik življenja

svoje meje in da iz tega dejstva naša vrsta ni izvzeta.

Za promoviranje zamisli o ponovni vzpostavitvi harmonije med ljudmi in Zemljo so mladi športniki borilnih veščin že sami po sebi zelo močno interpretacijsko sporočilo, saj dobro razumejo načela športnega »fair playa«. Iz tega lahko prenesemo: predniki so nam zapustili okolje, ki naši generaciji še omogoča kakovostno življenje. Zato je pošteno, da takšno okolje izročimo tudi zanamcem. Drugo zelo močno sporočilo pa najdemo v knjigi Guardians of the Earth, v kateri je Kladnik zapisal: »Lahko pa se tudi bojujem in kaj spremenim.« Pa da ne bo pomote. Čeprav na tem mestu govorimo o borilnih veščinah, je vsakršno nasilje ►

strukture in električnega omrežja, v drugem pa dotrajanih tlakovcev.

Komunala Tolmin je na omenjenem delu Ulice padlih borcev obnovila vodovodno omrežje, v katerem so prejšnje cevi nadomestili s širšimi, ki jih bodo v prihodnje lahko speljali od ležečega nebotičnika naprej proti šolskemu centru. Uredili so tudi kanalizacijo, ki je prej v tem delu nasedla sploh ni bilo. Manjša investicija je po besedah direktorja tolminske komunale **Bertija Rutarja** pokrita iz letošnjega občinskega proračuna, še letos ali v prihodnjem letu pa nameravajo obnoviti tudi del omrežja, ki je speljano od ležečega nebotičnika do pasaže pri hotelu Krn.

Še eno delovišče pa je nastalo na trgu pred tolminsko pošto oziroma Centrom MinK v drugi polovici marca. Obnovitvena dela potekajo za mrežo, po njihovem zaključku, predvidoma sredi maja, pa bo ta del Trga maršala Tita dobil novo podobo. Letošnji občinski proračun za to investicijo namenja 60.000 evrov, v njenem okviru pa bodo – tako župan **Uroš Brežan** – na platoju zamenjali dotrajane tlakovce, poskrbeli za zazelenitev, postavili nekaj klopi in dekorativno razsvetljavo ter uredili dostop do pošte za gibalno ovirane osebe in mamice z vozički.

PLATO PRED CENTROM MINK BO DOBIL NOVO PODOBO – V okviru investicije bodo zamenjali dotrajane tlakovce, postavili nekaj klopi in dekorativno razsvetljavo, poskrbeli za zazelenitev ter uredili dostop do bližnje pošte za gibalno ovirane osebe in mamice z vozički. Foto: **Tatjana Šalej Faletič**

stva za pravosodje, vendar na Občini upajo, da jim bo prostore od države uspelo pridobiti.

Špela Kranjc

Popolna zapora Pod ključem do 5. junija – avtoprevozniki napovedujejo zaporo obvoza

Galerija je najboljša rešitev za prometno varnost Pod ključem na glavni cesti med Mostom na Soči in Tolminom. Odločitev je bila znana že mnogo pred lansko jesenjo, ko so stekla prva gradbena dela na cestišču in brežinah nad njim. V sklopu 2,6 milijona evrov vredne investicije bo nastala poleg 120-metrške galerije s kolesarsko stezo še kamnita zložba v dolžini približno 60 metrov, obno-

vili bodo vozišče v dolžini 330 metrov ter uredili odvodnjavanje cestišča in zaledne vode. Obenem bodo navezali kolesarsko stezo na načrtovano kolesarsko pot.

Promet prek gradbišča je sprva potekal izmenično enosmerno, urejal ga je semafor. Po navedbah investitorja – **Direkcije RS za ceste** (DRSC) – je inšpektor za ceste zaprl ta odsek za ves promet 4. marca zaradi zagotavljanja varnosti delavcev na gradbišču ter voznikov in sopotnikov v interventnih vozilih z utemeljitvijo, da je vzrok za zaporo ceste padanje kamena na cestišče in sanacija skalne brežine. Popolna zapora prometa je predvidena do 5. junija. Do takrat bodo, po zagotovilih DRSC-ja, »izve-

dena dela, s katerimi bo zagotovljena varna vožnja in vozniki ne bodo več ogroženi zaradi padajočega kamena. Po tem datumu bo vzpostavljen izmenični enosmerni promet prek gradbišča«. Obvoz iz Tolmina je urejen prek Peršetov in križišča Ušnik, vendar večina prometa poteka po bližnji cesti skozi vas Kozaršče, ki pot podaljša za tri kilometre namesto za šest. Na tej ozki cesti s pomanjkanjem izogibalšč prihaja do pogostih zastojev.

Zaradi napovedane trimesečne popolne zapore glavne ceste se je dvignila Sekcija za promet pri **Območni obrtno-podjetniški zbornici Tolmin**. Njen predsednik **Rajko Podgornik** je 18. marca na DRSC in sedež **Primorja Ajdovščina**, ki je v tem primeru izvajalec del, poslal protestno pismo. V njem med drugim opozarjajo na slabo označen obvoz, preobremenjenost ceste skozi Kozaršče in Volče, kjer so bolj ogroženi tudi pešci in sploh otroci na poti v šolo, zaradi zapore Pod ključem pa je pot v Baško grapo in dolino Idrije za reševalna in gasilska vozila v primeru intervencije sedem kilometrov daljša. Avtoprevozniki so v pismu zahtevali vzpostavitev nasipa ob gradbišču, vendar na DRSC odgovarjajo, da je v naravovarstvenih pogojih, na podlagi katerih so pridobili naravovarstveno soglasje **Agencije RS za okolje pri Ministrstvu za okolje in prostor**, ki je sestavni del gradbenega dovoljenja, zapisano, »da se z deli ne sme posegati v strugo reke Soče ter da je potrebno zagotoviti vse potrebne ukrepe za preprečitev nasipavanja ali zasipavanja struge z gradbenim ali

Utrinki

► (tako fizično kot psihično) izvzeto. Razumemo namreč razliko med prvim pogumom, ki temelji na samozavesti, moči uma in čistosti srca ter nepremišljeno drznostjo, ki jo ima v oblasti Ego. Ob tem naj nam bo za vodilo misel **Victorja Hugoja**, ki pravi: »Vojaški vdor je mogoče ustaviti, ne pa ideje, katere čas je napočil.« Če bomo ustavljeni, bo to pomenilo, da še ni napočil pravi čas. Na samem začetku smo v akcijo stopili z namenom, da preživimo sobotne dneve v naravi, se zabavamo in se hkrati tudi kaj koristnega naučimo. Pred očmi mi ponovno oživijo obrazi mladih karateistov **Luka Cimpriča**, **Tjaše Gabršček**, **Kevina Podreka**, **Mateja Urbasa**, **Andreja Valentinčiča** in njihovega trenerja **Jerneja Čuferja**, v trenutku ko so

MLADI VARUHI GAJE – S projektom Varuhi Zemlje nas priznani slovenski fotograf **Bogdan Kladnik** popelje v svet neokrnjene narave, kateri v bran se postavijo mojstri različnih borilnih veščin s svojimi učenci. Foto: **arhiv Varuhov Zemlje**

se v mrzlih zimskih dneh, na snegu in ledu, oblečeni v kimone ter bosí, postavili pred fotoaparate, stisnili zoobe in brez pritoževanja opravili svojo nalogo. Za fotografije pa skrbita prav tako mlada karateista **Gregor Blažon** in **Alja Mohorčič** – vedno pod budnim mentorjevim očesom. Naj ob tem omenim še veliko podporno vlogo staršev.

Da se je Kladnikov projekt Varuhi Zemlje začel prav v Zgornjem Posočju ni naključje, saj je njegovo glavno vodilo zaščita svetovnih voda. Prav vsi (vsaj domačini) poznate zgodbo o Deželi žive vode. In čeprav se Bogdanova pot od tu nadaljuje še v druge države, se bo naša nadaljevala v Posočju. Mladim varuhom so se v aprilu že priključili tudi najmlajši varuhi iz tolminskega vrtca,

odkopnim materialom. Prav zato je bila tudi trasa kolesarske poti projektirana s posebnimi nosilnimi konzolami.«

Avtoprevozniki v primeru nadaljnje popolne zapore od investitorja zahtevajo pospešitev izvajanja del in čimprejšnjo odpravo zapore, popravila državnih cest, po katerih poteka obvoz, ureditev križišča Ušnik, tako da bo omogočeno varno zavijanje, ureditev dodatnih izogibalšč in bankin na lokalni cesti skozi Kozaršče proti Volčam, postavitve merilca hitrosti in opozorilne signalizacije v Volčah, korektno označitev obvoza ter zagotavljanje prehoda interventnih vozil prek gradbišča oziroma sofinanciranje opreme zdravniškega vozila v ambulanti na Mostu na Soči. Kot je povedal Podgornik, pričakujejo odpravo popolne zapore prometa Pod ključem najkasneje 5. maja. Če se to ne bo zgodilo, so odločeni zapreti cesto Volče-Ušnik, po kateri poteka obvoz.

Na DRSC zagotavljajo, da si prizadevajo pospešiti dela, zato se ta »izvajajo v dveh izmenah in šest dni v tednu, tako da bo pod določenimi pogoji promet po cesti ponovno stekel 5. junija«. Ker projekt izvajajo v dobro uporabnikov, si kot investitor želijo »tudi določeno mero njihove strpnosti in razumevanja«. Izbrani obvoz prek Ušnika je bil po navedbah DRSC ustrezno označen s prometno signalizacijo v skladu z veljavnimi pravilnikoma. V križišču v Ušniku so postavili znak za nevarnost, ki voznike opozarja na stransko cesto. Dodatno so naročili spremlja-

GALERIJA POD KLJUČEM V GRADNJI – Obvoz iz Tolmina je urejen prek Peršetov in križišča Ušnik, vendar večina prometa poteka po bližnji cesti skozi vas Kozaršče, ki pot podaljša za tri kilometre namesto za šest. Na tej ozki cesti s pomanjkanjem izogibalšč zato prihaja do pogostih zastojev. Foto: Tatjana Šalej Faletič

PODBRDO BO DOBILNO ČISTILNO NAPRAVO – Središče Baške grape je zaenkrat še brez čistilne naprave, prve objekte pa naj bi nanjo priključili konec leta.

nje prometnih tokov na območju tega križišča in če bo treba, bodo v njem postavili semaforje. Ker je obvoz urejen po državnih cestah, med katere lokalna cesta Kozaršče-Volče ne sodi, DRSC na njej ne načrtuje ukrepov, kot so dodatna izogibalšča in ureditev bankin, so še zapisali v odgovoru. Merilec hitrosti v Volčah je postavila **Občina Tolmin**.

Sicer pa Pod ključem ni edino delovišče na državnem cestnem omrežju na območju občine Tolmin – promet je bil oviran tudi na glavni cesti Peršeti-Kobarid pri separaciji. DRSC je morala tam urediti še novo križišče oziroma priključek 10-kilometrskce ceste Volče-Solarji na glavno cesto. Po zagotovilih investitorja se bo tako povečala prometna varnost pri zavijanju na odsek in vključevanju na glavno cesto. S tem se predvidoma konec aprila zaključuje večletni projekt izgradnje mednarodno pomembne ceste Volče-Solarji. Zadnja investicija je vključno z odkupi zemljišč državo stala 150.000 evrov.

Špela Kranjc

Podbrdo s čistilno napravo do konca leta

Potem ko se je začetek gradnje čistilne naprave v Podbrdu zaradi pritožb na občinskem razpisu neizbranih izvajalcev zavlekel za več kot pol leta, so gradbena dela v začetku marca le stekla. Naselje, ki čistilne naprave do sedaj še ni imelo, jo bo po besedah direktorja tolminske komunale **Bertija Rutarja** dobilo do konca letošnjega leta. Čeprav dela potekajo tik ob glavni cesti skozi Baško grapo,

Utrinki

konec aprila pa se jim bodo pri interpretaciji zamisli pridružili še slikarji, ki bodo s svojo kreativnostjo, osvojenim znanjem in razumevanjem ideje na platna ujeli sporočilo in čar voda. Naši najmlajši varuhi bodo svoja dela o ribi Faroniki razstavili v kobariški Zeleni hiši 20. maja – dela bodo na ogled ves mesec –, tik pred zaključkom šolskega leta pa ji bo sledila razstava slikarjev z interpretacijo Dežele žive vode. Naj ob tem omenim, da je vse to šele začetek. Z dejavnostmi bomo nadaljevali tudi med šolskimi počitnicami, s polno paro pa v akcijo ponovno stopili jeseni, okrepljeni s podobno razmišljujočimi posamezniki oziroma skupinami. Naš namen je, da skupaj iščemo pot (več glav namreč več ve), predlagamo rešitve, zastavljamo

vprašanja ... Rezultate pa ponovno predstavimo ob svetovnem dnevu voda, 22. marca 2011.

Dovolj je bilo napisanega. Zdaj je treba stopiti v akcijo. Mogoče se boste nekateri vprašali o smiselnosti našega početja – tem predlagamo, naj dobro razmislijo o naslednji Kladnikov trditvi, ki pravi: »*Najlažje se je zavzemati za nekaj, kar ne prinaša tveganja.*« Tiste pa, ki bi radi stopili skupaj z nami v tok in vam po glavi že rojijo plemenite zamisli, vabimo, da se nam pridružite.

Patricija Rejec, Posoški razvojni center

Opomba¹: Gaja – za planet Zemlja se je uveljavilo tudi ime Gaja, ki temelji na konceptu živega planeta in je v popolnem nasprotju z zakoreninjenim prepričanjem, da je Zemlja lastnina oziroma nepremičnina, ki je namenjena zgolj zadovoljevanju potreb človeštva.

TOPEL SPREJEM NA MRZLEM SEVERU

Ilmajoki (Finska) – Pred časom je 15 učencev devetega razreda z Osnovne šole Most na Soči v spremstvu učiteljice angleščine obiskalo svoje prijatelje v Finskem Ilmajokiju. Prijateljske vezi smo začeli tkati v šolskem letu 2008/2009, ko se je 16 učencev takratnega osmega razreda začelo dopisovati s finskimi vrstniki. Pisma in elektronska pošta so potovala v obe smeri, oktobra lani je Most na Soči obiskalo 11 učencev in dve učiteljici. Skupaj smo preživeli nepozaben teden, težko slovo pa nam je lajšal občutek, da se čez nekaj mesecev ponovno vidimo.

Finska, ovita v puhasto snežno odejo, nas je prevzela s svojo drugačno-

stjo, očarali pa so nas tudi ljudje, ki so nas sprejeli v svoje lesene hiške, kjer smo se resnično počutili kot doma. Jutra smo preživeli pri pouku. Naši učenci so se preiskovali v finskem bejzbolu, pri uri glasbe so igrali na njihove narodne instrumente, se naučili nekaj koristnih finskih besed in fraz, pri kemiji izdelovali značilne slane bonbone, risali strip o najrazburljivějšíh doživetjih na Finskem, pri gospodinjstvu kuhali jelenov golaž, izdelali zanimiv šal, pri geografiji reševali test o Finski in še in še. Seveda pa so naši učenci svojim finskim sovrstnikom v sliki in besedi predstavili tudi Slovenijo. Učiteljici sva ves čas opazovali utrip na šoli in se seznanjali s tamkajšnjim načinom dela in šolskim sistemom nasplah. Tudi popoldnevi so bili nadvse pouč-

zapor prometa pred naseljem v času gradnje ne bo.

Investicijo, ki znaša dobrih 400.000 evrov, bo **Občina Tolmin** pokrila iz svojega proračuna. Gre za komplet čistilne naprave, ki združuje vhodno črpalko, upravno stavbo, zalogovnik blata in bazene. Kot napoveduje Rutar, bodo tako imenovane manipulativne površine, po katerih tovarnjaki dostopajo do bazenov, asfaltirali v najmanjšem možnem obsegu – le toliko, da zaradi vožnje čeznje ne bo nastajalo preveč blata. Na čistilno napravo, ki naj bi bila torej končana do konca leta, bodo priključili le objekte v okolici nekdanje tovarne Bača. Kanalizacijsko omrežje v Podbrdu je namreč zaenkrat urejeno le do nekdanjega mlina na reki Bači, saj izvajanje tega projekta zaradi čim manjšega oviranja prometa poteka vzporedno z rekonstrukcijo državne ceste skozi naselje, za kar pa je zadolžena **Direkcija RS za ceste** (DRSC). Tolminski župan **Uroš Brežan** je povedal, da so na Direkciji tako v lanskem kot letošnjem proračunu znižali finančna sredstva, namenjena za investicijo v Podbrdu, zato je morala podobno storiti tudi Občina. Ta letos za obnovo komunalne infrastrukture, ureditev dela podpornih in opornih zidov ter ureditev pločnikov in javne razsvetljave v Podbrdu namenja 230.000 evrov, vendar Brežan opozarja, da morda ne bodo porabili vsega denarja. Dodal je še, da »je glavnina gradbenih del predvidena v letu 2011, prav tako pa tudi njihov zaključek«. Na DRSC so nam zagotovili, da je nadaljevanje del na tem odseku predvideno v letošnjem letu. Trenutno usklajujejo sofinancerški sporazum in pripravljajo razpisno

dokumentacijo. Javno naročilo naj bi objavili aprila, odpiranje ponudb predvidevajo v juniju, izbrani izvajalec pa naj bi začel z deli najkasneje septembra.

Besedilo in foto: **Špela Kranjc**

Najboljši tolminski športniki 2009

V tolminskem šolskem centru je v organizaciji **Občinske športne zveze** (OŠZ) in **Zavoda za šport Tolmin** v marcu potekala podelitev priznanj najuspešnejšim tolminskim športnikom za športne uspehe v letu 2009. Skupno je bilo podeljenih 68 priznanj, in sicer 34 bronastih znakov, 18 srebrnih znakov, devet bronastih kipcev, trije srebrni kipci, dve plaketi Občinske športne zveze in priznanje za zaslužnega športnega delavca. Izbrana je bila naj športnica, naj športnik in naj športna ekipa leta 2009.

Priznanje za zaslužnega športnega delavca, najvišji častni naslov, ki ga izvršni odbor OŠZ lahko podeli za izjemne dosežke ali izjemno dolgoletno delo v športu, je letos prejel **Rok Uršič**, eden izmed ustanoviteljev Roda Puntarjev Tolmin, ki je med taborniki že več kot pet desetletij. Ob podelitvi je povedal, da taborništvo dejansko ni šport, ampak način življenja. Uršič je trenutno v vlogi gospodarja roda.

Prejemnica plakete je bila predsednica PD Tolmin **Milena Brešan**, ki planinsko društvo vodi že od leta 1989. Drugo plaketo Občinske športne zveze je predsednik **Gorazd Leban** izročil **Branku Lenarčiču**, ki je že 42 let aktivno vključen v tolminski nogomet. Nad priznanjem je bil presenečen, saj se mu zdi, da je v pri-

PO PODELITVI SO SE PRED OBJEKTIV POSTAVILI (od leve proti desni): župan **Uroš Brežan**, naj športnica **Tina Leban**, naj športnik **Jaka Hvala**, člana naj ekipe **Sašo Taljat** in **Luka Božič**, predsednik občinske športne zveze **Gorazd Leban** in direktor zavoda za šport **Branko Velišček**.

hodnje v tej smeri sposoben še kaj narediti, obenem pa priznal, da ga na nogomet vežejo lepi spomini, ki jim je bilo vredno posvetiti ves čas in trud. Letos se je iz zdravstvenih razlogov odpovedal aktivnemu delovanju v nogometnem klubu, vendar še vedno ostaja njegov član in mu je vedno pripravljen pomagati.

Priznanja najbolj uspešnim športnikom je tudi letos podelil **Uroš Brežan**, župan občine Tolmin. Pokal za naj športnico 2009 je prejela mirnovodašica **Tina Leban**, ki je med drugimi v letu 2009 osvojila zlata odličja na državnem prvenstvu v sprintu na 500 metrov na Mostu na Soči, v slovenskem pokalu v Ankaranu v sprintu na 500 in 1.000 metrov; v tej disciplini tudi zlato v Zagrebu ter prvo mesto na maratonu v Bohinju. Naj športnik Tolminske 2009 je smučar-

ski skakalec **Jaka Hvala** s Ponikev, ki je odlične uvrstitve kronal z zlatom na državnem prvenstvu mladih do 18 let in moštveno zmago na olimpijskem festivalu mladih na Poljskem. Velja pa omeniti, da je bleščeče zaključil tudi letošnjo pravkar končano sezono smučarskih skokov.

Pri podelitvi pokala za najboljšo športno ekipo pa zadnja leta ni presenečenj. Športno moštvo Tolminske sta tudi letos postala kajakaški dvojec **Luka Božič** in **Sašo Taljat**, ki sta se podelitve prvič udeležila tudi osebno. Kipca sta prevzela neposredno po vrnitvi z enomesečnih priprav na novo sezono v Avstraliji. Lani sta nizala po začetnih neugodnih prijetijah odlične uvrstitve predvsem v drugi polovici sezone. Božič in Taljat pa optimistično gledata tudi v letošnjo sezono.

Med ostalimi nagrajenimi športniki so daleč prednjačili mladi karateisti vseh treh posoških klubov, uspešni so bili tudi atleti, smučarji, futsalerji, tekmovalci v kastingu, šahisti in košarkaši.

Ob več ducat priznanjih in pohvalah mladim športnikom Tolminske se zadnja leta poraja vprašanje, ali bi bilo treba zvišati normative za izpolnjevanje kriterijev za prejem priznanja Občinske športne zveze in s tem povrniti atraktivnost nekoč odmevni športni prireditvi, ali pa je pomembnejše krepiti navdušenje športnikov, ki so ob priznanju motivirani za nove uspehe.

Špela Mrak

Foto: **Špela Kranjc**

Utrinki

► ni. Ogledali smo si mesti Ilmajoki in Seinäjoki s čudovito cerkvijo Alvara Aalta, tekli na smučeh in hodili po nordijsko, se sankali in pod ledom skušali uloviti ribe, se potili v savni in nato skočili v sneg ali ledeno jezero, predvsem pa uživali v družbi dobrih prijateljev. Čeprav različnih jezikovnih kultur – ves teden smo se pogovarjali v angleščini –, so se med nami stekale močne prijateljske vezi. Teden je kar prehitro minil. Polni vtisov smo se poslovili od prijateljev z obljubo, da se še vrnemo.

Nanda Zega in **Valentina Dobravec Junc**, učiteljici angleškega jezika, OŠ Dušana Muniha Most na Soči

ČEPRAV RAZLIČNIH JEZIKOVNIH KULTUR so se med mostarskimi in finskimi učenci iz Ilmajokije stekale močne prijateljske vezi. Foto: **arhiv šole**

GLAS ŽENSKE

Tolmin, Gorica (Italija) – Ker se v Varstveno-delovnem centru (VDC) Tolmin ženske vsakodnevno srečujemo z besedami enakost, možnost izbire, želje itd., smo se letos že četrtrič odločile sodelovati na literarnem natečaju Glas ženske, ki ga je v sodelovanju z Mestno občino Nova Gorica razpisalo Odbornišstvo za enake možnosti pri Pokrajini Gorica. Tema letošnjega, 12. natečaja neobjavljenih proz (povesti, pisem, dnevnikov, scenografij, gledaliških del ...) je bila Enake možnosti in jaz.

Za sodelovanje se je med drugim odločilo tudi pet naših predstavnic, s katerimi smo premišljevale, kaj nam pomeni enakost. Na mednarodni dan žena 8. marca so nas organizatorji povabili v mestno hišo v Gorici na zaključno prireditev. Komisija je zbranim predstavila nagrajene prispevke v slovenskem in italijanskem jeziku. Med nagrajenimi slovenskimi prispevki so bila tudi avtorska dela naših uporabnic. Te so za svoje delo prejele posebno priznanje komisije, in sicer z utemeljitvijo predsednika **Enrica Gherghetteja**, ki pravi, da si gojenke tolminskega VDC-ja tudi tokrat zaslužijo posebno pozornost, saj »iz leta v leto presenečajo s svojim razmišljanjem, na videz pre-

NAGRAJENE AVTORICE PRISPEVKOV literarnega natečaja Glas ženske s svojo mentorico. Foto: Arhiv VDC Tolmin

prostim, v resnici pa pristno poetičnim in resničnim. Z izjemnim smislom za opazovanje znajo avtorice v nekaj stavkih predstaviti okolje, v katerem živijo, in vanj umestiti žensko in njeno stvarnost«.

V nadaljevanju predstavljamo še prispevke sodelujočih na natečaju.

Mojca Kavčič: »Ženska je dobra, lepa, enakopravna, pravična. Rada je lepo, lepo oblečena, rada ima otroke in moža. Dobro kuha. V nekaterih državah je zatirana.« **Mela-**

nija Obrekar: »Enakopravnost je zame – Dežurna v kuhinji in pomagam tud ostalim tudi popoldan, da se imamo radi, spoštujemo, če se skregamo, se kmalu pobotamo. Ženska (mama) pleče, kuha, pomi-va posodo, kaj skuha ... To nas je tudi naučila, smo ji pomagali. Smo hodili k maši. Moški delajo na kmetiji, hodijo na lov. Moški in ženske smo dosti enakopravni, se pogovarjajo, mi kupi rože za rojstni dan.« **Anica Kranjc:** »Enake so

ženske – Enake smo ženske. Se lepo oblačimo. Enake smo si po kremi in po šminki. Kjer je potres, pa ženske nimajo doma, hrane. Včasih so 'nervozne', nimajo obleke, včasih tudi mene popade 'nervozna'. Včasih nismo srečne, včasih je nekaj narobe. Doma sem srečna, čutim ljubezen, moram pomagati bratu in mami. V VDC sem srečna, ker me pocrklate. Ženska, ki se smehlja, je srečna.« **Tadeja Gabršček:** »Ženska in moški – Ženske kuhajo, perejo, likajo in hodijo v službo. Moški pomagajo ženskam kuhati, likati, skuhamo tudi za otroke. Pomembno je, da spoštujemo drug drugega, si pomagamo v težavah. Moški naj ne samo berejo časopisa in gledajo televizije, ampak tudi pomagajo ženskam. Razlika med nekoč in danes je v tem, da danes ženske hodijo v službo. Hodimo vsi tudi v šolo. Mi smo v Sloveniji, oni pa v Afriki, Aziji in Južni Ameriki.« **Katja Pintarič:** »Razlike – Moški in ženske so različni. Ženske kuhajo, likajo, perejo cunje, pucajo in skrbijo za družino. Moški zidajo, kuhajo, ne likajo, perejo cunje in gledajo televizijo.«

Zbrala in pripravila: **Aleksandra Božič**, mentorica, VDC Tolmin

Utrinki

MOSTARSKI VRTEC
PRAZNUJE

Most na Soči – Zgodovina Vrtca Most na Soči sega v leto 1924, kjer so otroke vse do kapitulacije Italije v stari zasebni hiši **Antona Mikuža** poučevale izključno italijanske učiteljice. Vrtec so nato ponovno ustanovili leta 1954, drugi pomemben preobrat pri razvoju predšolske vzgoje na Mostu na Soči pa se je zgodil jeseni 1975, ko so zgradili nov montažni objekt, v katerem delujemo še danes. Pred 35 leti so v njem izvajali tako imenovan vzgojni program, ki pa je z leti zastarel in se omehčal, zato so bile spremembe, ki bi pripomogle k dvigu kakovosti življenja in dela v vrtcu, nujne. Te je leta 1999 prinesel kurikulum.

Današnji vrtci so s svojim strokovnim kadrom povsem avtonomni. Prav zato v njih prevladujejo sodelovalni odnosi, medsebojno spoštovanje in zaupanje. Skozi čas so se spreminjali tudi programi vzgoje. V preteklosti so bile vsebine in metode dela natančno določene, medtem ko se danes od vzgojiteljic pričakuje veliko več samostojnosti, odgovornosti in ustvarjalnosti pri načrtovanju pedagoškega dela. Nekoč je bil tudi dnevni red v vrtcu bistveno bolj stro-

V VRTCU MOST NA SOČI LETOS PRAZNUJEJO – Zgodovina vrtca sicer sega v leto 1924, letos pa praznujejo 35-letnico, odkar so zgradili nov montažni objekt.

go določen, danes pa je zasnovan tako, da sledi razvojnim in individualnim potrebam otrok. Več je fleksibilnosti in spontanosti – in prav to nam pomaga graditi zaupanje. V preteklosti otroci niso imeli nikakršnih pravic, pa tudi njihove drugačnosti nismo upoštevali. Najbolj se je to poznalo pri obrokih, kjer so morali vsi pojesti vse, in spanju, ko so morali vsi obvezno spati. Z leti se je to spremenilo, saj skušamo upoštevati otrokove pravice, želje in posebno-

sti, res pa je, da so današnji otroci drugačni. V primerjavi z minulimi leti so manj strpni, manj poslušni in z disciplino je več težav. Manj je tudi spoštovanja – tako do sovrstnikov kot do odraslih.

Naš vrtec je začel s postopnim uvažanjem kurikula v šolskem letu 2001/2002. Program v vrtcu smo obogatili z dodatnimi dejavnostmi, kot so planinski, likovni, glasbeni, naravoslovni, računalniški, dramski, lutkovni in telovadni krožek. Vsako

leto jih organiziramo glede na potrebe otrok in staršev. Uvedli smo nadstandardni program za tiste, ki želijo nekaj več. V njegovem okviru organiziramo šolo v naravi in različne tečaje (plesni, plavalni, smučarski). Vključeni smo tudi v različne projekte: Zlati sonček, Varni v prometu, Knjigobube, Bralna značka, Spoznavajmo otroke sveta, Pasavček ... V šolskem letu 2005/2006 smo sprejeli zahteven projekt Kakovost za prihodnost vzgoje in izobraževanja, s katerim nadaljujemo in vsako leto potrjujemo kakovost našega dela. Isto leto smo se vključili še v projekt Turizem in vrtec, ki ga je razpisala Turistična zveza Slovenije. V naslednjem šolskem letu smo se vključili v projekt Leto kulture, leto karsneje pa še v mednarodni projekt Ekošola, za katerega smo prejeli eko zastavo.

Zaposleni v vrtcu smo na bogato zgodovino zelo ponosni in svoje delo opravljamo z veliko odgovornostjo. To nam omogočata kakovosten program in dobra vizija. Pomemben prispevek k temu je tudi dejavno vključevanje staršev v življenje in delo vrtca.

Besedilo in foto: **Irena Kovačič**, vodja Vrtca Most na Soči

Kriza Posočja ni zaobšla

Če je bila še pred leti zaposlitvena struktura v Posočju v primerjavi z ostalo Slovenijo ugodna, pa v zadnjem letu to ni več tako. Kriza Posočju ni prizanesla, število brezposelnih se je povečalo, preker-no delo¹ pri ponudbi del je prej pravilo kot izjema, na vrata humanitarnih organizacij pa trka vedno več ljudi.

Statistika za vse tri posoške ob-
čine kaže na negativno gibanje
na trgu dela v primerjavi s ča-
som pred nastopom krize. Kot so
povedali na območni službi **Zavoda
RS za zaposlovanje** (ZRSZ) iz Nove
Gorice, ki pokriva tudi občine Bovec,
Kobarid in Tolmin, »število registrira-
nih brezposelnih oseb v Posočju po-
dobno kot v ostalih občinah na Gori-
škem narašča od decembra 2008«. Po
podatkih s konca januarja letošnjega
leta je imela najvišjo stopnjo brezpo-
selnih občina Tolmin (11,6 odstotka),
sledi ji občina Bovec (11,4 odstotka),
občina Kobarid pa je bila tik pod de-
setimi odstotki (9,9 odstotka).

Med brezposelnimi prevladujejo moški

Po podatkih s konca februarja je
bilo v omenjenih treh občinah 908
brezposelnih oseb. V primerjavi z
decembrom 2008 se je število precej
povečalo, saj je bilo na zavodu prija-
vljenih okoli 300 oseb več. Če je dol-
go veljalo, da imajo večje tveganje za
brezposelnost ženske, pa statistika

V POSOČJU JE VEČ KOT 80 Odstotkov vseh novih zaposlitev za določen čas – Ta oblika prekernega dela, torej začasnega, nestalnega dela, je sicer »najboljša« oblika tovrstne- ga dela, saj omogoča pravice iz delovnega razmerja, še vedno pa ne nudi dolgotrajnejše soci- alne varnosti za zaposlenega. Foto: Tatjana Šalej Faletič

Posočja temu ne pritrjuje. Struktura
brezposelnih po spolu je bila v obči-
ni Bovec praktično enaka, v drugih
dveh občinah pa so prednjačili moški
(53 odstotkov v občini Tolmin in 62

odstotkov v občini Kobarid). Največji
delež (30 odstotkov ali več) brezpo-
selnih po starosti v Posočju so pred-
stavljali starejši od 50 let.

Brez izobrazbe ni zaposlitve

»V občinah Bovec in Kobarid se je v
zadnjem letu precej povečalo število
brezposelnih brez izobrazbe, v občini
Tolmin pa tudi s srednjo poklicno
izobrazbo in V. stopnjo izobrazbe, in
sicer: gimnazijski maturantje, strojni
tehnik, elektrotehnik ... Pri tem je
treba upoštevati, da je bilo leto 2009
specifično in so se v evidenco brezpo-
selnih prijavljale tudi osebe s poklici,
ki so bili zadnja leta zaposljivi,« so
povedali na novogoriški območni
službi ZRSZ. Delež brezposelnih brez
izobrazbe je bil konec februarja v
vseh treh občinah zelo visok (prek
30 odstotkov), povpraševanje deloda-
jalcev pa jim, tudi če dokončajo
osnovno šolo, ne napoveduje zapo-
silitve. »Delodajalci s sedežem na ob-

močju Upravne enote Tolmin so v
letu 2009 objavili skoraj za petino
manj prostih delovnih mest glede na
predhodno leto. Drastično zmanjšanje
je bilo predvsem pri poklicih, kjer je
dovolj osnovnošolska izobrazba,« do-
dajajo na zavodu. Po drugi strani pa
se je povečalo povpraševanje po vi-
soko izobraženih kadrih, predvsem s
področja strojništva, elektrotehnike,
ekonomije in zdravstva.

Več prejemnikov denarne socialne pomoči

Višje številke posledično beležijo tu-
di na **Centru za socialno delo Tol-
min**. Kot navajajo, je prejemnikov
denarne socialne pomoči v občinah
Bovec, Kobarid in Tolmin v letu 2009
v primerjavi z letom 2008 bistveno
več. V letu 2008 so katero izmed
oblik denarne pomoči dodelili nekaj
več kot 800 prejemnikom, lani pa že
skoraj 1.300. »Omenjen porast je ne-
dvomno posledica gospodarske krize,
pri čemer opazimo, da se v pogojih
gospodarske recesije še težje zaposlu-
jejo dolgotrajno brezposelni in mladi

Utrinki

JAMSTVENI IN PREŽIVNINSKI SKLAD

V Sloveniji že od leta 1997 deluje
Javni jamstveni in preživninski sklad
Republike Slovenije. Z delom je
upravičil svoj namen, to je poravna-
va obveznosti iz naslova pravic de-
lavcev v primeru insolventnosti delo-
dajalca in iz naslova pravic otrok v
primeru neplačevanja preživnin.
Ukvarja pa se tudi z izterjavo terjatev.
V zaostrenih gospodarskih raz-
merah se njegova vloga še krepi.

Iz **jamstvenega** sklada lahko uvelja-
vijo pravice delavci, ki jim je delov-
no razmerje prenehalo zaradi insol-
ventnosti delodajalca (stečaj, prisil-

na poravnava) in izbriša podjetja iz
sodnega registra. Za dodatne infor-
macije pokličite brezplačno številko
080 11 21.

Iz preživninskega sklada lahko uve-
ljavljajo pravico do nadomestila pre-
živnine zakoniti zastopniki za otroke,
ki jim je določena preživnina, vendar
je preživninski zavezanci ne plačujejo.
Sklad v primeru izpolnjevanja
vseh pogojev izplačuje mesečno na-
domestilo preživnine, vendar najdlje
do dopolnjenega 18. leta otroka.
Dodatne informacije dobite na brez-
plačni številki 080 14 14.

Več informacij lahko dobite tudi na
njihovi spletni strani www.jps-rs.si. ■

Utrinki

PO MEDICINSKE PRIPOMOČKE NIČ VEČ DALEČ

Tolmin – Trgovina z medicinskimi
pripomočki in kozmetični salon po-
djetja Medicus partner sta se presele-
lila po sedmih letih v začetku marca
iz manjše poslovalnice sredi Tolmina
v večje prostore Na logu. Ponudbe v
sklopu kozmetičnega salona zaen-
krat še ne nameravajo preveč širiti,
vendar pa bo novost v trgovini z me-
dicinskimi pripomočki pomembno
vplivala na paciente iz Zgornjega Po-
sočja. Podjetje Medicus partner je
trenutno namreč edino, ki je pridobi-
lo koncesijo za izposajo in izdajo
medicinskih pripomočkov, za katere

iskalci zaposlitve. Vse več je tudi družin, pri katerih je izguba zaposlitve posameznih družinskih članov močno vplivala na materialni položaj družine,« je povedala mag. **Kristina Šturm Leban**, v. d. direktorice centra v Tolminu. Podatki za letošnje leto niso nič bolj spodbudni, saj se, navaja Lebanova, število prejemnikov še povečuje. V prvih treh mesecih so podelili za slabih 60 odstotkov več denarnih socialnih pomoči kot v istem obdobju lani.

Pomoč iščejo tudi drugje

»Leta 2009 smo prejeli 60 odstotkov več prošenj kot v letu 2008,« je poslabšanje socialnega položaja prebivalcev Posočja opisal sekretar Območnega združenja Rdečega križa Tolmin **Valerij Bizjak**. Ljudem so poskušali ublažiti stisko predvsem s paketi hrane, ker je, kot pravi Bizjak, to najbolj učinkovit način pomoči. Nekaterim so plačali tudi položnice. Podatke o ljudeh v stiski dobijo neposredno s terena, v Posočju imajo 20 krajevnih organizacij. V letu 2009 so na različne načine pomagali več kot 2.000 ljudem, od tega okoli 180 brezposelnim osebam, vedno več prejemnikov pomoči pa je tudi med zaposlenimi, ki imajo prenizek dohodek za dostojno življenje.

Kot je še povedal Bizjak, bi si želeli pomagati večjemu številu ljudi, vendar jim finančno stanje tega ne dovoljuje. Posamezniki in podjetja se z donacijami dokaj dobro odzovejo le v primerih, ko gredo sredstva določeno osebi ali družini. Pri večini ljudi, ki prosijo za pomoč, pa je prisoten sram in se ne želijo izpostavljati.

Delo sicer je, zaposlitve za nedoločen čas pa ni

Uradno registrirani brezposelni in prejemniki takšnih in drugačnih bodisi državnih bodisi humanitarnih pomoči še zdaleč ne prikažejo celotne slike slabega položaja na trgu dela. Kot so nam povedali na ZRSZ, je prek 80 odstotkov vseh novih zaposlitev v Zgornjem Posočju za določen čas. Ta oblika prekernega dela, torej začasnega, nestalnega dela, je sicer »najboljša« oblika tovrstnega dela, saj omogoča pravice iz delovnega razmerja (na primer plačan prevoz na delo, malica, dopust, pod določenimi pogoji pravico do denarnega nadomestila v primeru brezposelnosti), še vedno pa ne nudi dolgotrajnejše socialne varnosti za zaposlenega. Če naj bi bilo delo za določen čas prej izjema (na primer povečan obseg dela v podjetju, nadomeščanje odsotnega delavca), je že nekaj let pravilo predvsem za mlade, vedno bolj pa se z njim srečuje tudi starejša generacija.

Še na slabšem so tisti, ki delo opravljajo prek zaposlitvenih agencij, podjemnih ali avtorskih pogodb ali študentskih napotnic. Tudi porast samostojnih podjetnikov velikokrat ne kaže na željo po samostojni podjetniški poti, ampak gre za ljudi, ki pravzaprav opravljajo enako delo kot redno zaposleni v nekem podjetju in so v status samozaposlenega praktično prisiljeni. Zgornje Posočje na tem področju ni izjema, prekerno delo pa se očitno povečuje tako v zasebnem kot v javnem sektorju.

Jerneja Kos

Opomba 1: Prekerno (v rabi je tudi izraz prekarno) delo – začasno, nestalno delo

DOBILI SMO MLEKOMAT

Tolmin – Na kmetiji Kramar so svoje mleko in mlečne izdelke dolga leta prodajali doma v Zatoľminu, od marca dalje pa lahko nekatere njihove izdelke dobimo tudi Na logu, in sicer iz mlekomata oziroma prodajnega avtomata. Gre za prvi mlekomat v Zgornjem Posočju, njegova posebnost pa je, da kmetija ponudbo dopolnjuje z avtomatom, v katerem so poleg steklenic za mleko na voljo še sirotka, albuminska skuta in sir, star tri ali šest mesecev.

Na mlekomatu lahko kupimo liter ali pol litra polnomastnega jutranjega mleka, primerne za pitje. Po jutranji molži 200 litrov mleka na kmetiji ohladijo na štiri stopinje Celzija in z njim napolnijo cisterno mlekomata ob poslovalnici Medicus partnerja.

MLEKO, SIROTKA, SKUTA IN SIR IZ AVTOMATA – Po dobrem mesecu delovanja mlekomata so Kramarjevi s prodajo zadovoljni. Da pa ne bi prihajalo do zapletov pri samopostrežbi, uporabnikom svetujejo, da se strogo držijo na avtomatu napisanih navodil. **Foto: T. L.**

Kot je pojasnil **David Klinton** s kmetije Kramar, avtomat ob večji porabi opozori, da mleka zmanjkuje, tako da lahko cisterno pravočasno napolnijo.

Špela Kranjc

BARVANJE PIRHOV

Tolmin – Na željo učencev, ki obiskujejo izbirni predmet turistična vzgoja na OŠ Franceta Bevka Tolmin, smo tudi letos medse povabili **Danico Krivec** iz Poljubinja. Že vrsto let se ukvarja s pisanjem pirhov. Razložila nam je postopek pisanja s pomočjo voska in *poglice* ter nam pokazala različne vzorce in pesmi, ki se v Poljubnju ponavadi pišejo na pirhe ob prazniku šempav. Ker pa velikonočni čas ne mine brez dobrot, nam je tudi letos pri peki pičkov, menihov in venčkov iz testa pomagala **Ida Fon** iz Volč. Naše druženje je bilo zelo poučno in zanimivo. Veseli smo, da sta Danica in Ida svoje znanje delili z nami tudi letos.

Denise Šuler Rutar, mentorica izbirnega predmeta, OŠ Franceta Bevka Tolmin

PRI IZBIRNEM PREDMETU TURISTIČNA VZGOJA so učenci z voskom pisali na pirhe in pekli velikonočne dobrote. **Foto: arhiv šole**

Utrinki

stroške stranki z zdravnikovim receptom pokrije zdravstvena zavarovalnica. Po besedah direktorice podjetja **Doroteje Batistuta** se je morala do sedaj večina ljudi zaradi tega peljati najmanj do Nove Gorice. V Medicus partnerju ponujajo široko paleto medicinskih pripomočkov – od enostavnih, kot so ortopedski čevlji, plenice in bergle, do zahtevnih, kot so vozički, postelje in različne opore.

Če je bilo delovanje kozmetičnega salona na 50 kvadratnih metrih v nekdanjih prostorih oteženo, bo sedaj imela vsaka stranka svoj prostor ter s tem več zasebnosti in udobja, zaposleni pa bodo lažje opravljali

svoje delo. V ponudbi pa še naprej ostajajo pedikura, masaže, kozmetična nega telesa in obraza ter solarij.

Besedilo in foto: **T. L.**

V PRESELJENI TRGOVINI Z MEDICINSKIMI PRIPOMOČKI IN KOZMETIČNIM SALONOM PODJETJA MEDICUS PARTNER po novem na recept vašega zdravnika lahko dobite tudi medicinske pripomočke, katerih stroške krije zdravstvena zavarovalnica.

Izjemnost ugodnih vplivov in energij dreves

Tokrat bomo s priznanim radiestezistom raziskovali, ali gre zgolj za naključje, da so nekatere stare vaške lipe simbol vaške samouprave, zakaj v mestnem parku ali gozdu najraje zahajamo pod neko drevo in ali je vsaka prava kmetija imela tudi svoje drevo ...

Ali torej posamezna izjemna drevesa ugodno vplivajo tudi na podzavest in počutje in kako? Tudi v Sloveniji je vse bolj razširjeno prepričanje, zgrajeno na pozitivnih izkušnjah, literaturi in tudi na meritvah, da imajo nekatera, zlasti mogočna drevesa v gozdu izjemno energijo. Nekateri verjamejo, da jo je mogoče tudi povečati, izboljšati in da ta ugodno vpliva na svojo okolico. Enemu izmed takih gibanj se je pridružila tudi škotska pevka **Shirlie Roden**, ki pogosto zahaja v Slovenijo. Najraje menda prav v slovenske gozdove, kjer poje ob izjemnih drevesih, saj verjame, da

tako še bolje rastejo. Tokrat se bomo zato tudi mi nekoliko odmaknili od tradicionalnih gozdarskih merskih kazalnikov, kot so debelina, višina in prirastek, ter skušali te energije nekoliko raziskati tudi z alternativnimi metodami in jih povezati z merljivimi kazalniki.

Energijske vrednosti izjemnih dreves

Da bi raziskali za večino podzavestne vplive in učinke dreves, smo se povezali s priznanim in v Posočju zelo dejavnim radiestezistom **Jožetom Munihom**, ki je za nas opravil meritve energijskih

lastnosti izjemnih dreves. Ta metoda je v svetu in tudi že pri nas precej uveljavljena ter priznana na več področjih: alternativnem zdravljenju, arhitekturi in gradbeništvu, proučevanju vodnih virov ... Njegove meritve so nas presenetile, saj nekatera izjemna drevesa skoraj ne izkazujejo pozitivnih energij (to so energije, ki dobro delujejo tudi na nas). Energijske vrednosti drevesa so podobne centralnemu ogrevanju: ta učinkoviteje ogreva prostore, čim višja je temperatura vode in čim večja je pretočnost cevi. Po kriterijih ima človek okoli 15.000 enot (v radiestezijski dogovorjene enote po

ČRNI BEZEG PRI KRMENKU je zrasel ravno v točki, ki ima izjemno energijsko vrednost – kar 100 milijonov enot – sicer značilno za svetišča. Poleg tega je med slovenskimi bezgi s svojimi dimenzijami postal pravi rekorder, saj je prerasel »prvaka« iz Slovenj Gradca.

ČRNI BEZEG PRI KRMENKU

Vrsta: *Sambucus nigra* L – črni bezeg

Premjer: 63 cm

Višina: 9,5 m – po dimenzijah je trenutno najdebelejši črni bezeg v Sloveniji, le kakšen cm manj v debelino in meter manj v višino meri dosedanj »prvak« Jegrto bezeg pri Slovenj Gradcu.

Vitalnost: Bezeg so zaradi potreb pogosto obsekovali, zaradi svoje trdoživosti pa je kljub temu glavni del krošnje še vitalen, stranski del krošnje pa se suši.

Ocenjena starost: več rodov

GPS (WGS84) koordinate drevesa: N 46° 03' 47,9'', E 13° 49' 05,5''

Opis pristopa: Črni bezeg se nahaja ob kašči kmetije v Kremenku (hišna št. 11) ob stari (zgornji)

cesti v Gorenjo Trebušo.

Zanimivost: Črni bezeg je sicer grmovna vrsta, bezeg v Kremenku pa je zrasel v obliki manjšega drevesa. Lastnica kmetije nam je povedala, da se spominja stare modrosti, ki pravi: »Pred bezgovim drevjem kapo dol!« Bezeg je bil pogosto kot čuvaj hiše in tudi pri Kremenku so ga ohranjal iz roda v rod, z enako zavestjo pa ga ohranja tudi sedanja lastnica. Bezeg ima tudi koristne in zdravilne cvetove, ki so bili Krmenkovim »pri roki«.

Energijska vrednost drevesa po Bovisu: 5 milijonov enot. Ta izhaja iz okoliškega zemljišča, saj je bezeg zrasel ravno v točki, ki ima izjemno energijsko vrednost, značilno za svetišča, kar 100 milijonov enot.

LIPA V RUTU

Vrsta: *Tilia platyphyllos* Scop. – lipa

Premjer: 267 cm

Višina: 25 m, prirastek 31 mm/10 let

Vitalnost: Kljub temu, da je drevo že dolgo votlo, prek prirastka in vitalnosti krošnje ocenjujemo, da je še precej vitalno. Les v notranjosti debel je namreč tudi sicer mrtev in ni ključen za statiko drevesa (tudi nosilci pri konstrukcijah so votli ali T oblike).

Ocena starosti: Različni viri, ki temeljijo na ustnem izročilu, omenjajo različne starosti, od 500 do 800 let. Po najstarejšem in najzanesljivejšem viru naj bi bila stara 500 let! Možno je tudi, da je bila zasajena takrat, ko je bila zgrajena cerkev ob njej. V tem primeru bi bila stara okoli 650 let. Starost

LIPA PRED CERKVIJO SV. LAMBERTA V RUTU je ena najstarejših in najdebelejših lip v Sloveniji. V vaškem požaru leta 1844 je bila hudo ožgana in domačini so jo iz bojazni, da bi se zrušila na bližnje domačije, odsekali nekaj metrov nad zemljo, zato je danes votla.

800 let je skrajna in je možna le v primeru, ko bi jo zasadili takoj ob nastanku naselja Nemški Rut. **GPS (WGS84) koordinate drevesa:** N 46° 12' 17,4'', E 13° 53' 29,3''

Opis pristopa: Vaška lipa v Rutu je znana in se je uveljavila kot eden izmed simbolov vaške samouprave, ki je bila priznana Nemškorutarjem po prihodu s Tirolske v 13. stoletju. Pod lipo naj bi vaški rihtar s sabljo razsojal v sporih med vaščani. Lipa je tudi danes eden izmed najbolj prepoznavnih simbolov Ruta, celotne Baške grape in celo Posočja, zato nas je še posebej zanimala njena energijska vrednost.

Energijska vrednost drevesa po Bovisu: 1 milijon enot. Izhaja iz drevesa, saj okoliško zemljišče nima energijskih vrednosti. Radiestezijska barva energije

Bovisu) – višjo vrednost kot ima drevo nad navedeno, bolj pozitivno učinkuje nanj. Najbolj pozitivni vodni viri imajo do dva milijona enot, svetišča lahko še veliko več. Pomembni sta tudi prodornost te energije in njena barva. Radiestezijska bela barva pomeni idealno energijsko stanje, odtenki po barvnem krogu proti črni pa poleg pozitivne tudi prisotnost negativne energije. V energiji oziroma avri drevesa pa je mogoče zaznati tudi deve, ki pomenijo čustveni del energijskega telesa. Nekateri bi rekli tudi drevesnega škrate, ki varuje drevo in okolico (več o tem prihodnjič).

Energijsko izjemna dominantna drevesa v Tolminu

Energijske vrednosti smo preverili pri nekaterih dominantnih drevesih v Tolminu. Po Munihih meritvah ima topol ob Soči, ki smo ga predstavili v prejšnji številki **EPIcentra**, 500.000 energijskih enot, medtem ko ima okoliško zemljišče le 7.000 enot. Energija drevesa je bele radiestezijske barve, obstajajo pa tudi deve. Ugotovili smo še, da dobre energijske vrednosti izkazujejo tudi dvodebelna lipa na jugozahodni strani tolminske cerkve, lipa v osrednjem delu parka pri otroškem igrišču (debeline 106 cm) in cedra na severnem delu parka pri cerkvi, medtem ko grajska tulpa pri Brajdi in debela lipa na južni strani cerkve (premera 140

cm) izkazujejo le energije okolice. V nadaljevanju si bomo pogledali še nekatera druga energijsko izjemna drevesa.

Iskanje ljudskih modrosti

Najprej se vrnimo h koreninam ljudske modrosti. Znano je, da so včasih ob kmetijah zasadili ali ohranjali samonikla drevesa posameznih vrst, gotovo ne slučajno. Pravzaprav je vsaka kmetija imela na dvorišču svoje drevo, med njimi so tudi izjemna v več pogledih – ker so jih ohranjali iz roda v rod tudi izjemnih dimenzij. V Sanaboru pri Vipavi je ob kozolcu tako ohranjen izjemen skorš (*Sorbus domestica*), ki ima zdravilne in hranljive plodove, je pa najdebelejši evidentirani na Primorskem (premera 52 cm). Več podobnih primerov smo odkrili tudi v Gorenji Trebuši. Na kmetiji v Korenovšah se je ohranila drnulja (*Cornus mas*), za grmovno vrsto izjemnih dimenzij (s premerom 29 cm je tretji najdebelejši rumeni dren v Sloveniji, v višino meri 8 m), pa črni bezeg v Kremenku. Pri iskanju podobnih dreves bi nam lahko pomagali bralci EPIcentra s Planote, iz Lomov in drugih posoških vasi, saj verjamemo, da skrivajo še veliko ohranjenih tovrstnih dreves, ki imajo svoje zgodbe.

Besedilo in foto: **Edo Kozorog**, Zavod za gozdove Slovenije, OE Tolmin

je bela. Sevanje energije je enakomerno po obodu v radiju 6 m od debla.

Deve: Obstajajo tudi deve.

Zanimivosti: Lipa je bila že v antiki simbol prijateljstva, zato je zanimivo, da smo si jo tudi Slovenci omislili kot nacionalno drevo. Tudi pri ostalih evropskih ljudstvih je bila simbol življenja, zdravja, modrosti in pravičnosti, zato se tudi drugje, zlasti pri slovanskih narodih, pojavlja kot vaško drevo. Lipa v Rutu pred cerkvijo sv. Lamberta je ena najstarejših in najdebelejših lip v Sloveniji. V vaškem požaru leta 1844 je bila hudo ožgana in domačini so jo iz bojazni, da bi se zrušila na bližnje domačije, odsekali nekaj metrov nad zemljo, pred tem je bila višja kot cerkev. Posledica tega ukrepa je, da je danes votla, vendar se rana še danes zelo uspešno zarašča, tudi krošnja je spet močno razraščena in vitalna. Sodi med naravne vrednote in je zaščitena z občinskim odlokom (Uradno glasilo št. 5/90).

Opomba 1: »Medtem, ko smo stali pred izredno obsežno lipo, ki je baje po ljudskem izročilu bila vsajena za časa **Martina Lutra** ...« je napisal **Ivan Košťál** v članku Izlet v Nemški Rut, revija Adria, 1912, Ponatis Berilo o Rutu, Goriški muzej, 1972. Od tega zapisa je minilo že sto let in že takrat je bila lipa precej »obsežna«, zato je možno, da je lipa tudi starejša.

GORSKI BREST PRI GROFOVI VODI

Vrsta: *Ulmus glabra* – gorski brest

Premjer: 81 cm

Višina: Danes je izjemna predvsem njena višina, ki znaša kar 39 m.

Vitalnost: Drevo je izredno vitalno, kar nakazuje

GORSKI BREST PRI GROFOVI VODI ima v prostoru vlogo čuvaja. Njegova visoka energijska vrednost izhaja tako iz drevesa kot tudi iz okolice. Znano je, da imata tudi izvir in voda bogate energijske učinke, kar je očitno pred stoletji vedel že tolminski grof.

predvsem njegova krošnja.

GPS (WGS84) koordinate drevesa: N 36° 12' 13,3'', E 13° 42' 13,6''

Lokacija: Brest se nahaja osem metrov od izvira Grofove vode nad Gabrijami, do katerega vodi označena in lepo urejena turistična pot. Voda iz izvira grofove vode teče prav pod drevesom in ga tako bogati z energijo.

Energijska vrednost drevesa po Bovisu: 1 milijon enot. Izhaja tako iz drevesa kot tudi iz okolice, saj je znano, da imata tudi izvir in voda bogate energijske učinke, kar je očitno vedel že tolminski grof pred stoletji.

Deva: Ima vlogo čuvaja v prostoru.

Zanimivosti: Brest s svojo pozitivno energijo zelo močno deluje na vseh sedem čaker. ■

ZA DAN ŽENA si lahko že nekaj let zapovrstjo na Volarjih ogledamo gledališko predstavo, ki zapolni vse kotičke v dvorani. Letošnja je bila tako dobro obiskana, da so doma ostali le redki vaščani. Foto: **Andrej Kutin**

ŽIVAHNI IN PRODUKTIVNI VOLARCI

Volarje – Marsikdo je prepričan, da se različni dogodki odvijajo samo v mestih, a se krepko motijo. Volarci temu dejstvu obračajo hrbet, zahvala pa gre mnogim pridnim vaščanom in članom Rekreativnega društva Lahnica – Volarje, ki prirejajo kulturne, športne in umetniške prireditve, razstave in akcije. Lansko zimo je popestril tečaj z naslovom Slika – duša človeka, kjer se je na različnih delavnicah ustvarjalo na najrazličnejše načine, saj so vaščani lahko slikali, risali in rezljali lesene predmete, barvali različne kose pohištva in predmete.

Na natečaju je s celovito prostorsko ureditvijo zmagal **Jernej Rejc**. Četrtekove zimske večere so krajšali literarni večeri, na katerih so udeleženci obravnavali tako slovensko kot svetovno književnost (od Cankarjevega Pohujšanja v dolini šentflorjanski do Huxleyjevega Krasnega novega sveta). Vaščani se lahko vsako leto udeležijo tudi plesnega tečaja, ki poteka v vaški dvorani in je zelo dobro obiskan. Sredine rekreativne ulice so namenjene damam vseh starosti, ki ob vodstvu profesionalne trenerke skrbijo za svojo telesno kondicijo. Ob petkih v vaških prostorih izpod spretnih rok vaščank nastajajo raznovrstne pletenine, ki so jih letos razstavile za dan žena. Na ta dan pa si že nekaj let zapovrstjo lahko ogledamo gledališko predstavo, ki dvorano napolni do zadnjega kotička. Tudi letos je bila predstava zelo dobro obiskana – doma so ostali le redki vaščani.

S pomladjo prihaja obdobje zunanjih športnih aktivnosti, ki se jih mladi dejavno udeležujejo predvsem na področju nogometa. Kot vsako leto se nam tudi letos obetajo nogometni turnirji. S pomočjo pridnih prostovoljcev bo kmalu zgrajeno tudi novo asfaltno nogometno igrišče, ki bo ob travnatem zagotavljal vrhunsko podlago za športa željne gorečnejše. Člani rekreativnega društva bodo organizirali tudi letos v začetku maja ponovno obujeni vaški praznik košpar, kjer boste lahko ob živi glasbi zaplesali in se prepustili pogostitvi prijaznih Volarcev. Ja, pa naj še kdo reče, da življenje na vasi ni živahno in produktivno.

Andrej Leban, RD Lahnica-Volarje

B: Bača in Benečija

Bača -e i (vodno ime V 14°0' S 46°13'–V 13°45' S 46°9'), pridevnik *báški* (pokrajinsko ime *Báška grápa*), starejši zapisi: 1315 *Buza*, 1337 *Baza*, *Buza*; italijansko *Baza*, sorško nemško *Fetsche*, starejše *Vötsch*; sekundarno tudi gorsko ime *Báča i*, krajevno ime *Báča pri Modréju i* (V 13°46' S 46°9'), v *Báči*, pridevnik *báčarski*, prebivalsko ime *Báçar*, -ica, in *Báča pri Podbrdu i* (V 13°59' S 46°14'), na *Báči*, pridevnik *báčarski*, prebivalsko ime *Báçar*, -ica; semkaj zelo verjetno še krajevno ime *Báčne*, -čen i mn. (V 14°11' S 46°6'), v *Báchnah*, pridevnik *báčenski*, prebivalsko ime *Báčnar*, -ica, starejši zapis: 1. 1500 *Watschinach*, in priimek *Báčnik*.

Ime etimološko ni dokončno pojasnjeno. Če je slovanskega izvora, je lahko sorodno z vodnim imenom hr-

vaško *Bačin*, *Bačkovica*, poljsko *Baczyna*, ledinskim imenom *Baczki*, češko *Bačov*, *Bačovka*, *Bačour* in z občinim imenom rusko *bačaga* 'luža', hrvaško *báč/báč*, roditelj *báča* 'studenec s slankasto vodo, izvir ob morski obali', kar lahko temelji na doslej še ne dobro prepoznani slovanski občnoimenski osnovi **bač-*, ki je domnevno označevala nekaj v zvezi z vodo, vlago, z mokrim, močvirnim terenom.¹ Manj verjetno so ta imena v zvezi s poljskim osebnim imenom *Bacz*, ki domnevno vsebuje isti koren kot poljsko *baczyć* 'gledati'.² Vendar je slovensko ime mogoče izvesti tudi iz **bat'a* k **bat'v* > slovensko *báč* 'sodček, vodnjak', iz česar je lahko tudi navedeno hrvaško občno ime, in kar izvira iz latinskega *buttis* 'sod'. Manj verjetna možnost je domneva o izvoru v neki tvorbi iz

romanskega *vinca* 'rumena vrba', iz česar je prevzeto kraško *béka* 'drevo *Salix viminalis*', primerjaj iz veljotskega *vanc* narečno hrvaško na Krku *vank*, *vanč* 'vrba'.³ Kljub navedenim domnevam ni izključeno, da je ime še starejše, substratno, morda predromansko.⁴ V tem primeru je treba *Báča* rekonstruirati kot **Bat'a* in koren primerjati z onim v vodnem imenu *Batáva i* (V 13°59' S 46°12'–V 13°58' S 46°13'), kot se imenuje pritok Zgornje Bače v Podbrdu.

Benečija -e i (pokrajinsko im. v Italiji), v *Benečiji*, pridevnik *benéški*, italijansko *Benecia*, *Slàvia vènetà*, furlansko *Sclavanie furlàne*.

Izpeljano iz krajevnega imena *Benéte*, italijansko *Venezia*, ker je bilo to ozemlje od 1420 do 1797 pod oblastjo

Beneške republike. Krajevni imeni *Benečija* pri Trebnjem (V 14°59' S 45°54'), 1. 1763–87 *Venedig*, in pri Apačah (V 15°49' S 46°22') sta metaforično poimenovani po Benetkah zaradi izpostavljenosti poplavam. Benečija pri Apačah je namreč v času visoke vode otok.⁵

Vir: SNOJ, Marko. (2009). *Etimološki slovar Slovenskih zemljepisnih imen*. Ljubljana: Modrijan založba, d.o.o., in Založba ZRC. Str. 605.

Opombe:

¹ Torkar, Naukovij visnyk Černivec'kogo universytetu 345–355, 255 ss.

² O poljskih imenih tako *Nazwy miejscowce polski* I, 55.

³ Kelemina, Slavistična revija IV, 183.

⁴ Bezljaj, Slovenska vodna imena I, 43, 49.

⁵ Krajevni leksikon Slovenije IV, 381.

Etimološke razlage obravnave slovenskih zemljepisnih imen smo z avtorjevim in založnikovim dovoljenjem povzeli iz omenjenega slovarja.

Utrinki

SKRIVNOSTNI PRIMER NA ODRU GIMNAZIJE TOLMIN

Tolmin – Dijaki tretjih in četrth letnikov Gimnazije Tolmin smo si 10. marca ogledali predstavo *The Curious Incident of the Dog in the Night-time* (Skrivnostni primer ali kdo je umoril psa) v izvedbi British English-Speaking Theatre of Slovenia, uprizorjeno po istoimenskem romanu **Marka Haddona**, ki je tudi del snovi letošnje mature iz angleškega jezika. Dijaki četrth letnikov smo delo poznali že pred predstavo, saj smo ga pri pouku poglobljeno obravnavali. Dobro poznavanje zgodbe in likov nam je omogočilo pozornejše in natančnejše spremljanje dogajanja na odru. Zanimivo je bilo primerjati lastne predstave literarnih oseb, predvsem glavnega junaka Christopherja, z njihovimi upodobitvami. Igralci so z uporabo različnih pripomočkov zelo dobro predstavili dogajanje na različnih krajih. Uspešno so tudi strnili dokaj dolgo zgodbo, tako da je ta ostala še vedno celovita in gledalcem razumljiva.

Predstava nam je bila všeč, izboljšala je naše razumevanje romana in li-

terarnih oseb, kar nam bo zagotovo prišlo prav na maturi.

Aleksandra Sokolova, dijakinja, Gimnazija Tolmin

PREBUDILI SO KRALJA MATJAŽA

Kobarid – Gledališka skupina Slavček z Osnovne šole Simona Gregorčiča Kobarid v tem šolskem letu občinstvo navdušuje s priredbo igre **Jakobine Bračič** Ali je kdo videl Kralja Matjaža? V predstavi, kjer nastopa 22 učencev iz 7., 8. in 9. razredov, smo se nekoliko poigrali z omenjenim kraljem in ga postavili v 21. stoletje. V zgodbi se Kralj Matjaž s svojo Alenčico in vojsko kar dobro znajde, kljub temu da se ne more načuditi pridobitvam sodobnega časa, kot so radio, televizija in računalnik. Pri premagovanju sodobnih težav Kralju Matjažu na pomoč priskoči učenec iz današnjega časa Matjažek.

Učenci smo se na predstavo, ki je primerna tudi za najmlajše, pod mentorstvom učiteljice **Nataše Špolad** Manfreda pripravljali od začetka letošnjega šolskega leta. Pri izbiri

PREDSTAVA O PREBUJENEM KRALJU MATJAŽU, v kateri nastopa 22 učencev iz zadnje triade OŠ Kobarid, je bila med občinstvom zelo dobro sprejeta, zato se učenci že pripravljajo na gostovanja zunaj domačega šolskega okoliša. **Foto: Melanie Likar**

nem predmetu likovno snovanje smo pod mentorstvom učitelja **Simona Hudolina** pripravili zanimivo sceno. Pri izdelavi kostumov nam je na pomoč priskočila tudi mama ene izmed učenk **Dora Medveš**, za avtorsko glasbo in tehniko pa je poskrbel **Borut Sovdat**. Predstava je bila premierno uprizorjena 24. marca v kobariškem kulturnem domu, do se-

daj pa smo učenci pripravili že dve ponovitvi.

Ker je bila predstava med občinstvom zelo dobro sprejeta, se učenci že pripravljajo tudi na gostovanja zunaj domačega šolskega okoliša, kjer se bomo predstavili svojim vrstnikom.

Luka Uršič, učenec 8. a, OŠ Simona Gregorčiča Kobarid

Izvedli številne zanimive projekte

Pred nami je v sliki in besedi strnjenih šest uspešno zaključenih projektov, prijavljenih v letnih izvedbenih načrtih preteklih dveh let. Predstavljamo vam povzetke posameznih dejavnosti, ki jih

je z različnimi partnerskimi institucijami izvedla Lokalna akcijska skupina »LAS za razvoj«.

LAS za razvoj, katerega upravljavec je **Posoški razvojni center**, bo letos že

četrto leto zapored pripravil javni poziv za nabor projektnih idej, ki se bodo izvajale v letu 2011 in 2012. Ta bo predvidoma objavljen v maju, na kar vas bomo v **EPI-centru** še posebej opozorili.

Leto 2010 se je začelo pozitivno. **Pisarna LEADER**, ki deluje v okviru **Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano**, je namreč začela izplačevati sredstva za projekte, izvedene v letu 2008.

Veseli nas, da so se sredstva naposled vsaj deloma sprostila, saj je prav kroženje denarja pogoj za nadaljnje črpanje sredstev LEADER.

1 – OCENJEVANJE ZNAČILNIH KMETIJSKIH PROIZVODOV: SUHOME-SNATIH IZDELKOV (na fotografiji), MLEČNIH IZDELKOV IN ŽGANJA – Ker se kmetje na območju, ki ga pokriva LAS za razvoj, premalo poslužujejo neposredne prodaje svojih pridelkov in izdelkov, so jim želeli projektni partnerji s projektom Izboljšanje in večanje ponudbe podeželja predstaviti možnosti, ki jo nudi neposredna prodaja. Med drugim so poskrbeli za ocenjevanje kakovosti lokalnih pridelkov in izdelkov. Na ta način so hoteli opozoriti na napake v postopku pridelave ter spodbuditi in izobraziti pridelovalce za dvig kakovosti. **Foto: Michaela Vidič**

2 – KANALSKA NOŠA KOT PRO-TOKOLARNA OBLEKA – Ena izmed dejavnosti v okviru projekta Razvoj novih produktov na podeželju je posegla tudi na področje kanalske noše. Izdelali so svice za izdelavo noš in na tej osnovi nato sešili štiri komplete. Projektni partnerji so pripravili in izdelali tudi vzorčne razglednice z motivi kanalske noše, ki so jo širši javnosti predstavili konec lanskega avgusta na javni prireditvi. V sklopu te dejavnosti so od izdelovalke kolača odkupili tudi izvoren recept za marija-celjski kolač. **Foto: arhiv Občine Kanal ob Soči**

3 – POTI PO MLEČNIH PLANINAH ODSLEJ TUDI NA ZEMLJEVIDU – Na območju, ki ga pokriva LAS za razvoj, so že speljane najrazličnejše poti, vendar se njihova ponudba razvija prepočasno. Zato so želeli pri-javitelji s projektom vzpostaviti mre-žo tematskih poti na podeželju. Na terenu so v okviru projekta izvedli šest poti: Poti po mlečnih planinah, Po poteh baške dediščine, Temat-ske poti na Idrijskem, Krajski park Zgornja Idrija, Tematske poti na Banjški in Trnovski planoti ter Goz-dne učne poti med reko Idrijo in Sočo. Izdelali so tudi strategijo, v kateri je zbranih, opisanih in kate-goriziranih 44 delujočih in potenci-alnih tematskih oziroma učnih poti na tem območju. Osnovna kate-gorizacija zajema tri vsebinske sklo-pe: po poteh dediščine, pridelano doma ter naravoslovje in ekologija. **Foto: Tatjana Šalej Faletič**

4 – SLOVENSKA RAZSTAVA SAD-JA V TOLMINSKEM MUZEJU – Tolminski muzej je konec leta 2009 ob 100-letnici sadne razsta-ve pri Sveti Luciji ob Soči, ki je bila sofinancirana iz projekta Več zna-nja na podeželju, gostil razstavo sadja. Skozi ta vsakoletni projekt se izvajajo različne izobraževalne vsebine, vezane na razvoj podeže-lja. **Foto: Peter Domevšček**

5 – UREJENI SO PROSTORI ZA VEČNAMENSKI OBJEKT V LEVPI – S pomočjo sredstev LEADER in dodatnega denarja se je skozi dve fazi uredilo skupne prostore za iz-boljšanje pogojev za bivanje in de-lo na območju Krajevne skupnosti Levpa. Izvajalci del so poskrbeli za talne estrihe, položili talne obloge, uredili sanitarije, garderobo, raz-svetljava in sistem ogrevanja. **Foto: Greta Pavšič**

Lokalna akcijska skupina
»LAS za razvoj«

6 – KMEČKA TRŽNICA V IDRJI – LAS za razvoj in projektni partnerji so v okviru projekta Povezovanje lokalno tipičnih produktov na podeželju lani jeseni na glavnem trgu v Idriji organizirali skupno prireditev Kmečka tržnica. Na prireditvi je bila osrednja dejavnost prodaja kmetijskih pridelkov in izdelkov kmetij iz celotnega območja LAS, ki na tem območju tržijo svoje pridelke in izdelke pod skupno blagovno znamko GRAPE – dobro pridelano doma. Obenem so se predstavila društva s svojimi dejavnostmi, organizatorji pa so poskrbeli še za različne delavnice in promocijo LAS-a. **Foto: Greta Pavšič**

Ko se srce, roka in misli skrijejo v konico čopiča, potem ...

Na svet prihajamo z različnimi darovi. In če drži, da imajo pri tem glavno besedo rojenice, z njimi pri rojstvu Darje Gruntar iz Kobarida niso skoparile.

Vse življenje jo spremlja ljubezen do barve in risbe, ki so jo že zelo zgodaj razkrivali tudi njeni porisani šolski zvezki. Ustvarjalni nemir najraje izživi s slikanjem na platno in steklo, z aranžiranjem, čopič in barvo včasih nadomestita kvačka in nit, v zadnjem času pa vedno bolj uživa v fotografiranju. Pred desetletjem je postala redna članica **Kulturnega društva slikarjev amaterjev Tolmin** (DSAT), kjer poleg spodbude za delo pridobiva tudi nova znanja. Ker se strinja z Exupéryjevim *Malim princem*, da je stvari treba videti s srcem, je tam prostora še za veliko njej ljubih stvari. Tudi za dneve, ko ima več časa zase in za svoje bližnje, ko se poda na krajše izlete ali pa se odzove vabilu gora.

Najljubši letni čas

Vsak ima svoj čar, zato težko izberem enega. Pomlad mi je ljuba, ker se vse prebuja, topleje je, dnevi so daljši, več sem v naravi. Poletje pa obožujem, ker imam rada morje in plavanje.

Čas ustvarjanja

Najlažje delam, ko sem sama, ko me nič ne moti in mi nihče ne kuka pod prste. Takrat sem najbolj zbrana in z mislimi samo pri slikanju.

Najpogostejše barve na paleti

Rjava, rumena, modra, zelena, bela, črna ... Najljubša mi je modra. Če zamižim, me v mislih popelje na morje.

Doživljanje barv

Barve dajejo svežino in energijo. Z njimi izražam svoje razpoloženje. Le kakšen bi bil svet, če bi bil samo črn in bel?

Najbližji način likovnega izražanja

Slikanje, računalniško oblikovanje in fotografija.

Vaš navdih

Narava, ljudje.

Foto: Darja Gruntar

DARJA GRUNTAR: »Moč mi dajejo spodbude bližnjih in to, da verjamem v dobro. Prepričana sem, da se dobra dejanja z dobrimi vedno tudi vračajo.« Foto: Gregor Maver

Kaj vas navdušuje?

Drobne lepote, morje, hribi, ljubeznivi prijatelji, glasba. Cenim, kar zna človek narediti sam.

Kaj vas prizadene?

Krivice, nepoštenost, neprijazne besede, trpljenje, revščina, nesreče, sovraštvo.

Razstave

Udeležila sem se že številnih skupinskih razstav: v Tolminu, Bovcu, na Sveti Gori, v Vipavskem Križu,

Špetru v Italiji in morda še kje. Redno se udeležujem društvenih razstav, v prihodnosti pa si želim imeti tudi samostojno.

Nagovarjanje skozi slike

Vesela sem, ko mi uspe ustvariti dobro sliko. Toliko bolj, ko jo še kdo opazi in se za trenutek ustavi ob njej.

Pot do znanja

Znanje si nabiram na likovnih delavnicah, ki jih organizira društvo, v

okviru **Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti** sem se v Ljubljani udeležila slikarskega tečaja in tečaja izdelave mozaika. Veliko se naučim tudi iz knjig in z ogledi razstav.

Proces slikanja

Preden začneš slikati, moraš imeti v konici čopiča srce, roko in misli, pravi kitajska modrost. Ko najdem motiv, ki mi je všeč, izberem primerno velikost podlage, na katero bom delala, skiciram, pripravim barve in že nastajajo prve poteze s čopičem.

Ustvarjalna blokada

Povzroči mi jo pomanjkanje motivacije in spodbud. Premagujem jo tako, da se vpišem v likovno delavnico ali pa počakam, da mine.

Slika je ...

... odsev njenega avtorja, neslišna govorica. S sliko lahko uloviš trenutek, spomin.

Svet je ...

... sestavljen iz različnih svetov, kultur, dežel, ljudi. Kar imaš doma, znaš ceniti, če odideš v svet in se vrneš z dragoceno izkušnjo.

Sreča so ...

... zdravje in ljudje, ki me imajo radi in me podpirajo. Srečna sem, kadar koga osrečim.

Najpomembnejše spoznanje

Z voljo in s pogumom lahko v življenju marsikaj dosežeš.

Želja po slikanju je sila, ki se ji je nemogoče upreti, in tudi Darji predstavlja izziv in sprostitve. Gotovo jo bo kmalu spet prevzela želja in košček lepote bo, kot pravi, prenesla na platno. Razveselila se bo, ko bo z njo spet nekomu polepšala dan, potem pa že lovila v uho glas žuborečega potoka in tišine, drsela med vrsticami njej ljubega Coelhovega *Alkimista* ali pa razmišljala, kaj neki sledi. In se pri tem odločila za nasmeh.

Pogovor pripravila: **Dea Volarič**, DSAT

Blaž Iaria

Na slovensko rapersko sceno je pred kratkim ponovno stopil tolminski raper Blaž Iaria s svojo zgoščenko z naslovom *Še en dan ku usi*. Širši javnosti se je predstavil že leta 2007 s svojim prven-
cem *Le jst* in s tem opozoril, da njegov čas šele prihaja in da bomo zanj še slišali.

Njegova ljubezen do glasbe sega še v čas, ko se je kot osnovnošolec vpisal v glasbeno šolo in začel igrati kitaro. Po nekaj letih je tovrstno glasbeno ustvarjanje opustil in se kasneje ponovno vrnil h glasbi, vendar tokrat na drugačen način. Po koncu osnovne šole je začel spoznavati rap in pri tem je tudi ostal, saj je spoznal, da je ta glasba tista, prek katere se lahko izrazi in jo zato jemlje kot prostočasno dejavnost, ki mu služi predvsem za lastno zadovoljstvo in izpopolnitev.

Blaževe pesmi niso puntarske narave

Svoje zamisli črpa iz svojega okolja, deloma pa so besedila plod njegove domišljije in kot taka so mu tudi najbolj pri srcu. Ponavadi piše o stvareh, ki jih vidi in doživlja z lastnimi izkušnjami življenja in tako opredeljuje svojo življenjsko zgodbo. V njegovih pesmih se vsekakor skrivajo sporočila, ki jih želi deliti z drugimi, vendar h glasbi ne pristopa z namenom, da bi ljudi opozoril na nekatere segmente družbenih in socialnih težav, ker meni, da se zaradi ene njegove pesmi stvari v svetu še ne bodo spremenile. Njegove pesmi so tako v prvi vrsti refleksija sveta, ne pa punt. »Če bodo ljudje prisluhnili moji glasbi, bodo sporočilo odkrili sami,« dodaja mladi raper.

»Sm navajen bit na nuli in ne vem kaj je prestiž ...«

Na vprašanje, ali se da živeti od tovrstne glasbe, odgovarja, da moraš imeti v tem primeru res precejšnjo srečo in da si lahko za to resnično hvaležen. »Mislim, da se tako težko živi, sploh od te zvrsti, ki jo ustvarjam tudi sam. Seveda so izjeme, kar pa ne pomeni, da ta izjema ne more biti vsak. Prav zato si to jemljem kot hobi in stvar, v kateri uživam, če pa pride s tem v žep še kakšen evro, se ga seveda ne branim.« Tudi v pesmi *Nism Hip Hop* zasledimo verze, ki govorijo o tem: »Sm gospod u cunjah, ka dobiš jih za drobiž, sm navajen bit na nuli in ne vem, kaj je prestiž ...« Kot mnogi drugi njemu podobni je tudi on oba albuma financiral v glavnem z lastnim denarjem oziroma ob podpori staršev, nekaj malega pa je dobil tudi od *Kluba tolminskih študentov*, medtem ko je studijsko opremo za snemanje imel na voljo v *Multimedij-skem centru MinK*.

Marca je izšel njegov drugi album

Za sabo ima že kar nekaj nastopov po Sloveniji, glavni adut pa je zanj osebno njegov drugi album *Še en dan ku usi*, ki je izšel 17. marca. Premierno je pesmi predstavil nekaj dni kasneje na *Fresh Hip Hop Mini Tour 2010* v tolminskem Centru MinK.

BLAŽ IARIJA h glasbi ne pristopa z namenom, da bi ljudi opozoril na nekatere segmente družbenih in socialnih težav. Prepričan je, da se zaradi ene njegove pesmi stvari v svetu še ne bodo spremenile, zato so njegovi verzi v prvi vrsti refleksija sveta, ne pa punt. Pravi, da ljudje njegovo sporočilo najdejo v glasbi, če ji prisluhnejo. Foto: Mitja Podgornik

Kot pravi, je zanj največja nagrada, ko je njegov nastop dobro obiskan in ko publika uživa v glasbi. In tudi tokrat je bilo tako. Na odru se je predstavil skupaj z raperji, kot sta **MC Kosta** in **Kurto A. J.**, program sta povezovala **Valterap** in **King**, za glasbeno opremo pa sta skrbela **DJ Superstar** in **Pipps**. »Veliko mi pomeni nastopanje na istem odru z ljudmi, ki sem jih prej gledal le pod njim, in sodelovanje z nekaterimi od njih. Upam, da bo s pomočjo nove plošče takih dogodkov še več,« pove Iaria.

Zagovornik pluralizma

Glede sprejetosti pa tako – če s prvim albumom zunaj Tolmina ni bil sprejet ravno tako, kot bi si sam želel, je pri drugem ravno obratno, saj je pri publiku doživel znatno večji odziv, hkrati pa mu predstavlja tudi nov zagon za naprej. V Tolminu ima svojo publiko, ki je po njegovem mnenju najboljša, kar jih je. Zaveda se tudi, da nekateri ljudje v Tolminu tega, kar tolminski raperji delajo, ne podpirajo. To je po njegovem nekaj povsem običajnega, saj, kot pravi, vsem pač ne more biti všeč vse. Kot zagovornik pluralizma še pojasni, da »nočem in nikoli nisem imel namena, da bi mi glasba predstavljala neko breme ali pa stvar, zaradi katere bi se živil, čeprav se včasih dogaja prav to.

Poslušam več zvrsti glasbe, praktično vso, mi je pa seveda najbolj pri srcu rap«.

Po prvih odrskih izkušnjah zdaj pričakuje več nastopov

V prihodnosti si je za cilj zadal čim bolj predstaviti nov izdelek. Po prvih odrskih izkušnjah za naprej pričakuje več nastopov, kjer bo lahko s svojim glasbenim izraznim orodjem publiko v živo prikazal svoj pogled na svet in svoj način razmišljanja, skratka – svojo vizijo. Glavni izziv mu tako predstavlja delanje kakovostne glasbe, ki mora biti osnovno merilo vsakega glasbenega ustvarjalca. Do sedaj je več ali manj nastopal brezplačno, sedaj pa, ko ima za sabo že dva albuma, se razmere počasi spreminjajo na bolje. Njegova pot v glasbi se s tem projektom nikakor ne zaključuje, ampak v dobršni meri prinaša odličen teren, s katerega bo Iaria v prihodnosti gradil naprej, saj bo po promociji te plošče začel sestavljati material za naslednje projekte.

In kaj sporoča bralcem?

»Delaj to, kar misliš sam, da je prav, in sprejmi nasvete, končna odločitev pa naj bo tvoja.«

Damjana Teodorovič

Umetnik v sliki in besedi

Na pragu druge svetovne vojne se je na Kobariškem in Bovškem nastanil visok mož srednjih let in tam bival skoraj tri desetletja. S spretnimi rokami je znal spremeniti zakajeno kuhinjo in temačno izbo v privlačen dom, poln poslikanega cvetja in ročno izdelanih ornamentov, ki je bil gospodinji v ponos.

Svežino in svetlobo je mojster **Franc Šuligoj**, ki je prihajal iz majhne vasice Senice pri Seničkem Bregu nad Avčami, vnesel tudi v temačne kote gostiln. Razveselili so se je celo zakrknjeni starokopitneži, ki so ob nedeljskih in prazničnih popoldnevih raje kot umetnine gledali v igralne karte in polne kozarce cenenega vina. Mojstra čopiča so cenili tudi, ko je bilo treba osvežiti posvečene prostore cerkva, saj je znal posel opraviti, ne da bi poškodoval dragocene poslikave. S predhodnim dovoljenjem je popravil manjše poškodbe zidnih poslikav v cerkvi ali vaški kapelici in jih opremil s sveto podobo, ponekod ohranjeno do danes. Pri delu ni uporabljal le čopičev različnih velikosti, ampak tudi unikatne vzorce cvetja, ki jih je iz papirja izdelal sam, in druge vrste okrasov.

Brez Bleda je izba prazna

Nekoč ga je najela gospodinja s Selc. Francu je velela prepleskati steno izbe, na kateri je bila obledela in poškodovana poslikava Bleda, ki ji ni bila več všeč. Ko se je mlajši sin vrnil domov, je razočaran ugotovil, da izgublja sanjski kotiček. Nejevoljen je glasno povedal, da je slike škoda in bo izba brez Bleda prazna in dolgočasna. Franc, mojster čopiča in domišljije, se je z mladeničevo mamo le spogledal in nadaljeval svoje delo. Ko se je mladi ljubitelj umetnosti nekaj dni kasneje vrnil iz šole, je zid izbe že krasila nova podoba Blejskega jezera z otokom.

Janez/Franc Ku-ku

Skoraj toliko, kolikor je narečij v dolini in vaseh nad Sočo, je imel ta mojster imen. Na sončni strani doline so ga klicali Šuligoj ali Franc, na Bovškem Franc Ku-ku, v Kobaridu in Drežnici pa so ga poznali po imenu

Kanalčan. Zanimiva je zgodba, kako se ga je prijel vzdevek Janez Ku-ku. Ko se je nekega dne v času popoldanskega počitka potepal po Kalu - Koritnici, se je ustavil pri pericah ob vaškem koritu. Tam je naslonjena samevala deska za pranje, saj se njena lastnica tistega dne še ni lotila dela. Franc jo je prijel, iz žepa suknjice vzel kreda in na hrbtno stran napisal: »A-E-I-O-U - POMLAD JE TU - JANEZ KU-KU«. Od takrat dalje so ga na bovškem klicali Janez ali Franc Ku-ku.

Spreten tudi pri slikanju in pesnjenju

Franc pa ni bil le mojster apna in zidnih barv, ampak tudi spreten slikar in pesnik. Prek pol stoletja že krasijo njegova umetniška dela stene številnih domov. V znak hvaležnosti za okusno kosilo in večerjo je v dneh, ko ni opravljal svoje obrti, gospodinji na platno ali lesenitno ploščo naslikal nabožno ali krajinsko oljno sliko. Prave mojstrovine, katerih se ne bi sramoval noben muzej, pa so njegovi portreti **Simona Gregorčiča**, **Antona Martina Slomška** in **Franceta Prešerna**.

Vsakdanje tragične in komične dogodke, o katerih je slišal pripovedovati, je Franc prelil v verze. O svojih pesmih, ki jih je zbral v najmanj treh, s slikami opremljenih in na roko napisanih zvezkih, je zapisal:

»Moja pesem ni moderna, tudi brez pogreškov ni, je nabožna ... je prešerna, odsev duha se v nji žari.

Je verna slika iz življenja in za življenje se glasi. Ker visoko se ne vzpenja, za navadne je ljudi.«

Butara namesto zavor

Na pot po dolini Soče se je Franc

odpravljal s svojima zvestima spremljevalcema - kolesom in klobukom s širokimi krajci. Ker je bil star *bicikel* brez zavor, klancev pa je bilo preveč, da bi jih prepešal, je umni poet na pedal navezal manjšo butaro vej. Ko se je spuščal, je tiščal na butaro in tako uspešno zmanjšal hitrost, za seboj pa dvigal oblak prahu.

Najbolj zaželen pred prazniki

Mojster je dobro vedel, kdaj bo v kraju ali fari najbolj zaželen. Ob določenem času se je zato redno pojavil pri hiši, ki mu je nudila začasno bivališče. Že od davnine so namreč veljali običaji, da je treba dom in božji hram očistiti in osvežiti pred praznikom zavetnika cerkve. Vsi - gospodinje, gostilničarji in župniki - so tega večnega popotnika, kakor se je v pesmi sam oklical, pričakali z odprtimi rokami. Za vsak kraj si je izbral drugačen način dela, odvisen od povpraševanja. Ponekod je z delom začel pri več hišah hkrati, da je pri

nekom delal, medtem ko se je oplelek pri drugi hiši sušil. Pri znancih, kjer se je dobro počutil, si je med delom privoščil počitek v senci košate jablane, v sončnih dneh pa se je podal na krajši potep po vasi z bogato panoramo ter si nabral vtisov za pesem in sliko.

Frtalja z luštrekom

V Drežnici je imela gospodinja daljšo obveznost, medtem ko je mojster opravljal svoje delo. Ker je vedela, da se ne bo uspela pravočasno vrniti domov in mojstru pripraviti večerje, je svoji še nedorasli hčeri naročila, naj pripravi kuhana jajca z mnogo čebule in koščkom sira, kar je bila Francova najljubša večerja. Deklica je na mamin ukaz kmalu pozabila, ni pa na večerjo pozabil Franc, ki je zadovoljno pleskal izbo. Ker je bila miza prazna, je pred hišo poiskal malo varuhinjo hiše in jo povprašal: »Bomo kaj jedli, punčka?« Tistega dne je jedel kasneje kot običajno, deklica pa je, nevajena moža-

Utrinki

PRESTOPIMO Z GREGORČIČEM POMLADNI PRAG

Kobarid - Prvi dan pomladi in svetovni dan poezije so pesniki iz Zgornjega Posočja in Benečije že drugič proslavili na svojstven, simboličen način. V prvem pomladnem dopoldnevu so šopek pomladnih cvetlic položili v roke pesniku **Simonu Gregorčiču** - to je na spomenik sredi Kobarida -, nato pa prihod pomladi spremili z odprtim branjem poezije, ki je letos sočasno potekalo tudi v Trstu in Gorici. Branje poezije se je v treh zgodovinskih krajih - ohranjenih slovenskih mejnikih - začelo sočasno 15 minut čez 11 uro. V Kobaridu so ga tudi letos poimenovali

ŠOPEK POMLADNIH CVETLIC SO POLOŽILI V ROKE PESNIKU SIMONU GREGORČIČU - to je na spomenik sredi Kobarida -, nato pa prihod pomladi spremili z odprtim branjem poezije.

karjevega narečja, še dolgo potem z istimi besedami nagovarjala mamo, ko je postala lačna. Poleg sira in jajc v solati je Franc z največjim veseljem za večerjo naročil *frtaljo*¹ z luštrekom. Marsikatera gospodinja je, še preden je končal delo v vasi, ostala brez tega močno dišečega zelenega grmiča v kotu domačega vrta.

»Saj ti ne kadiš!«

Čudno se je zdelo gospodarju, ko sta s Francem sedela na klopi pred hišo in ga je prosil za cigareto, čeprav ni kadič. Kljub pripombi »saj ti ne kadiš«, mu je cigareto podal. Pred zaprepadenim gospodarjem je odstranil s cigarete papirček, tobak pomel med dlanmi in ga *pošnjo*². Gospodar se je jezno odzval, rekoč: »Če bi vedel, da mi boš cigareto uničil, ti je ne bi nikoli dal.«

Veseli ob kapitulaciji Italije

Čeprav se ta umetnik, posebej med sebi enakimi, ni ravno z veseljem zadrževal v družbi in razkazoval svojih čustev (izjema so bile pesmi in slike), ni uspel prikriti veselja in zadovoljstva ob novici, da je Italija kapitulirala. Ne preveč gostobesedni mojster je tiste dni ob delu veselo in glasno prepeval ter kazal svoje zadovoljstvo. Dogodkom v čast je napisal nekaj pesmi: *Borba*, *Volaričev spomenik*, *Pred sodnim stolom* in *Naši vojaki*.

Priznala je, da je buzerala

Včasih je bil Franc tudi nagajivo hudomušen in se mu slišane ni zdelo vredno zaupati le svinčniku in papirju. Pred velikim praznikom ga

FRANC ŠULIGOJ je bil spreten z zidnimi barvami. Mojstra čopiča so cenili tudi, ko je bilo treba osvežiti posvečene prostore cerkva, saj je znal posel opraviti, ne da bi poškodoval dragocene poslikave. Foto: arhiv Ide Šuligoj

je pri delu v cerkvi zmotila skupna spoved faranov. Spoštljivo se je umaknil in delo nadaljeval v stranskem prostoru, kjer ni nikogar motil. Bil je visoko na lestvi, ko so duhovniki že opravili svoje obveznosti in se zadovoljni prepustili klepetu. Le mladi

spovednik, ki ni poznal narečja faranov, se je držal resno in zaskrbljeno, kar so opazili ostali. Tiho kot miš je Franc neopazen nepremično ždel na lestvi in prisluškoval pogovoru spoštljivih mož pod seboj. Na dolgo pričevanje ostalih je mladi spovednik

le povedal, da je vernici dal odvezo, čeprav ni razumel greha, ki mu ga je zaupala. S težkim srcem in tesnobo je domačemu župniku povedal, da se je vernica izpovedala in priznala, da je *buzerala*. Franc se je le s težavo zadrževal, da se na lestvi ni pričel glasno smejati, saj je dobro vedel, da ta beseda pomeni le grdo govoriti ali ugovarjati. Domači župnik je mladega hitro potolažil in ga poučil o posebnostih narečja njegovih vernikov. V dobri volji in smehu je tudi nekaj drugih duhovnikov priznalo, da so med spovedjo večkrat slišali to besedo, vendar vernicam ni šla preveč težko iz ust, zato so izkušeni kmalu ugotovili, da *buzerati* ni preveč pregrešno. Mojster je po odhodu duhovnikov v župnišče hitro končal z delom in je, čeprav mu to ni bilo v navadi, po vasi razglasil šaljivo vest in radoživost spovednikov.

Poezija pri brivcu

Vseh svojih pesmi pa Franc ni shranil v zvezkih, ki so se, z izjemo enega, žal izgubili. Veliko stvaritev je, napisanih na list papirja, daroval gospodinjam. Ko je čakal na striženje pri *Stanku Štonhovemu*, brivcu v Kobaridu, je napisal pesem, jo nalepil na zid, kjer je bila strankam na ogled do njegovega naslednjega obiska.

Prav škoda je, da se ni ohranilo več del tega samouka, ki je v besedi in sliki opisoval življenje in delo človeka naših krajev.

Pavel Četrtnič, popisovalec ljudskega izročila

¹ Jed, zlasti iz stopenih jajc, ocvrta na maščobi
² Povlekel v nosnici

Utrinki

Prestopimo z Gregorčičem pomladni prag. Gre za edino tovrstno pesniško manifestacijo na Severnem Primorskem – tako imenovano odprto branje poezije, h kateremu so vabljeni vsi posamezniki, ki ustvarjajo v vezani besedi. Branje sta tudi letos spodbudila **Marjeta Manfreda** in **Zlatko Smrekar**, pesnika s Kobaridskega, ob podpori Inštituta za slovensko kulturo iz Špetra (v Kobaridu je bila prisotna tudi predsednica **Bruna Dorboló**) v sodelovanju z Zvezo slovenskih kulturnih društev. Ob glasbeni spremljavi se je z branjem svoje pa tudi Gregorčičeve poezije v uri in pol predstavilo okoli 15 pesnikov. Dogodka so se udeležili Slovenci z obeh strani meje, saj je

bilo prisotnih kar nekaj Benečanov, ki pesnijo v zvočnem beneškem dialektu. Za kitarško glasbeno spremljavo so poskrbeli mladi glasbeniki iz kobaridske glasbene šole.

Besedilo in foto: **Špela Mrak**

URA NAREČJA IN PRAVLJIC

Smast – Ob zaključku Eko projekta je Podružnična šola Smast na osnovi vsebine diplomske naloge **Mojce Ivančič** pripravila večer narečja in narečne pravljice. **Ljuba Sivec** je gledalcem in poslušalcem, ki so napolnili večnamenski prostor tamkajšnje podružnične šole, predstavila namen prireditve in program nastopajočih.

PREDAVANJU O POMENU IN VRSTAH NAREČIJ V SLOVENSKEM PROSTORU je sledila kratka igrca, v kateri so učenke zaigrale v domačem narečju že skoraj pozabljene vaške klepetulje pri pranju perila na koritu sredi vasi.

PAŠTETA IZ JAGNJEČJIH JETER Z MASLOM

Čas priprave:

40 minut

Potrebujemo

300 g jagnječjih jeter
100 g čebule
30 g olja
10 g paštetnih začimb
150 g masla
0,3 dl konjaka
10 g soli

Priprava

Jetra narežemo na debelejšo rezino, jih prepražimo na maščobi in čebuli, dodamo paštetne začimbe in ohladimo. Ohlajene drobno zmeljemo ali zmešamo, jim dodamo konjak in zmehčano maslo. Premešamo, popravimo okus in shranimo v hladilnik. Pred serviranjem iz mase oblikujemo žličnike ter jih okrasimo z maslom in svežimi zelišči. Ponudimo jih s sveže pečenim domačim kruhom. Paštetne začimbe so mešanica klinčkov, muškata, belega popra, ingverja, koriandra, lovorja in timijana.

Recept: **Robert Merzel**,
kuharski mojster

Foto: **Mateja Kutin**

Recept je povzet iz knjižice receptov *Jedi iz mesa drobnice*, ki jo je v sodelovanju s **Posoškim razvojnim centrom** (PRC) izdalo **Društvo rejcev drobnice**. Knjižico v pdf obliki lahko brezplačno snamete iz spletne strani PRC-ja: www.prc.si/publikacije

Praznovanje pomladi in velike noči na Slo- venskem in po svetu

Priznani slovenski etnolog, kulturni in umetnostni zgodovinar ter publicist **Damjan J. Ovsec** je v slovenskem in širšem prostoru znan po številnih strokovnih, znanstvenih in poljudnih člankih, radijskih in televizijskih oddajah, razstavah, sodelovanjih na simpozijih in predavanjih. Sodeloval je pri nastajanju številnih knjig, tudi Enciklopedije Slovenije in Slovenskega etnološkega leksikona, samostojno pa je izdal deset knjig. Svoje strokovno znanje je pridobil skozi študij na Filozofski fakulteti v Ljubljani ter na enoletnem študiju na Finskem. Večji del življenja deluje v svobodnem poklicu, zaposlen pa je bil tudi kot urednik Mladine in Pionirja. Za svoje delo je prejel priznanje kristalna kocka leta 1998 in Murkovo nagrado leta 2007.

V raziskovalnem delu se je podrobno ukvarjal s tematiko urbane kulture mesta Ljubljana in z vsemi etnološkimi posebnostmi, povezanimi s prestolnico. Vzporedno pa so ga podrobno zanimali tudi običaji in izročilo ob praznovanju, kot je velika noč in vstop v pomladni čas. Zato je ilustrativno in informativno obsežna in bogata knjiga Praznovanje pomladi in velike noči na Slovenskem in po svetu dejansko nastajala zadnja tri

desetletja. Obsega okoli 600 strani tipkopisa, obsežen zapis pa uravnavlja približno 1.000 fotografij, pretežno barvnih, med njimi so tudi celostranske. Ovsec je tematiko velike noči in praznovanja pomladi opisal primerjalno glede na različne čase in prostore z verske, zgodovinske, sociološke, mitološke, psihološke in drugih strani. Posebno mesto posveti prastarem praznovanju pomladi in menjava koledarja kot osnovi današnjega katoliškega dojemanja velikonočnega praznovanja ter seveda bogati kulinariki. Svoje mesto najdejo tudi novodobni slovenski običaji po letu 1992, npr. cikanja pirhov, pri čemer zmagovalci prejmejo pokal, tekmovanja v največji, najdaljši ali najvišji butari, uvrstitve v Guinnessovo knjigo rekordov in podobno. Knjiga Praznovanje

pomladi in velike noči na Slovenskem in po svetu je zakladnica znanj in vedenj o tem še dokaj ljudskem in živem prastarem prazniku ob prihodu pomladi.

NASLOV: Praznovanje pomladi in velike noči na Slovenskem in po svetu. **AVTOR:** Damjan J. Ovsec. **ZALOŽBA:** Modrijan. **KRAJ IN LETO IZDAJE:** Ljubljana, 2010. **FORMAT:** 23 x 30 cm. **VEZAVA:** trda. **ŠTEVILO STRANI:** 416. **NAKLADA:** 2.500 izvodov.

Antropologija turistične destinacije v nastajanju

Miha Kozorog je s stipendijo Posoškega razvojnega centra na Oddelku za etnologijo in kulturno antropologijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani od leta 2005 do 2007 pripravljala doktorsko disertacijo, leta 2008 pa doktoriral s temo pričujoče knjige Antropologija turistične destinacije v nastajanju s podnaslovom Prostor, festivali in lokalna identiteta na Tolminskem. Knjiga, nastala na podlagi doktorske disertacije, prinaša deloma subjektiven pogled avtorja na razvoj lokalnega turizma v prelomnem obdobju, ko se je Tolminska začela tudi uradno opredeljevati kot turistična destinacija, saj je Občina Tolmin za področje turizma ustanovila javni zavod Lokalno turistično organizacijo

Utrinki

V glasbenem delu, ki ga je pripravila **Jasmina Žagar Nascivera**, so nastopili mladi pevci, predstavili pa so se učenci s harmonikami, flauto in klavirskim programom. **Loredana Hrast** in **Bernarda Leban** sta varovance smaškega otroškega vrtca pripravili, da so prvič javno nastopili s samostojnim plesnim in pevskim programom. Gostja večera, pripovedovalka **Ana Duša**, je predavala o pomenu in vrstah narečij v slovenskem prostoru. Poudarila je pomen knjižnega in širšega pogovornega jezika ter nujnost ohranitve narečij, ki jih ni le šest ali osem, temveč še vedno velja rek: »Vsaka vas ima svoj glas.« Predavanju je sledila kratka igrice, v kateri so učenke zaigrale v domačem narečju že skoraj pozabljene vaške klepetulje pri pra-

nju perila na koritu sredi vasi.

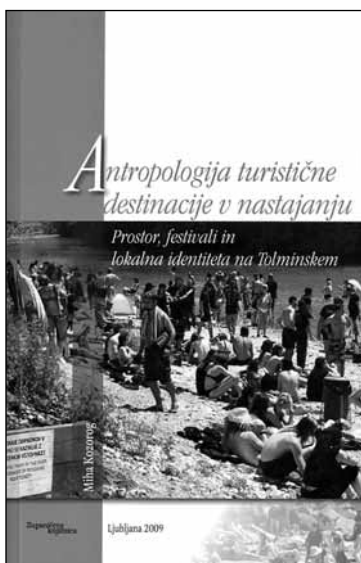
V drugem delu večera je Ana Duša pripovedovala o pomenu narečne pravljice in pravljice nasploh ter namenoma v ljubljanskem narečju povedala staro pravljico, ki so jo izbrali obiskovalci. Po poslušanju druge pravljice, ki jo je v domačem narečju doživeto pripovedovala učenka **Hana Ivančič**, so učenci zaigrali staro prirejeno basen, v kateri poleg ribiča nastopajo živali. Za popestritev je nastopil amaterski narečni pripovedovalec **Simon Matelič** z monodramo v livškem narečju.

O pomenu ohranjanja narečij ter o privlačnem programu prireditve pove največ komentar, ki se je slišal po prireditvi: »Kdaj bo zopet zaključek Eko projekta?«

Besedilo in foto: **Pavel Četrtrič**

ŠESTA ZIMSKA KONCERTNA SEZONA ZTMD PRI KONCU

Tolmin – Konec aprila se bo iztekla šesta koncertna zimska sezona, ki se odvija vsako leto od oktobra do maja v prostorih Zveze tolminskih mladinskih društev (ZTMD) v Tolminu. Glasbeni program ZTMD-ja se doslej ni dosti spreminjal – razen po številu koncertov in vse večji odmenosti. Skupine prihajajo tako iz domačih logov in širšega slovenskega prostora kot tudi iz tujine, predvsem s Hrvaške in Srbije. Težko bi jih opredelili in razvrstili v točno določene žanrske skupine, saj koncertna ponudba teži k pestri zastopanosti različnih zvrsti sodobne glasbe, od elektrone, duba, instrumentalne glasbe, etna, folka, jazz, rocka, metala, punka in še bi lahko našte-

Sotočje. Čeprav delo ni kronološki pregled razvoja turizma, prinaša potek dogodkov v okviru teme med leti 2000 in 2005.

Kozorog se loteva turizma na Tolminskem analitično, izhajajoč iz tradicije kulturne in socialne antropologije, kjer so problematiko turizma odprli že pred več deset leti. Z raziskavo je želel načeti za antropologijo še razmeroma svež problem: če je antropologija svojo pozornost usmerjala predvsem na že oblikovane turistične destinacije in na neke že vidne vplive turizma nanje, je Kozoroga zanimalo vprašanje, kako neko okolje šele postaja turistična destinacija. Poleg teoretičnega pogleda na antropologijo

turizma je knjiga večidel posvečena zgodovini turizma v Zgornjem Posočju, Lokalni turistični organizaciji Sotočje ter festivalski blagovni znamki »Tolmin«. Predvsem pa avtor zagovarja mladinske prostore, festivale in popularno kulturo, saj pomenijo sproščeno turistično okolje, ki je pogoj za družbeno in kulturno razgibanost krajev tega območja.

Za objavo disertacije se je odločil leta 2009, ko je Krajevna skupnost Tolmin začela posvečati pozornost popularnim glasbenim festivalom v Tolminu, k objavi pa so ga nagovorili tudi mentor **Rajko Muršič** in drugi.

NASLOV: Antropologija turistične destinacije v nastajanju: prostor, festivali in lokalna identiteta na Tolminskem. **AVTOR:** Miha Kozorog. **ZALOŽILA:** Znanstvena založba Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani. **IZDAL:** Oddelek za etnologijo in kulturno antropologijo. **ZBIRKA:** Zupančičeva knjižnica; št. 29. **KRAJ IN LETO IZDAJE:** Ljubljana, 2009. **FORMAT:** 14,5 x 23 cm. **VEZAVA:** mehka. **ŠTEVILO STRANI:** 259. **NAKLADA:** 400 izvodov.

Britev (ali Kako ubiti narodnega izdajalca)

Saša Vuga je eden izmed slavnih tolminskih literarnih jubilarov, saj

je februarja dopolnil osemdeseto leto življenja. Rojen leta 1930 na Mostu na Soči, je izdal svoj romaneskni prvenec *Veter nima cest* leta 1958. Kljub častitljivim letom pa je Vuga vse do danes ostal plodovit pisatelj.

Roman *Britev* (ali *Kako ubiti narodnega izdajalca*) naj bi nastal, kot piše v spremni besedi dr. **Matjaž Kmecl**, »kot zaključni pripovedni kreda«, in sicer med pisateljevo Ljubljano in še bolj njegovim Mostom na Soči. Triptih, sestavljen iz delov, poimenovanih *Britev*, *Od našega posebnega poročevalca* in *Kako ubiti narodnega izdajalca*, zaznamuje osebna izpovednost primorskega Slovenca, ki

svoje domoljubje napaja iz lastne izkušnje mladosti pod jarmom fašizma in narodove nesvobode. Vuga tudi v *Britvi* sledi svojemu prepoznavnemu slogu, ki je, tako **Kmecl**, »čisto posebno poglavje, ker ne sledi slovnični, temveč silovitemu ritmu pripovedovanja in je zato pogosto nepregleden, zasopel, retoričen, presekan, govorniški«. Nedvomno pa odseva osebno gledanje na svet, po **Kmeclu**, strastno in impulzivno, malce nostalgичno in lirčno, še bolj pa zgroženo in začudeno nad tem, kaj vse je lahko človek.

Triptih *Britev* bi shematično v tridelnem orisu označili za prvo, drugo in tretjo zgodbo. Prva zgodba ima resnično podlago; v središču je partizan, ki je ovadil izdajalskega duhovnika in ob njem preživel njegovo zadnjo noč. Obširno enoto *Od našega posebnega poročevalca* je spodbudil srd na italijanskega fašista, ki opisuje vedenje Slovencev – Slavov. Zadnji del, *Kako ubiti narodnega izdajalca*, je zgodba dopisovanja dveh bivših tovarišev, ki sta po vojni šla po različnih poteh.

NASLOV: Britev (ali Kako ubiti narodnega izdajalca). **AVTOR:** Saša Vuga. **ZALOŽILA:** Mladinska knjiga (Jubilejna zbirka). **KRAJ IN LETO IZDAJE:** Ljubljana, 2010. **FORMAT:** 12,5 x 20,5 cm. **VEZAVA:** trda. **ŠTEVILO STRANI:** 317. **NAKLADA:** 700 izvodov.

Utrinki

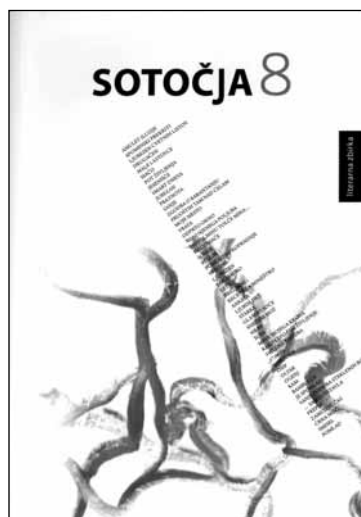
vali. Nastopajo tako uveljavljene kot tudi novonastale glasbene skupine, povečini udarne, mlade in spevne zasedbe, ki so na oder postavljene neposredno (z glasbo v živo) in tako predstavljajo resničen izziv poslušalcem.

Poudarek je na inovativnosti in ustvarjalnosti glasbenih umetnikov ter v iskanju mladih perspektivnih skupin, ki neposredno komunicirajo z občinstvom s spajanjem različnih glasbenih praks. Ravno zato lahko pod odrom MMC MinK-a doživimo nepredvidljivo improvizirano glasbo. Letos so se tako zvrstile mnoge zanimive glasbene skupine, kot sta kulturni beograjski zasedbi **Jarboli** in **Mistakemistake**, **Zmajev rep**, **Toxine**, **Same Babe**, **Terra Folk**, **Taverna blues band**, **Mario Ma-**

rolt aka Electrosaurus, **DJ Doja-ja**, **DJ Bizzy** in še mnogi drugi, vključno z nastopajočimi na 6. KantOut festu in na festivalu Fresh Hip Hop Mini Tour 2010. Zasnova glasbene zvočne pokrajine, ki se predvaja in nastaja pod okriljem ZTMD-ja, teži najprej k zagotavljanju in izpolnjevanju pogojev, ki jih zahteva pojem estetskega v glasbi v ožjem smislu. Tak pristop deluje na skrbi za kulturno identiteto s poudarkom na posamezniku, ki ima dejavno vlogo v ustvarjanju umetnosti, v njenem posredovanju in reproduciranju. Re- ▶

UTRINEK S KONCERTA KULTNEGA SRBSKEGA BENDA JARBOLI, ki prihaja iz Beograda. V svoji karieri so izdali kar sedem albumov. Tokrat so se na odru MMC MinK-a predstavili z odlično mešanico rokenrola in bluesa ter tako z izjemno glasbeno intenzivnostjo v hipu očarali publiko.

Sotočja 8

V letu 2009 je Javni sklad za kulturne dejavnosti, Območna izpostava Tolmin (JSKD OI Tolmin) izpeljal literarni natečaj odprte teme, ki se ga je poleg primorskih literatov udeležilo tudi 13 piscev z območja Benečije. Natečaj se je zaključil s srečanjem literatov v organizaciji Inštituta za slovensko kulturo Špeter na družabnem popoldnevu v vasici Gorenje Tarbije, kjer se je tedaj odvijal tudi burnjak, praznik kostanja. Zaključnega srečanja v Benečiji se je udeležilo lepo število literatov z obeh strani meje, ki so prisluhnili izboru in kritikam **Ivane Slamič**, ki je poslale tekste prebrala in jih skušala ovrednotiti. Srečanje je bilo predvsem pomembno z vidika druženja in spoznavanja literarnih ustvarjalcev na območju skupnega kulturnega prostora.

Ob spodbudi in prizadevnosti **Marine Cernetig** z Inštituta za slovensko kulturo Špeter, ki je želela ovekovečiti uspešnost natečaja tudi s knjižno izdajo, je izšla v literarni zbirki Sotočja JSKD OI Tolmin ob začetku pomladi na svetovni dan poezije osma številka z izbranimi prispevki. Predsednica Inštituta za slovensko kulturo Špeter **Bruna Dorbolo**, tudi sama pesnica, je v uvodu k zbirki v verzih označila pomen izdaje amaterskih literarnih izdelkov avtorjev natečaja z besedami:

»Vsi vemo, da beseda ima veliko moč:

te more opraskat al te more pošujat,

te more globoko ranit, al te more veseliti,

pa kar beseda pride od globočine sarca naših pisateljev, hladi našo duščo.

Pisatelji s Slovenije in Benečije, ki an konfin do včera je loču, pa jezik je vezu,

donas so vzdignili njih glas, de po tistih vratih,

ki jezik je daržu odparta,

bo pihu tist modar vietar,

an prepilha čarno maglo,

ki čefa ljudi an pameta,

za de bomo mogli delec

pred nam gledat.«

NASLOV: Sotočja 8. **IZDAL IN ZALOŽIL:** Inštitut za slovensko kulturo Špeter. **ZBIRKA:** Literarna zbirka. **KRAJ IN LETO IZDAJE:** Špeter, 2010. **FORMAT:** 14 x 20 cm. **VEZAVA:** mehka. **ŠT. STRANI:** 60.

Še en dan ku usi

Še en dan ku usi je naslov nove plošče tolminskega raperja **Blaža Iaria**. Besedila so v primerjavi s prvo ploščo bolj dodelana in se lepo udeležijo v kontekst avtorjevih introspektivnih tematskih okvirov. V pesmih govori o svojih željah in poteh, po katerih hodi, o Tolminu in Tolmincih ter o njihovih vsakdanjih dogodkih, kot je na primer pot v službo in iz nje, ritem življenja v tem mestu, način druženja lokalnih ljudi in njihove karakteristike ... Okrca tudi družbo in njen vpliv na življenje posameznika, kot je on sam, po drugi strani pa se predaja domišljiskemu svetu, v katerem se zrcalijo podobe osebne fantazije in neuresničenih želja, ki se odsevajo v bolj kot ne namišljenem svetu. Osebnostna izpovedna nota je podana skozi premišljene in dovolj zrele verze, ki pustijo veliko globlji osebni pogled na življenje in tako avtor predstavi poslušalcu svoje zgodbe, ki postanejo še kako resnične:

»... Hitro sm spoznal, da u lajfu nič ni dano.

Nč ne pride samo, so doma vbil mi v glavo.

Treba je trudit se, včasih tud potit se.

Spoznavam zadnja leta, ko mi je drugi dom skladišče ...«

Če je pri prvi plošči z naslovom *Le jst* (2007) podlage delal sam, je tokrat to delo opravil **Janez Zega**. Tako le-te ne spadajo v tipične hip hop standarde, ampak so narejene iz večinoma v živo odigranih različnih inštrumentov. Poleg avtorja so na plo-

šči gostovali tudi **Rok »HM« Cuder** s flavto in vokalom, slednjega pa je prispevala tudi **Urška Gabršček**. Čeprav je plošča izrazito avtorsko delo, na njej sodelujeta še dva znana slovenska raperja, in sicer **Valterap** iz Nove Gorice in **I. Vanish** iz Ljubljane, od lokalnih (tolminskih) raperjev pa se mu je pridružil še **Gregor Kofol**, ki nastopa pod imenom Georg. Iaria skupaj z njim in Zegom sodeluje pod imenom Tminskrep.

Gre za odličen rap album, kjer besedne igre postanejo absolutna kreacija življenja in kjer Iaria stvari pove, kakor jih je treba povedati.

NASLOV: Še en dan ku usi. **BESEDILA:** Blaž Iaria. **GLASBA, TONSKI MOJSTER, MASTERING in OBLIKOVANJE:** Janez Zega. **POSNETO V:** Studio@MMC MinK, Tolmin. **PRODUKCIJA:** Zveza tolminskih mladinskih društev. **FOTOGRAFIJA:** Mitja „Y“ Podgornik. **KRAJ IN LETO IZDAJE:** Tolmin, 2010. **FORMAT:** zgoščenka, 15 skladb.

Knjižno polico napolnili: **Špela Mrak** in **Damjana Teodorović**

Utrinki

► čemo lahko, da take vrste dejavnosti vnaša v manjši kraj, kot je Tolmin, pozitivne spremembe s svojo inovativno, konstruktivno, svobodno in odprto politiko, z nenehnim rekonstruiranjem stanja pa vabi k novim uporabam prostora in k razvoju kulture na splošno.

Zimski del sezone se sicer zaključuje, začenjajo pa se poletne dejavnosti. Prostore ZTMD-ja in MMC MinK-a bodo letos glede na dodatna finančna sredstva, pridobljena s strani Občine Tolmin, po šestih letih delovanja končno preuredili in sanirali (dela bodo potekala od maja do septembra) tako da se bo dogajanje

v prihodnosti lahko odvijalo nemoteno. V načrtu je akustična ureditev dvorane, prenova stopnišča, ki vodi v prostore MMC MinK-a in obnova toaletnih prostorov. Dogajanje se bo v poletnem času preselilo iz podzemlja na Tolmin, spremljati pa bo mogoče kar nekaj projektov: na Mestnem trgu bo ponovno (po nekajletni pavzi) zaživel festival Magdalencia, ki se pripravlja v treh zaporednih vikendih konec maja in v začetku junija, avgusta bo na Sotočje udarila že XI. Sajeta, festival malih in neodvisnih filmskih projekcij Fiš/FISch bo v septembru že petič prikazal svet neodvisnega filma in tovrstnega

filmskega ustvarjanja na Tolminu in hkrati ponudil bogat spremljevalni program v takrat že prenovljenih prostorih ZTMD-ja. V juliju bo na Sotočju prvič potekal dvodnevni festival ChillOut, katerega koncept je še v povojih.

ZTMD-jeva alternativna scena vnaša v tolminsko mladinsko življenje potrebo po spremembi ustaljenih vzorcev, notranja dinamika pa spodbuja veselje do ustvarjanja in tako pripomore k razvoju tovrstne kulture v Tolminu in tudi širše, saj je v Zgornjem Posočju edina kulturna institucija te vrste v takem obsegu. Rezultat kontinuiranega dela kulturnikov v ZTMD-

ju je viden – obiskovalci MMC MinK-a so se navadili, da se v njem vendarle nekaj dogaja in tako se njihovo število iz leta v leto povečuje. Trenutno je sicer nekaj manj obiska, saj mnogi mislijo, da so klubske prostori zaprti zaradi prenove prostora pred MMC MinK-om. Letošnje leto predstavlja deseto obletnico delovanja ZTMD-ja, zato je moštvo s predsednikom **Janezom Lebanom** na čelu za to priložnost pripravilo publikacijo z naslovom *Cajtnig MINK*, ki bo izšla konec aprila, v prihodnje pa naj bi izhajala vsaj dvakrat letno.

Besedilo in foto: **Damjana Teodorović**

Pepčeva (Zelena) hiša

Ko smo pred dnevi v uredništvu brskali po arhivu fotografij, nam je pod roko prišla tudi podoba Pepčeve hiše. Fotografijo smo posneli 30. novembra 2001. Takrat je njena razpadajoča podoba kazila središče Kobarida in predstavljal nevarnost za mimoidoče. Upali in načrtovali smo, da se bo tja kaj kmalu selil *Posoški razvojni center*. Vendar je tok dogodkov stekel v drugo smer.

Po letih obnove je stavba končno dobila poleg prenovljene zunanosti tudi vsebino. Zelena hiša, kot so jo poimenovali, je uradno odprla svoja vrata 21. aprila, v njej pa sta svoj prostor našla *Triglavski narodni park* in *Turistično informacijski center Kobarid*.

Mateja Kutin

Foto: Tatjana Šalej Faletič in Mateja Kutin

Utrinki

V SPOMIN NA TOLMINSKE PUNTARJE

Mengore-Gorica – Tminski migavci so pod vodstvom **Ivana Kraglja - Johnija** na prvo aprilsko soboto organizirali nočni pohod v spomin na vrle tolminske puntarje, ki so pred skoraj tristo leti izpred cerkvice na Mengorah šli iskat svojo pravdo v Gorico. Letošnjega pohoda se je kljub dežju, ki jih je spremljal do zbirnega prostora pred cerkvijo, udeležila pisana družba, željna nočne hoje. Po kratkem programu, s katerim so počastili spomin na kaznovane in usmrčene puntarje, je srčne pohodnike po uvodnih korakih nagovoril in pozdravil tolminski župan **Uroš Brežan**. Vsakemu udeležencu je natočil šilce borovničevega žganja, jim nazdravil in zaželel srečno hojo.

Družba je s svetilkami na glavah v veselem razpoloženju krenila skozi Modrejce, Most na Soči, Gornji Log, nad strugo Soče do Avč in po cesti do gasilskega doma v Kanalu. Tu so pohodnike pričakali domači gasilci, tisti, ki so vedno pripravljeni pomagati v dobrem in slabem, ter snemalec TV Primorke. Gasilke so postregle s polnočno joto, klobasami, toplim čajem in okrepčilom. Po malo daljšem počitku s plesnimi vločki in dolgem poslavljanju od gostiteljev je družba pot nadaljevala po desnem bregu Soče do Prelesij in s predhodno (izjemoma) danim dovoljenjem po gradbišču trase vodovoda do Solkana. Cilj je bil trg med obema Goricama. Po zaslugi dobre organizacije in pripravljenosti pohodnikov je bilo razpoloženje vso dolgo pot veselo – niso ga zmotili niti redki žulji, za katere je strokovno poskrbela **Jolanda**.

Za razliko od pohoda pravih puntarjev, katere so na Travniku v Gorici pred tremi stoletji pričakali biriči z sekači v rokah, tolminske družbe Migavcev ni pričakal niti dober niti zli gostitelj; le prazen avtobus z dobrovoljnim šoferjem, ki se je moral zaradi tolminskih puntarjev odpovedati nedeljskemu jutranjemu spanju, je stal pred novogoriško železniško postajo, da bi veselo družbo odpeljal ob Soči navzgor proti domu.

Pavel Četrtrič

NOČEMO BELEGA KRUHA!

Volče – Sredi aprila smo si lahko ogledali dokumentarec meseca Nočemo belega kruha, ki je nastal lanske poletje v Zgornjem Posočju v produkciji Televizije Slovenija in Videoprodukcije Kregar (VPK). Dogaňanje je postavljeno v čas po koncu druge svetovne vojne, ko je kraje

vzdolž današnje meje z Italijo zasedla zavezniška vojska. Prišli so Američani, Angleži, Novozelandci in celo Indijci. Preden je februarja 1947. leta mirovna konferenca v Londonu določila mejo med Slovenijo in Italijo, je zavezniška vojska upravljala s cono A Morganove linije. Kot so zapisali v sporočilu za javnost, dokumentarec pripoveduje »o srečanjih z razsipništvom in demokracijo, o kokakoli in žvečilcih, ki so skupaj z džezom zasedli soško dolino. Govori o času prešernega rajanja pa tudi ostrih demonstracij za priključitev k Jugoslaviji in skozi pripovedovanja živih prič ter mladih zgodovinarjev obnovi tisti čas ob izteku druge svetovne vojne, ko so dekleta zvečer plesala swing, ponoči pa pisala po stenah hiš: TUJEGA NOČEMO, SVOJEGA NE DAMO!«

Dokumentarec je bil posnet po sce-

nariju **Zdravka Duše** in v režiji **Jasne Hribnik**. Preden je bil predvajan na Televiziji Slovenija, pa smo si ga lahko ogledali v Volčah. Ob projekciji so poleg režiserke in scenarista nastopila tudi dekleta pevskega zbora Znamenje, ki v filmu tudi sicer sodelujejo. Kulturno društvo Myra Locatelli je s tem večerom pričelo nov ciklus prireditev Spominčice, ki bodo z različnimi dogodki in mediji oživilje preteklost.

Mateja Kutin

BLAGOSLOV ZA SREČNO IN VARNO VOŽNJO

Koritnica – Na velikonočni ponedeljek se napovedi vremenarjev na srečo niso uresničile. Vrhovi nad Baško grapo so res vstali v sveži snežni belini, tudi v dolini je ponoči deževalo. Kmalu je sveže zapihalo in do zgodnjega popoldneva, ko je bilo napovedano *žegnanje* motorjev in motoristov v Kampu Šorli na Koritnici, je bila cesta že suha. Tega se je najbolj razveselilo prek sto motoristov, ki so v organizaciji lastnika kampa **Vilka Šorlija** in Moto kluba »Soča« iz Tolmina prišli s Tolminske, z Gorenjske in drugih pokrajin Slovenije. Kar nekaj prijavljenih je poslalo le pozdrave, saj so jim bile mokre in marsikje od peska še neočiščene ceste prenevarna past za udeležbo.

Po besedah dobrodošlice sta citrarki **Ančka Šorli** in **Nada Cej** med obiskovalce zilili nežne zvoke iz citer. Nato je župnik **Evgen Gantar** z Grahovega ob Bači vsem motoristom podelil blagoslov in jim zaželel, da bi jim bila vožnja v užitek ter da bi se srečno vračali domov. Za spodbudo ▶

Foto: arhiv društva

Občina Tolmin na podlagi določil 23. člena *Pravilnika o dodeljevanju neprofitnih stanovanj v najem* (Uradni list RS, št. 14/2004, 34/2004, 62/2006 in 11/2009) (v nadaljevanju: *Pravilnik*), točke 6. *Razpisa za dodelitev neprofitnih stanovanj v najem* (objavljen v EPI centru dne 30. 10. 2009) ter v skladu s točkovalnimi zapisniki in izdanimi odločbami objavlja:

PREDNOSTNO LISTO upravičencev do pridobitve neprofitnega stanovanja v najem

Zap. št.	Prosilec (ime in priimek)	Območje prijave	Št. točk
1.	Alenka Milanič	Tolmin	270
2.	Damjana Kranjc	Tolmin	255
3.	Iris Kristančič	Tolmin	235
4.	Aleksandra Kelemin Jelušič	Tolmin	225
5.	Jelenko Perić	Tolmin	215
6.	Sara Tišma	Tolmin	215
7.	David Ibrahimović	Tolmin	210
8.	Mičo Panič	Tolmin	210
9.	Marko Gorjup	Tolmin	200
10.	Klavdija Gregorinčič	Tolmin	185
11.	Petra Lesjak	Tolmin	180
12.	Jelenka Krajišnik	Tolmin	180
13.	Bogomil Renko	Tolmin	180
14.	Franc Vazner	Tolmin	180
15.	Gojko Čirković	Tolmin	170
16.	David Luznik	Tolmin	170
17.	Zorana Milošević	Tolmin	170
18.	Stanislava Štrukelj	Tolmin	170
19.	Zula Dobrnjič	Tolmin	170
20.	Slavojka Knežević	Tolmin, Podbrdo	170
21.	Sandra Jačev	Tolmin	165
22.	Srečko Kokalj	Tolmin, Podbrdo	160
23.	Damjana Vovk	Tolmin	140
24.	Ljubinko Santovac	Tolmin	140
25.	Špela Kranjc	Tolmin	140
26.	Nihad Mujičić	Tolmin	140
27.	Svetislav Vasič	Tolmin, Podbrdo	130
28.	Nataša Todorović	Tolmin	130
29.	Ksenija Šokić	Tolmin	120

Dodeljevanje stanovanj upravičencem bo potekalo po vrstnem redu, vendar ob upoštevanju določil 14., 15. in 16. člena *Pravilnika* (površinski normativi)

ter območja, na katerega se je posamezen upravičenec prijavil.

Uroš Brežan, župan

Posoški razvojni center

Na podlagi 4. člena *Pravilnika o nagrajevanju najboljših diplomskih del na temo »Posočje« Klub tolminskih študentov* (v nadaljevanju KTŠ) v sodelovanju s Posoškim razvojnim centrom objavlja:

Javni razpis za NAJBOLJŠE DIPLOMSKO DELO NA TEMO »POSOČJE«

Namen razpisa je spodbujati študente k pripravi diplomskih del na temo »Posočje«. Pojem Posočja v omenjenem razpisu zajema občine Tolmin, Kobarid in Bovec.

Na razpis se lahko prijavi vsakdo, ki je/bo diplomiral v obdobju od **1. septembra 2009 do 30. septembra 2010** na temo, povezano s Posočjem.

Na razpis se diplomant prijavi tako, da izpolni **prijavni obrazec**, ki ga dobi na spletni strani KTŠ-ja in priloži naslednje priloge:

- **povzetek diplomskega dela** v pisni obliki (največ 2 strani A4 format; pisava Times New Roman; velikost črk 12; razmik med vrsticami 1,5),
- **fotokopija prve strani diplomskega dela**, s katere je razvidna ocena,
- **fotokopija potrdila o diplomiranju ali diplome**,
- **potrdilo lokalne institucije oziroma podjetja o uporabni vrednosti diplomskega dela z utemeljitvijo** (neobvezna priloga, ki lahko kandidatu prinese 20 točk),
- **fotokopija strani, kjer so navede-**

ni vsi viri uporabljeni pri nastanku diplomskega dela.

Diplomant mora izpolnjeni prijavitni obrazec skupaj z vsemi prilogami **osebno** oddati na sedežu KTŠ-ja med uradnimi urami, v obdobju od **17. septembra 2010 do 6. oktobra 2010** ali pa ga v istem obdobju **priporočeno** poslati po pošti na naslov: Klub tolminskih študentov, Dijaška ulica 12c, 5220 Tolmin s pripisom »za razpis«, tako da bo na navedeni naslov **prispele najkasneje do 6. oktobra 2010**.

Prijave na razpis, ki ne bodo prispele v razpisnem roku, bo ocenjevalna komisija zavrnila.

Ocenjevalna komisija bo na podlagi prebranih povzetkov v ožji izbor uvrstila do 5 diplomskih del. Avtorji teh diplomskih del bodo pozvani, da komisiji predložijo svoje diplomsko delo. Diplomatska dela se avtorjem vrnejo po končanem razpisu.

Avtorji nagrajenih diplomskih del se morajo strinjati z predstavitvijo svojih diplomskih del v eni izmed številnih publikacij EPI center.

Pri ocenjevanju diplomskih del bo ocenjevalna komisija upoštevala naslednje kriterije:

- **uporabna vrednost** diplomskega dela: do **40 točk** (potrdilo z utemeljitvijo lokalne institucije oziroma podjetja o uporabni vrednosti diplomskega dela kandidatu prinese 20 točk),
- **sodelovanje** pri pripravi diplomskega dela z **lokalnimi organizacijami**, podjetji in institucijami: do **30 točk**,
- **edinstvenost in izvirnost** diplomskega dela: do **15 točk**,
- **ocena** diplomskega dela: do **10 točk**,
- **število uporabljenih virov**: do **5 točk**.

Posamezno diplomsko delo je lahko ocenjeno z največ 100 točkami.

Avtorjem najboljših treh diplomskih del glede na število zbranih točk se podelijo **denarne nagrade**, in sicer:

- za **prvovrščeno** diplomsko delo **400 evrov**,
- za **drugovrščeno** diplomsko delo **250 evrov** in
- za **tretjevvrščeno** diplomsko delo **180 evrov**.

Razglasitev rezultatov in podelitev nagrad bo konec oktobra 2010 (natančen datum bo objavljen naknadno na spletnih straneh KTŠ-ja in v medijih javnega obveščanja). Nagrajenci bodo objavljeni na spletnih straneh KTŠ-ja in v medijih javnega obveščanja.

Ocenjevalno komisijo sestavljajo: Mojca Perdih (predsednica komisije), Peter Rutar, Tadej Vidic, Tinka Kušar, mag. Almira Pirih.

Mojca Perdih, predsednica Klub tolminskih študentov

Utrinki

- k strpnosti, humanosti in solidarnosti do vseh udeležencev v prometu je lastnik kampa in tudi sam motorist Vilko Šorli vsakemu izročil oljčno vejico.

Prijetno okolje kampa so motoristi izkoristili za druženje, navezavo stikov in sklepanje novih poznanstev, glavna tema pogovorov pa so seveda bili jekleni konjički.

Olga Zgaga, Društvo Baška dediščina

BLAGOSLOV MOTORJEV IN MOTORISTOV NA KORITNICI – Za spodbudo k strpnosti, humanosti in solidarnosti do vseh udeležencev v prometu je več kot sto motoristov prejelo oljčno vejico. **Foto: Alenka Zgaga**

REPUBLIKA SLOVENIJA

MINISTRSTVO ZA ŠOLSTVO IN ŠPORT

Posoški razvojni center

Naložba v vašo prihodnost
OPERACIJO DELNO FINANCIRA EVROPSKA UNIJA
Evropski socialni sklad

PROJEKTNO UČENJE ZA NOVE IZZIVE

Potrebuješ pomoč/svetovanje pri učenju ali iskanju zaposlitve? Bi rad pridobil praktična znanja in uporabne veščine? Si želiš druženja, doživetij in ustvarjalnosti? Če nisi redni dijak ali študent, se nam lahko pridružiš pri projektih, ki jih organiziramo v programu *Projektno učenje mladih (PUM)*:

- *Zaposlitev* (spoznaj, kako učinkovit je lahko računalnik/internet pri iskanju zaposlitve)
- *Učenje* (individualne priprave na izpite)
- *Pumova kuhinja* (vsakdo se lahko preizkusi v svojih kuharskih sposobnostih)
- *Potpisna predavanja* (prislusni zanimivim sogovornikom in deli z nami svoje izkušnje s potovanj)
- *Rekreacija/šport* (tudi gledanje tekme je šport)
- *Tuji jeziki* (spoznavanje jezikov prek različnih medijev)
- *Ustvarjalne delavnice* (glede na zanimanje posameznika)
- *Sam svoj mojster* (znanje, ki ti pride vedno prav)
- *Delavnice* glede na želje in interese
- *Priprava člankov za EPIcenter*

Lahko pa se oglasiš tudi, če potrebuješ nasvet ali informacijo glede česar koli, kot na primer če:

- moraš poslati prošnjo za zaposlitev in ti je "mrknil" računalnik,
- ne veš natančno, kakšne pravice imaš kot brezposelna oseba,
- bi moral poklicati šolsko svetovalko, pa si ne upaš ...

Program PUM je brezplačen. Mladi, prijavljeni v evidenci brezposelnih oseb na *Zavodu RS za zaposlovanje*, imajo ob podpisu pogodbe o vključitvi vanj tudi pravico do žepnine in vračila potnih stroškov.

Če te zanima še kaj v zvezi s programom, načrti, urnikom, čimer koli, nas pokliči na tel. št. **05/38-41-513**, nam piši na **pum@prc.si**, lahko pa nas tudi obiščeš v prostorih *Posoškega razvojnega centra*, Ulica padlih borcev 1c, Tolmin ob delavnikih **med 8. in 15. uro**.

Operacijo delno financirata Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada ter Ministrstvo za šolstvo in šport. Operacija se izvaja v okviru Operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013.

UČIMO SE LAHKO TUDI SAMI

Točka za samostojno učenje (TVŽU), ki je uporabnikom na voljo brezplačno, je urejena v prostorih Posoškega razvojnega centra, in sicer v Bovcu in Tolminu. Pri vključitvi v TVŽU vam je na voljo tudi mentor, ki vas na vašo željo usmerja in vam po potrebi pomaga. Starostnih omejitev ni.

Nudimo:

ZAČETNO IN NADALJEVALNO JEZIKOVNO IZOBRAŽEVANJE s pomočjo računalniških programov za učenje:

- angleščine, • italijanščine, • nemščine,
- francoščine in • španščine.

Predlagamo vam, da najprej rešite jezikovni spletni test in tako ugotovite, kakšno je vaše jezikovno predznanje. Povezavo do testa najdete na spletni strani **www.prc.si**.

UČENJE S POMOČJO SPLETNIH TEČAJEV – Pokličite nas, in dodelili vam bomo vaše uporabniško ime in geslo, s katerima boste lahko samostojno na naši točki ali doma, če imate spletno povezavo, dostopali na portal **www.cvzu-vita.si**. Tu so vam na voljo najrazličnejše vsebine oziroma spletni tečaji, s pomočjo katerih se boste naučili:

- računalništva (začetna in nadaljevalne stopnje),
- pripraviti poslovni načrt,
- osnov projektne managementa,
- čustvene inteligence pri vodenju ljudi,
- gostinskega poslovanja I,
- psihologije barv,
- uporabe zdravilnih zelišč itd.

Urniki:

- **Tolmin:** Poslovni prostori Posoškega razvojnega centra, Ulica padlih borcev 1b: **torek in četrtek od 8. do 15. ure**. Prijave in dodatne informacije: PRC – Patricija Rejec, telefon: 05/38-41-506, e-pošta: **patricija.rejec@prc.si**
- **Bovec:** Trg golobarskih žrtev 2: ponedeljek od 10. do 18. ure in ob sredah med 8. in 16. uro. Prijave in dodatne informacije: **Marjetka Čopi**, telefon: **05/99-42-916**, e-pošta: **marjetka.copi@prc.si**

Projekt sofinancirata Ministrstvo za šolstvo in šport ter Evropski socialni sklad.

PISARNA ZA RAZVOJ PODEŽELJA IN AKTIVNOSTI

Kje: v Bovcu – Podeželski ustvarjalni center (PUC), Trg golobarskih žrtev 2,
Kdaj: ob petkih med 8. in 13. uro

Kdo: Posoški razvojni center (PRC)

Informacije: svetovalac **Peter Domevsček**, Posoški razvojni center (GSM: 031-409-012, e-pošta: **peter.domevscek@prc.si**)

V času odprtih javnih razpisov PRC potencialnim prijaviteljem nudi tudi druge dodatne informacije.

PRED DEVETO IZVEDBO GORSKEGA MARATONA ŠTIRIH OBČIN – Organizatorjem poseben izziv pomeni deseta ponovitev GM4O, na katerem jim je med eminentno družbo uspelo pridobiti organizacijo Svetovnega prvenstva v gorskem maratonu. Foto: Klavdija Lešnik (arhiv LTO Sotočje)

V TEKU SO PRIPRAVE 9. GM4O

Podbrdo – Pred deveto izvedbo Gorskega maratona štirih občin (GM4O) se je marca že sestala obširna skupina organizatorjev tega zahtevnega gorskega maratona. Na uvodnem sestanku pred letošnjim maratonom, ki bo štel tudi za Prvenstvo Slovenije v gorskem maratonu, so se srečali tako glavni nosilci prireditve, ki so gonilna sila dogodka že od začetka maratona, kot tudi ostali pomembni akterji, brez katerih prireditve, ki je že pred leti prerasla

meje prvotno zastavljenih ciljev, ni mogoče izpeljati. Najpomembnejši člen GM4O je že od samega začetka Podbrdčan **Jože Dakskobler**, ki meni, da lahko dobro organizatorsko moštvo sestavljajo le ljudje, ki pri pripravi tega teka sodelujejo z osebnim navdušenjem in skupno ambicijo – izpolniti pričakovanje in zaupanje tekačev, ki se pridružijo dogodku. Na marčnem sestanku so sodelovali tako ožji krog domačinov ter prijateljev maratona v okviru Turističnega društva Podbrdo, predstavniki Lokalne turistične organizacije (LTO) Sotočje ter predstavniki Atlet-

ske zveze Slovenije in občinske oblasti, ki je vsa leta v vseh štirih občinah pomemben spodbujevalec za nadaljevanje prireditve, kot tudi širok krog ekipe, ki jo morajo sestavljati skupina na terenu, ob okrepčevalnicah na progi, na startu in cilju, ki skrbi, da tekma poteka nemoteno. Tako kot doslej bo tudi pri izvedbi odmevnih maratonov v letu 2010 in 2011 za organizatorje na prvem mestu zagotavljanje varnosti tekačev. Prav na račun slednjega je kljub okrog 350 prijavljenim in nazadnje 200 tekačem na startu lansko osmo izvedbo GM4O onemogočilo slabo vreme.

Priprave letošnjega maratona, prijave nanj so že odprte, so tako že stekle. Organizatorjem pa poseben izziv pomeni deseta ponovitev GM4O, na katerem jim je med eminentno družbo uspelo pridobiti organizacijo Svetovnega prvenstva v gorskem maratonu. Na sestanku v Podbrdu je bil prisoten **Tomo Šarf**, predsednik odbora Združenja za gorske teke pri Atletski zvezi Slovenije, ki bo kot dolgoletni organizator Teka na Šmarno goro in izkušen poznavalec evropskega gorskega teka koordinator prvenstva v Podbrdu. Šarf je prisotne opozoril na najtežji del organizacije svetovnega prvenstva, to je logistični potek spremnega pro-

grama ob samem tekmovanju, saj bo treba tuja udeležena nacionalna moštva primerno namestiti in jim zagotavljati pravočasne transferje ter zadovoljiti druge potrebe na nivoju podobnih evropskih in svetovnih tekmovanj.

Poleg poteka priprav na GM4O 2010 in 2011 pa je bila s strani predstavnice LTO Sotočje **Klavdije Lešnik** predstavljena tudi nova spletna stran maratona (www.gm4o.si), ki je zaživela z namenom promoviranja in dostopnosti do aktualnih informacij v zvezi s potekom priprav na GM4O. Stran ponuja pregledno in atraktivno večjezično informacijo o GM4O.

Špela Mrak

TOLMINSKI PLANINCI NA PRAGU NOVE SEZONE

Tolmin – Tudi letošnji uvod v delovni program občnega zbora tolminskih planincev, ki je potekal konec marca, so popestrili najmlajši planinci. Častni član društva **Janko Koren** je poskrbel za majhno presenečenje, saj je iz arhiva RTV Slovenije uspel izbrskati filmski zapis, posnet pred približno 50-imi leti. V oddaji o ostalinah iz prve svetovne vojne je nastopal **Janez Vidmar**, prvi predsednik Planinskega društva (PD) Tolmin v

Utrinki

USPEŠNI NA TEKMOVANJU IZ ZNANJA KEMIJE

Kobarid, Kanal – Na Osnovni šoli Simona Gregorčiča Kobarid smo tekmovali iz znanja kemije. Najboljše rezultate so dosegli učenci, ki obiskujejo dodatni pouk. Osvojili so 13 bronastih Pregljevih priznanj. Osem učencev se je uvrstilo na državno tekmovanje, ki je potekalo 13. marca v Kanalu, kjer so dosegli odlične rezultate. Zlato Pregljevo priznanje sta osvojila **Andraž Breška** iz devetega razreda in **Tomaž Ivančič** iz osmega razreda. Uspešni so bili tudi **Urban Bric** in **Veronika Šavli** iz osmega razreda ter **Gregor Koren** in **Meta Uršič** iz devetega razreda, ki so prejeli srebrna Pregljeva priznanja.

Na naši šoli smo zelo ponosni nad tako dobrimi rezultati učencev iz znanja kemije – prav ti poklici so tudi zelo iskani in cenjeni. Ravnateljica **Lenka Raspet** je vsem udeležencem državnega tekmovanja in mentorici **Barbari Smrekar** priredila sprejem ter pogostitev.

Gregor Koren, učenec 9. razreda, OŠ Kobarid

KARATEISTI ZA POKAL MESTA TOLMIN

Tolmin – V nedeljo, 21. marca, je v telovadnici tolminskega šolskega centra potekalo mednarodno tekmovanje v karateju za Pokal mesta Tolmin. V karate bojih in katah se je med seboj pomerilo 320 tekmovalcev iz 17 slovenskih in italijanskih karate društev. Turnir je ob peti obletnici delovanja organiziral tolminski Karate klub Goryu ob podpori Občine Tolmin in Zavoda za šport Občine Tolmin.

V prvem delu tekmovanja so se tekmovalci znotraj različnih starostnih in kakovostnih kategorij med seboj pomerili v katah. V tej tekmovalni disciplini so morali udeleženci opraviti nastop v natančno definirani gibalni formi in pri tem predstaviti učinkovito uporabo telesa, sposobnost razvoja moči in čim boljše telesno dinamiko ter tranzicijo. Drugi del tekmovanja je potekal v karate bojih, ki veljajo za privlačnejšo tekmovalno disciplino zaradi neposrednega stika obeh tekmovalcev. Da je tekmovanje potekalo skladno s tekmovalnimi pravili in predvsem varno za vse udeležence, so poskrbeli vrhovni sodnik turnirja **Gorazd Praprotnik**, vodja tek-

ODLIČNI REZULTATI VSEH TREH POSOŠKIH KARATE KLUBOV – Mesto Tolmin postaja vse bolj prepoznavno tudi kot mesto dobrih karateistov. Foto: arhiv Karate kluba Goryu

movanja **Roman Pavlovič** in turnirska zdravnica **Miranda Leban**.

V skupnem seštevku klubov je prvi Pokal mesta Tolmin osvojilo italijansko karate društvo Ken e Zen iz Udin. Vsi skupaj pa se lahko veselimo odlične uvrstitve posoških karate društev. Karate klub Goryu je v skupnem seštevku Pokala klubov osvojil četrto mesto, Karate klub Soča osmo, Karate klub Posočje pa

deveto mesto klubske razvrstitve. Odlični rezultati tekmovalcev vseh treh omenjenih klubov govorijo o dobri lokalni razvitosti karate športa. Mesto Tolmin tako postaja vse bolj prepoznavno tudi kot mesto dobrih karateistov. Prav zato si karate tekmovanje Pokal mesta Tolmin zasluži, da postane vsakoletni tradicionalni športni dogodek.

Jernej Čufer, Karate klub Goryu

ZLATI ČASTNI ZNAK PZS sta prejela Majda Pagon in Žarko Trušnovec. Foto: Davorin Gaberšček

povojnem času, navdušen planinec in eden izmed ustanoviteljev ilegalnega PD Krpelj leta 1923, sicer pa velik ljubitelj fotografije. Starejši Tolminci se ga še spominjajo, kako se je potepal po okolici Tolmina seveda nikoli brez fotografskega aparata. Prav po njegovi zaslugi so ostali v sliki zabeleženi številni dogodki iz takratnega časa.

Predsednica društva **Milena Brešan** je že v uvodnem poročilu opozorila na mnoge pomembne dejavnosti v letu 2009. Kot glavno pridobitev preteklega leta je omenila nov zbiralnik za vodo pri koči na planini Razor, zgrajen s finančno pomočjo Fundacije za športne dejavnosti in Občine Tolmin, ki bo zagotavljal nemoteno obratovanje koče tudi v sušnih obdobjih.

Z vzgojo mladih pohodnikov se ukvarjajo številne mentorice, ki so lani na 45 izletov popeljale 554 otrok iz vrtcev in osnovnih šol iz Tolmina in Mosta na Soči s podružnicami. Na planinske ture in pohode se je odpravilo tudi prek 1.600 odraslih planincev, ki so lahko izbirali med enodnevnimi ter večdnevnimi pohodi in turami – osrednja je bila prav gotova tedenska tura v Visoke Tatere na Slovaškem. Da bi zagotovili varnost na planinskih poteh, ki jih upravlja PD, so poskrbeli markacisti, ki so morali kar krepko pljunuti v roke, da so odpravili posledice lanske s snegom zelo bogate zime. Zelo dejavni so bili tudi jamarji, ki še vedno težko čakajo na trenutek, ko jim bo uspelo povezati že odkrite jame v Migovcu v kar 20 kilometrov dolg sistem.

Soški alpinistični odsek je v preteklem letu praznoval 30-letnico delovanja, zato je bila zadnja številka glasila Krpelj namenjena predvsem njihovem delovanju. V pretekli sezoni so člani v letnih in zimskih razmerah preplezali kar nekaj smeri v Sloveniji, Italiji, Grčiji, Tadžikistanu in Peru-

ju. Najuspešnejši športni plezalec je bil zopet **Peter Mrak**, ki je za svoje dosežke prejel tudi bronasti kipec Občinske športne zveze Tolmin.

Število intervencij, v katerih posreduje Postaja Tolmin Gorske reševalne službe, se na žalost še vedno povečuje. Lani so morali reševati v kar 69-ih akcijah, v katerih je sodelovalo 57 članov s 1.800 urami reševalnega dela.

Po nekajletnih prizadevanjih je društvu končno uspelo pridobiti tudi dva varuha narave. Skupaj z mladinskim odsekom društva, gozdarji Zavoda za gozdove in Soškega gozdnega gospodarstva Tolmin ter nadzornikoma iz Triglavskega narodnega parka sta pripravila prvo akcijo, in sicer sajenje mladih bukovih dreves za kočo na planini Razor. V sodelovanju z Občino Tolmin pripravljata na planini Razor tudi tablo o zaščitenejših gorskih rastlinah.

Društvo organizira večere z gorniško in naravovarstveno vsebino v tolminski knjižnici; poleg tega se udeležuje tudi raznih drugih akcij v občini, kot je Bukvarna – sejem turistične literature in rabljenih knjig v organizaciji Turistične zveze Gornjega Posočja –, že drugič so pripravili svojo stojnico in tekmovali na prazniku frike, ki ga organizira Turistično društvo Tolmin. Sodelovanje načrtujejo tudi za letošnje leto, planinci pa so se vključili tudi v akcijo Očistimo Slovenijo v enem dnevu.

PD se je na občnem zboru spomnilo tudi na tiste svoje člane, ki se že dlje časa razdajajo in skrbijo, da stvari potekajo po zastavljenem programu. Med nekaj manj kot 700 člani je namreč kar pestra družina ljudi, ki so vsak po svojih močeh pripravljeni priskočiti na pomoč. Zato je Planinska zveza Slovenije na predlog društva podelila pohvale in priznanja 21 planincem za zaslužno delo v planinski organizaciji.

Cvetka Jug, PD Tolmin

LEBAN IVAN s.p.

Volče 94, 5220 Tolmin

GSM: 041-695-660

leban@primorska.com

- **STORITVE S KOPAČEM:**
  - IZKOPI, - MEŠANJE BETONA, - PIKAMER
- **IZKOPI Z MINI BAGROM**
- **PREVOZI MATERIALA**
- **SEČNJA TRAVE IN GRMIČEVJA OB POTEH**
- **SEČNJA, SPRAVILO IN PREVOZ LESA**

Biološke čistilne naprave Sistemi za uporabo deževnice

Bodite pametni in prihranite do 50 % pitne vode.
Uporabite brezplačno deževnico.

- biološke čistilne naprave
od 2 - 1000 PE (prebivalcev)

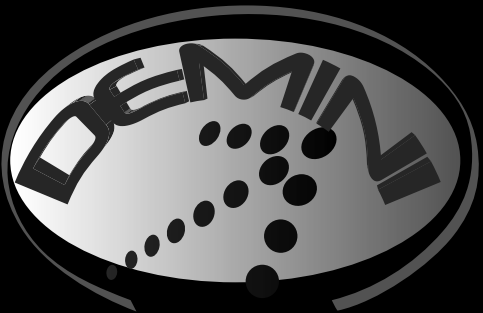
- greznice (zbiralne, dvo
prekatne in troprekatne)

- rezervoarji
- filtri za deževnico
- plavajoči sesalni kompleti
- črpališča
- dodatna oprema

ARMEX ARMATURE D.O.O.
Ivančna Gorica, Ljubljanska cesta, 2A
TEL. 01/78 69 270, 01/78 69 260 ali 051 / 652 - 192
E-mail: info.armex@siol.net
www.cistilnenaprave-dezevnica.si

Datum	Kraj	Prireditev	Informacije
23. 4.	TOLMIN , Kinogledališče Tolmin	Gledališka predstava Zadnji tango v izvedbi KUD Tris Ljubljana	ZKD Tolmin, Metka Ivančič: 05/38-11-801, zkd Tolmin@siol.net
24. 4.	BOVEC, KAL - KORITNICA	Spominski planinski pohod na planino Golobar	Planinsko društvo Bovec, Gregor Rupnik: 040-308-172
25. 4. (10.00)	BOVEC , športno letališče	9. Bovški tek	Tekaško društvo Bovec, Vasja: 051-253-471, Albert: 031-361-644
1. 5. (14.00)	TOLMIN , Labrca (kotiček ob Soči)	Prvomajski košarkarski turnir trojk	Maya Team, Nataša Hvala: 051-602-326, natasa@maya.si
2. 5. (15.00)	OBLOKE	Praznovanje sv. Florjana – sveta maša in kulturni program	TD Podbrdo, Odsek Hudajužna-Obloke, Adrijana Čelik: 041-207-443, adrijanac@gmail.com
2. 5. (16.00)	TOLMIN , Labrca (kotiček ob Soči)	Otroška delavnica – ustvarjanje z glino	Maya Team, Nataša Hvala: 051-602-326, natasa@maya.si
2. 5. (17.30)	POLJUBINJ	Šempav	KS Poljubinj, Mateja Čujec: matejacujec@gmail.com
5. 5. (13.00)	TOLMIN , Občina Tolmin	Strokovni posvet Izobraževanje odraslih v Beli knjigi o vzgoji in izobraževanju v Sloveniji	Posoški razvojni center: 05/38-41-500
6. 5. (19.00)	TOLMIN , Knjižnica Cirila Kosmača	Odprtje likovne razstave Davida Lična, Polone Kunaver Ličen in Marte Jakopič Kunaver	Jožica Štendler: 05/38-11-526, jozica@tol.sik.si
7. 5. (17.00)	TOLMIN , Glasbena šola Tolmin	Odprtje Glasbene šole Tolmin	Slavica Mlakar: 05/38-11-260
7. 5. (20.00)	TOLMIN , Kinogledališče Tolmin	Plesna predstava	Mojca Maurič: 041-810-428, mojca.mauric@hotmail.com
7. in 8. 5. (17.00)	ŠENTVIŠKA GORA	Turnir trojk	ŠD Šentviška Gora: 031-226-085, gregorlapanja@gmail.com
8. 5. (8.00–13.00)	TOLMIN , Mestni trg	8. EKOpraznik – odprtje EKO borze, otroške delavnice in etnološki prikazi, jedi z ekoloških turističnih kmetij, prikaz izdelave sira, živalski kotiček, nastop dua Bakalina	Marija Bončina: 031-548-383, Mateja Čujec: 041-775-096, matejacujec@gmail.com
8. 5. (15.00)	TOLMIN , Labrca (kotiček ob Soči)	Turnir v 'barelah' – v parih	Maya Team, Aljoša Rejc: 041-878-843, aljosa@maya.si
8. 5. (19.00)	VOLARJE , igrišče	Košpar	Rekreativno društvo Lahnica-Volarje, Jasna Rot: 031-575-355, rd.volarje@gmail.com
8. 5. (20.00)	TOLMIN , Kinogledališče	Naši ta stari pravjo tako ...	KD FS Razor Tolmin, Miran Klinkon: 031-688-954, miran.klinkon@siol.net
9. 5. (14.00)	PETROVO BRDO , Robarjev grič	Volfov pohod – pohod in sveta maša	Društvo Baška dediščina, Aleš Bizalj, 031-571-052, ales.bizalj@siol.net
9. 5. (19.00)	TOLMIN , Šolski center Tolmin	Kadar ciprese šumijo – zborovski koncert pesmi Ljubke Šorli v izvedbi domačih in zamejskih pevskih zborov	Matej Kavčič: kavcic_matej@yahoo.com
11. 5. (20.00)	TOLMIN , Kinogledališče	Plesna predstava Destination unknown – Destinacija neznano v izvedbi Terpsihora Plesni center Šempeter-Vrtojba v sodelovanju z M&N dance company	ZKD Tolmin, Metka Ivančič: 05/38-11-801, zkd Tolmin@siol.net
12. 5. (17.00)	TOLMIN , Glasbena šola Tolmin	Srečanje flavtistov primorskih glasbenih šol	Maja Klanjšček: 031-643-406, gs.tolmin@guest.arnes.si
13. 5. (18.00)	TOLMIN , Kinogledališče	Odprtje razstave likovne delavnice Portret	KD Slikarjev amaterjev Tolmin, Gregor Maver: 031-323-882, gregor.maver@gmail.com

WWW.DEMINI.SI

Z vami, ko nas najbolj potrebujete!

- POPRAVILO RAČUNALNIKOV NA DOMU
- SVETOVANJE IN PRODAJA RAČUNALNIŠKE OPREME
- IZDELAVA SPLETNIH STRANI
- MOBILNI MARKETING
- SISTEMI ZA SLEDENJE VOZIL

Imate težave z računalnikom in potrebujete strokovno pomoč?
Ne odlašajte in pokličite **031 685 416**

Demini, Dejan Zelko s.p., Stresova 4d, Kobarič

Datum	Kraj	Prireditev	Informacije
15. 5. (8.15)	DOLENJA TREBUŠA-TOLMIN	10. pohod po Kosmačevi učni poti – ob 7.45 odhod avtobusa izpred avtobusne postaje v Tolminu	OŠ Dušana Muniha Most na Soči, Nevenka Janež: 041-275-203
14. 5. (18.00)	TOLMIN , Glasbena šola Tolmin	Koncert učencev nagradencev mednarodnih tekmovanj	Alessandro Sluga: 041-249-869, gs.tolmin@guest.arnes.si
15. in 16. 5.	BOVEC , Trdnjava Kluže	Zgodbe Soče	LTO Bovec, Tina Gerkman: 05/38-41-910
16. 5. (11.30)	PLANINA SLEME pod Rdečim robom	34. tradicionalni pohod na planino Sleme	PD Tolmin, Cvetka Jug: 041-937-948, cvetka.jug@gmail.com
19. 5. (16.30)	TOLMIN , Glasbena šola Tolmin	Srečanje pianistov primorskih glasbenih šol	Erika Bizjak: 031-388-127, gs.tolmin@guest.arnes.si
20. 5. (17.00)	KOBARID , Zelena hiša	Mladi varuhi Zemlje in riba Faronika – tematska razstava, vezana na ekologijo in okoljevarstvo, s spremljajočim poučno-zabavnim programom in multivizijo. Razstavo si lahko ogledate do 24. junija.	Posoški razvojni center, Patricija Rejec: 05/38-41-506
21. 5. (12.00)	TOLMIN , Mestni trg	Maturantska parada 2010 za Guinnessov rekord	Plesna šola Urška Tolmin, Suzana Brešan: 041-371-223, info.tolmin@urska.si
21. 5. (14.00)	PODBRDO	Odprtje Zdravstvene postaje Podbrdo	Zdravstveni dom Tolmin: zd.uprava@zd-tolmin.si
21. 5. (19.00)	TOLMIN , Knjižnica Cirila Kosmača	Predavanje Marka Ogrisa: Ustvarjalni eros in iznajditeljska strast	Jožica Štendler: 05/38-11-526, jozica@tol.sik.si
21. 5. (18.00) in 22. 5. (12.00)	GRAHOVO OB BAČI , športno igrišče	Turnir trojk v malem nogometu	ŠD Zarja Grahovo-Koritnica, Sašo Leban: 041-772-852
22. 5. (8.00–20.00)	TOLMIN , Brajda	60 let košarke v Tolminu	KK Tolmin, Boris Velikonja: 031-711-049
22. 5. (9.00)	TOLMIN	TEMAS – Tolminski ekipni mnogoboj avtomobilistov in sopotnikov	TD Tolmin, Stojan Prezelj: stojan.prezelj@gmail.com
22. 5. (12.00)	TOLMIN , Športni park Na Logu	Veter v laseh	Občina Tolmin in Zdravstveni dom – Zdravstveno-vzgojni center, Božena Istenič: 041-518-324, bozena.istenic@siol.net
22. 5. (20.00)	KNEŽA	10. obletnica ŽePZ Sožitje	Nataša Kos Kavčič: 041-450-998, natasa.kos.kavcic@gmail.com
23. 5.	TOLMIN , Na Petelincu	10. tek in pohod na Tminski grad – 8.00 pohod, 10.30 tek	AD Posočje, Matej Gabersček: 041-406-806, ad.posocje@gmail.com
24. 5. (20.00)	TOLMIN , Kinogledališče Tolmin	Film: Trenutek reke/Il tempo del fiume	ZKD Tolmin, Metka Ivančič: 05/38-11-801, zkdtolmin@siol.net
26. 5. (19.00)	TOLMIN , Glasbena šola	Predstavitve Tolminskega zbornika	Verena Tuta: verena.tuta@tolmin.si
27. 5. (19.00)	TOLMIN , Knjižnica Cirila Kosmača	Odprtje razstave 4. Mednarodne likovne kolonije Zlata ribica	Jožica Štendler: 03/38-11-526, jozica@tol.sik.si, Gregor Maver: 031-323-882, gregor@mavricnahisa.si
28. 5. (18.00)	TOLMIN , Kinogledališče Tolmin	Slavnostna seja Občinskega sveta Občine Tolmin	Verena Tuta: verena.tuta@tolmin.si
29. 5. (17.00)	DOLENJA TREBUŠA	15 let delovanja Folklorne skupine »Justin Kogoj« Dolenja Trebuša – kulturni program, ples	Lucijan Pirih: 031-703-516, mojca.pirihh@gmail.com
29. 5.	PODBRDO , športno igrišče	Turnir tenisa Dan mladosti	Športno društvo Bača Podbrdo, Renato Leban: 031-775-703, renato.stenkler@siol.net
29. 5. (18.00)	TOLMIN , Gasilski dom Tolmin	Gasilska veselica	PGD Tolmin, Simon Grešovnik: 031-886-427, simongresovnik@gmail.com

Informacije za *Koledar prireditev* za naslednjo številko **EPIcentra** lahko do 17. maja posredujete Mateji Kutin na telefon 05/38-41-502 ali e-naslov **mateja.kutin@prc.si**. Objavili bomo prireditve oziroma dogodke, ki se bodo zgodili med 28. majem in 23. julijem.

Objava v Koledarju prireditev je **brezplačna** in je namenjena informiranju prebivalcev Zgornjega Posočja, ne pa oglaševanju prireditev ali organizatorjev oziroma podjetij. Objavljamo naslednje podatke: datum in uro, ime prireditve, kontakt organizatorja ter telefonsko številko, e-naslov ali spletno stran. Če želite v EPIcentru objaviti članek o vaši prireditvi, oglas ali oglasno sporočilo, pa so vam informacije na voljo na naši spletni strani **www.prc.si**.

▶ POSTANITE NAROČNIK e-EPIcentra

Vse, ki želite postati naročniki **e-EPIcentra**, vabimo, da nam na **mateja.kutin@prc.si** sporočite svoj e-naslov, na katerega vam bomo pošiljali povezavo na naše spletno glasilo.

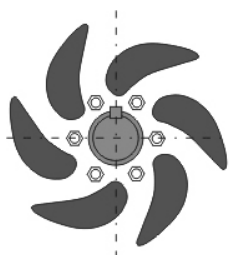
Uredništvo

▶ IZID NASLEDNJE ŠTEVILKE EPIcentra

Bralke in bralce obveščamo, da bo naslednja številka **EPIcentra** predvidoma izšla **28. maja 2010**. Vsi, ki boste v našem glasilu želeli objaviti kak prispevek, nam ga **do 10. maja 2010** pošljite na e-naslov **epicenter@prc.si**. Neaktualnih vsebin in vsebin, ki jih bomo prejeli po tem datumu, žal ne bomo

mogli upoštevati. Besedila naj ne bodo daljša od **2.000 znakov** (s presledki), saj le na tak način lahko zagotovimo objavo večjega števila vaših člankov. Več informacij glede objav najdete tudi na 3. strani tokratnega EPIcentra ter na naši spletni strani **www.prc.si/epicenter**.

Uredništvo

RE-MONT-ING

POOBLAŠČENA MONTAŽA IN SERVIS
SOLARNE TEHNIKE SONNENKRAFT

strojne instalacije,
ključavničarstvo
Benjamin Eržen s.p.
5283 Slap ob Idrijci 36/e

Tel.: (05) 3809 030
Gsm: 041 774 236
E-mail: remonting@volja.net
Splet: <http://users.volja.net/remonting>

SOLARNI SISTEM: Set za pripravo tople vode COMPACT 300

- 2 X SSE (nadstrešni ali vgradni): 5,14 m²
- bivalentni ogrevalnik sanitarne vode SKL 300
- obtočna postaja z regulacijo
- varnostni mešalni ventil TBM
- raztezna posoda in protizmrzovalna tekočina FS10

Akcijska cena: € 2.490.-*

Cena po ceniku: € 3.487.-

SOLARNI SISTEM: Set za podporo ogrevanju COMFORT 1000

- 6 X SSE (nadstrešni ali vgradni): 15,42 m²
- hranilnik PSR1000
- obtočna postaja in regulacija
- modul za svežo toplo vodo
- raztezna posoda in protizmrzovalna tekočina FS25L

Akcijska cena: € 5.990.-*

Cena po ceniku: € 8.893.-

**Akcija
traja do
31. maja
2010**

**Imamo
vse
potrebne
certifikate in
pomagamo pri
urejanju
dokumentacije
za subvencijo.**

* Cene ne vključujejo montaže, nosilne konstrukcije za kolektorje, cevni instalacij in DDV-ja.